

**УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ
ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ
ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ФІЗИЧНУ КУЛЬТУРУ І СПОРТ»**

м. Київ, 2025

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I. Короткий зміст дослідження	5
Розділ II. Характеристика учасників опитування	7
2.1. Характеристика учасників опитування для батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах	7
2.2. Характеристика учасників опитування для фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів)	11
2.3. Характеристика учасників опитування для представників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в межах своїх повноважень	17
2.4. Характеристика учасників опитування для представників фізкультурно-спортивних товариств	21
2.5. Характеристика учасників опитування для представників спортивних федерацій	23
2.6. Характеристика учасників опитування для науковців у сфері фізичної культури та спорту	25
Розділ III. Узагальнені результати відповідей учасників опитування	29
3.1. Узагальнені результати відповідей батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах	29
3.2. Узагальнені результати відповідей фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів)	53
3.3. Узагальнені результати відповідей представників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування	72
3.4. Узагальнені результати відповідей представників фізкультурно-спортивних товариств та їх відокремлених підрозділів	94
3.5. Узагальнені результати відповідей представників спортивних федерацій	107
3.6. Узагальнені результати відповідей науковців у сфері фізичної культури та спорту	126
Розділ IV. Попередні висновки та порівняльна характеристика результатів опитування	134

ВСТУП

Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту (далі – Комітет), у межах реалізації контрольної функції парламенту та з метою здійснення правового моніторингу, за сприяння та підтримки Вестмінстерської фундації за демократію, ініціював та провів оцінку ефективності реалізації окремих положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 року № 3808-XII (надалі – Закон). В процесі оцінки було використано існуючі методи здійснення аналізу практики застосування законодавства (post-legislative scrutiny, PLS), що були підготовлені Вестмінстерською фундацією за демократію, з урахуванням відповідної практики застосування вказаних методів парламентом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

У межах даного правового моніторингу було проведено цільове дослідження ефективності реалізації статей 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», які регулюють діяльність спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл в Україні. Дослідження мало на меті встановити, наскільки чинні правові механізми сприяють розвитку мережі спортивних клубів та функціонуванню дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також наскільки вони відповідають актуальним потребам сфери фізичної культури і спорту.

Окрему увагу в межах аналізу було приділено наявним адміністративним, організаційним та фінансовим інструментам, передбаченим законодавством, і їх відповідності реаліям функціонування зазначених спортивних інституцій. Моніторинг також мав на меті виявити законодавчі прогалини, колізії або недосконалості, що перешкоджають ефективному використанню потенціалу спортивних клубів і дитячо-юнацьких спортивних шкіл у контексті реалізації державної політики у сфері фізичного виховання та спорту серед молоді.

Для проведення комплексного аналізу Комітету було необхідно зібрати інформацію і доказову базу, які б дозволили оцінити ефективність відповідних норм Закону. До процесу опитування були запрошені шість категорій респондентів, які володіють відповідними знаннями, професійною компетентністю та/або досвідом:

- батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах;
- фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів);
- представників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- представників фізкультурно-спортивних товариств;
- представників спортивних федерацій;
- науковців у сфері фізичної культури та спорту.

З метою отримання релевантної інформації від усіх категорій респондентів, Комітетом та експертом Вестмінстерської фундації за демократію Клименко Ганною Олександрівною було розроблено шість окремих запитів (анкет) на отримання інформації, що містили як закриті, так і відкриті питання для проведення належної оцінки ефективності реалізації положень Закону.

Платформою для збору інформації було обрано Google Форми. Опитування проводилося з 28 березня 2025 року до 15 травня 2025 року.

Розділ I. Короткий зміст дослідження

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (№3808-XII) у своїй первісній редакції був ухвалений ще у 1993 році. Від часу прийняття й до моменту проведення оцінки ефективності окремих його положень, він зазнавав численних змін і доповнень, спрямованих на адаптацію його положень до актуальних суспільних потреб, міжнародних стандартів у сфері фізичної культури і спорту, а також на врахування трансформацій у державній політиці щодо здоров'я нації та розвитку спорту.

Метою даного аналізу є дослідження ефективності та впливу положень статті 9 та статті 10 (діяльність спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл) Закону на формування умов для гармонійного фізичного та соціального розвитку молоді, створення сприятливого середовища для реалізації ініціатив у сфері спорту, а також забезпечення доступності якісних спортивних послуг для дітей та молоді.

Для проведення належної та якісної оцінки ефективності відповідних положень даного Закону, Комітетом було визначено ключове завдання – зібрати інформацію і доказову базу, які б дозволили оцінити ефективність реалізації норм Закону з точки зору різних категорій суб'єктів.

Таким чином, Комітетом та експертом Вестмінстерської фундації за демократію було спільно розроблено запити на отримання інформації у форматі опитування для шести окремих категорій респондентів.

Учасники опитування мали змогу поділитись своїм досвідом та висловити свою думку щодо ефективності реалізації положень Закону, а також надати власні пропозиції та зауваження. Наведені питання містили, як правило, варіанти відповідей, однак, поруч із цим, окремі питання мали характер відкритих з метою отримання особистої думки респондента щодо актуальних питань, пов'язаних із реалізацією положень Закону. Учасників опитування було повідомлено, що наведені питання були орієнтовними, кожен суб'єкт мав змогу зазначити й про інші, не згадані в переліку аспекти, які вважав важливими.

Як уже зазначалось, опитування проводилося з 28 березня 2025 року до 15 травня 2025 року. Посилання на анкети, створені за допомогою сервісу Google Форми, були оприлюднені на офіційному веб-сайті Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (<https://komsport.rada.gov.ua>), а також на офіційній сторінці Комітету у соціальній мережі Facebook. Крім того, Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України, місцевих рад, закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців сфери фізичної культури і спорту, найбільших громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування щодо сприяння у проведенні опитування шляхом надання інформації про опитування відповідним категоріям громадян. Такий підхід Комітету забезпечив широку інформаційну доступність та дав змогу залучити значну кількість респондентів, зацікавлених у наданні зворотного зв'язку щодо ефективності реалізації окремих положень Закону.

Загалом, за вказаний період проведення опитування, було отримано **15 263** (п'ятнадцять тисяч двісті шістдесят три) **відповіді**, з яких:

- 11 210 (одинадцять тисяч двісті десять) відповідей надали батьки, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах;
- 3 046 (три тисячі сорок шість) відповідей було отримано від фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів);
- 455 (чотириста п'ятдесят п'ять) відповідей надійшло від представників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- 70 (сімдесят) анкет було заповнено представниками фізкультурно-спортивних товариств;
- 224 (двісті двадцять чотири) відповіді отримано від представників спортивних федерацій;
- 258 (двісті п'ятдесят вісім) відповідей надійшло від науковців у сфері фізичної культури та спорту.

II. Характеристика учасників опитування

У межах даного розділу буде надано узагальнену характеристику учасників опитування, що взяли участь у дослідженні, безвідносно до змісту їхніх відповідей. Така характеристика має на меті окреслити загальний соціально-демографічний профіль респондентів, зокрема за такими параметрами, як місце проживання та/або роботи, вік, стать, досвід роботи, статус тощо, що дозволяє сформулювати загальне уявлення про цільову аудиторію опитування та контекст, у якому здійснювалося збирання емпіричних даних.

Як вже було зазначено вище, до процесу опитування були запрошені шість категорій респондентів, які володіють відповідними знаннями, професійною компетентністю та/або досвідом:

- батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах;
- фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів);
- представників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- представників фізкультурно-спортивних товариств;
- представників спортивних федерацій;
- науковців у сфері фізичної культури та спорту.

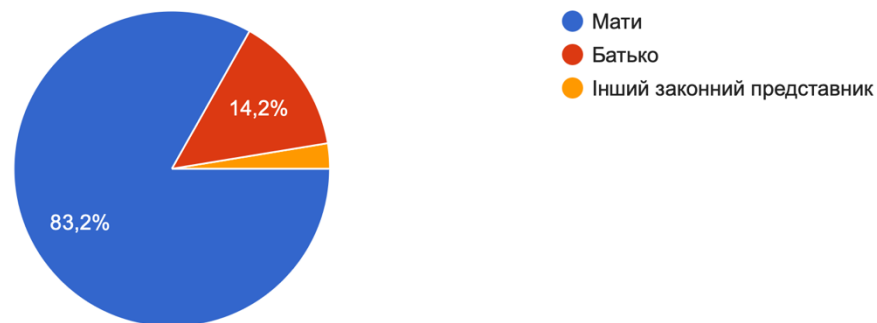
2.1. Характеристика учасників опитування для батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах

Відповідна анкета була розроблена для батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах, оскільки саме ця категорія респондентів безпосередньо зіштовхується з організацією та умовами надання послуг у сфері дитячо-юнацького спорту. Їхня думка дозволяє оцінити ефективність функціонування закладів, рівень забезпечення тренувального процесу, доступність тренувань, а також виявити проблемні аспекти, що потребують уваги з боку держави (органів державної влади) та

спортивних організацій. Крім того, батьки є активними учасниками у прийнятті рішень щодо спортивного розвитку своїх дітей, тому їх оцінка має важливе прикладне значення для формування рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання у сфері фізичної культури і спорту.

1. Зазначте, будь ласка, Ваш статус стосовно дитини, яка займається у спортивному клубі або дитячо-юнацькій спортивній школі:

11 210 відповідей

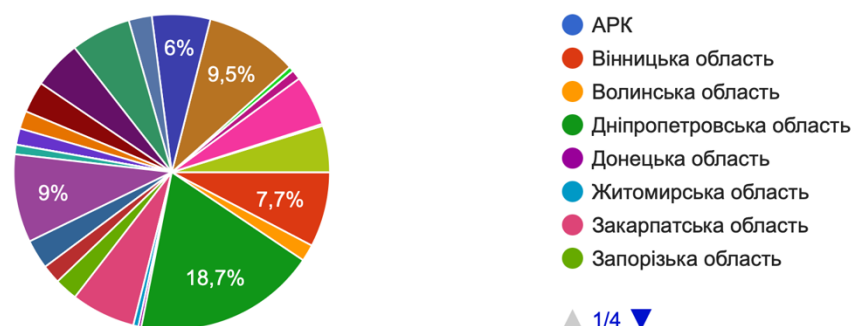

Серед цієї категорії респондентів, які взяли участь в опитуванні, переважну більшість становили матері – 9 324 особи (83,2%). Також, учасниками опитування стали 1 595 батьків (14,2%), ще 291 респондент (2,6%) визначили себе як інші законні представники дитини, що займається у спортивному клубі або дитячо-юнацькій спортивній школі.

Опитування мало широке територіальне охоплення в межах України, в ньому взяли участь представники 24 областей України та Автономної Республіки Крим.

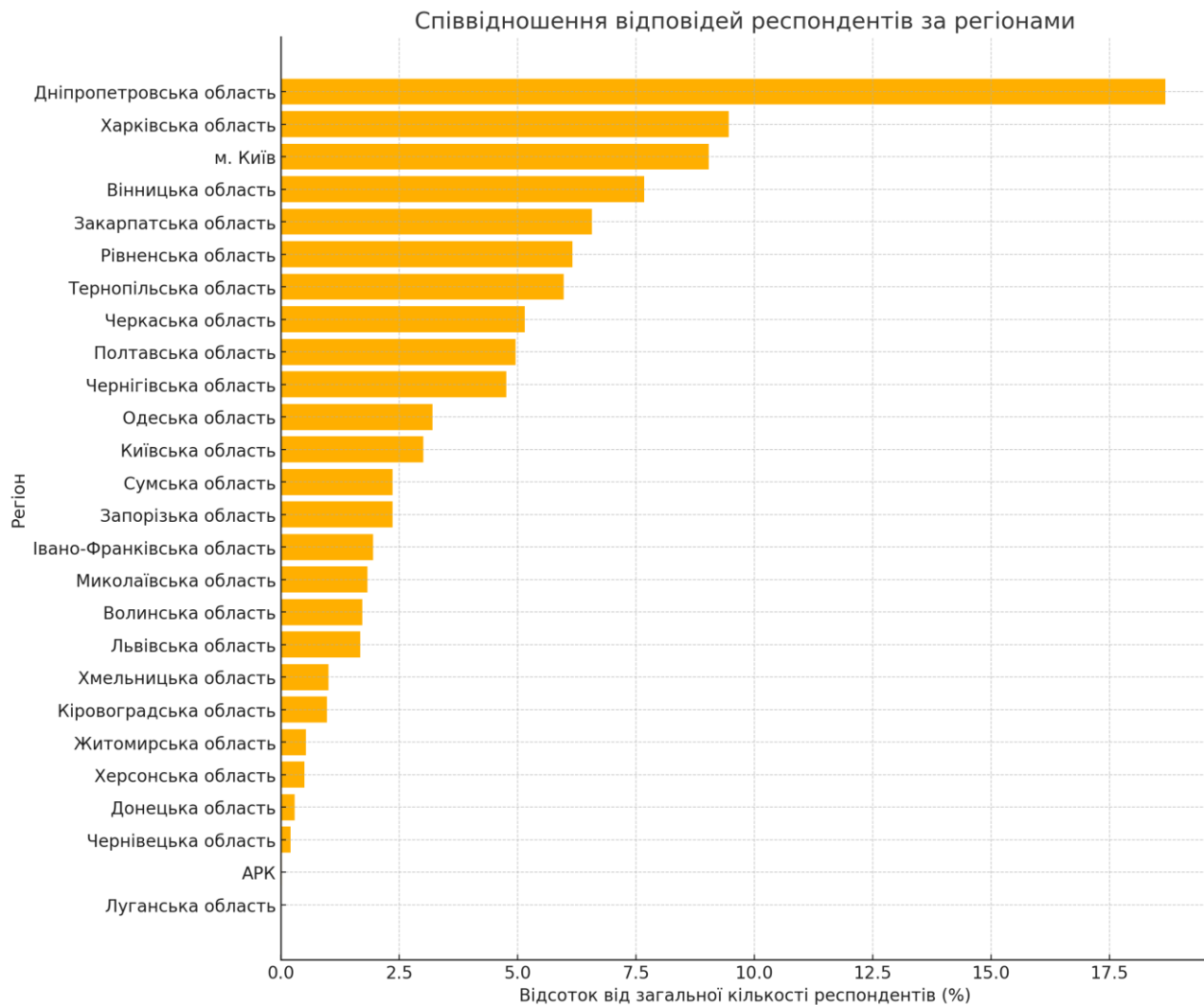
2. Вкажіть, будь ласка, регіон, в якому Ви і Ваша дитина проживає або до якого були тимчасово переміщені:

11 210 відповідей

Залежно від регіону відповіді розподілились наступним чином:

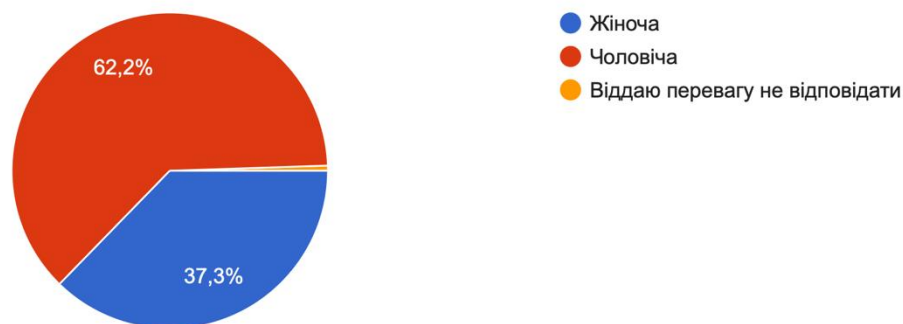
1. Дніпропетровська область – 18,68% (2 094 відповідей);
2. Харківська область – 9,46% (1 061 відповідь);
3. м. Київ – 9,04% (1013 відповідей);
4. Вінницька область – 7,67% (860 відповідей);
5. Закарпатська область – 6,57% (737 відповідей);
6. Рівненська область – 6,16% (690 відповідей);
7. Тернопільська область – 5,97% (669 відповідей);
8. Черкаська область – 5,15% (577 відповідей);
9. Полтавська область – 4,95% (555 відповідей);
10. Чернігівська область – 4,76% (534 відповіді);
11. Одеська область – 3,2% (359 відповідей);
12. Київська область – 3,01% (337 відповідей);
13. Сумська область – 2,36% (265 відповідей);
14. Запорізька область – 2,36% (264 відповіді);
15. Івано-Франківська область – 1,94% (217 відповідей);
16. Миколаївська область – 1,83% (205 відповідей);
17. Волинська область – 1,72% (193 відповіді);
18. Львівська область – 1,67% (187 відповідей);
19. Хмельницька область – 1% (112 відповідей);
20. Кіровоградська область – 0,97% (109 відповідей);
21. Житомирська область – 0,53% (59 відповідей);
22. Херсонська область – 0,49% (55 відповіді);
23. Донецька область – 0,29% (33 відповіді);
24. Чернівецька область – 0,2% (22 відповідей);
25. АРК – 0,02% (2 відповіді).
26. Луганська область – 0,01% (1 відповідь).

Надалі батьками або іншими законними представниками, які брали участь у опитуванні, було надано інформацію про дитини, яка займається у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах, а саме щодо статі та віку.

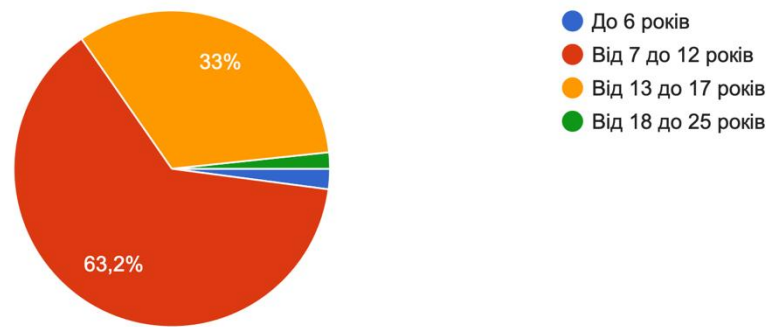
3. Зазначте, будь ласка, стать Вашої дитини:

11 210 відповідей

4. Зазначте, будь ласка, вікову категорію Вашої дитини:

11 210 відповідей

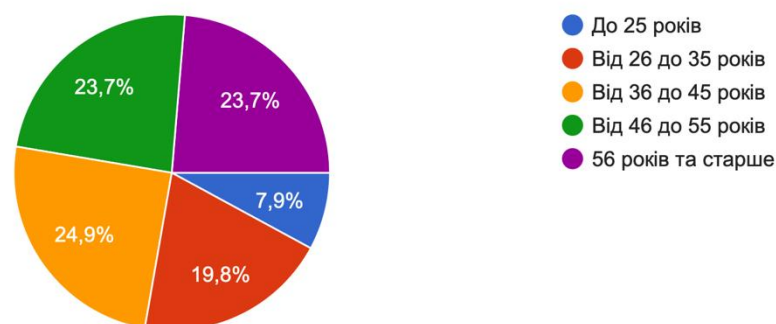
Таким чином, до опитування було успішно залучено представників різних регіонів України, вікових категорій та гендерів, що дозволить провести об'єктивну оцінку стану ефективності реалізації положень Закону.

2.2. Характеристика учасників опитування для фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів)

До участі в опитуванні були також залучені фахівці сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів) з огляду на наявність у них практичного досвіду організації та проведення занять, а також щоденну взаємодію як з дітьми, так і з їхніми батьками. Їхня професійна оцінка дозволяє глибше зрозуміти ефективність реалізації положень чинного законодавства у галузі фізичної культури і спорту, виявити наявні недоліки нормативного регулювання, а також сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо його вдосконалення.

1. Оберіть, будь ласка, Вашу вікову категорію:

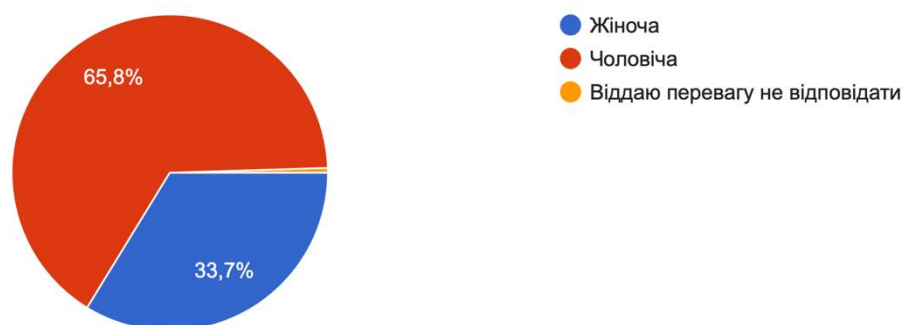
3 046 відповідей

Згідно з отриманими результатами опитування (3 046 відповідей), найбільшу частку респондентів становлять особи віком від 36 до 45 років – 24,9%. На другому місці — вікові групи 46–55 років та 56 років і старше, які мають однакову частку по 23,7%. 19,8% респондентів перебувають у віці від 26 до 35 років. Найменше представлена група молодих фахівців, віком до 25 років — лише 7,9% опитаних.

2. Зазначте, будь ласка, Вашу стать:

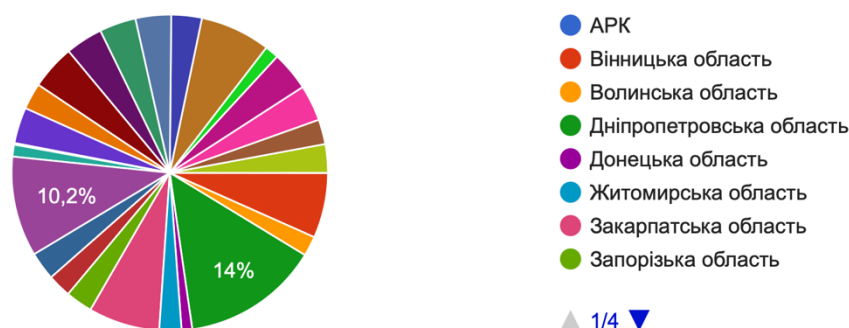
3 046 відповідей

Результати опитування за статтю респондентів свідчать про суттєву перевагу чоловіків серед опитаних — 65,8%. Жінки становлять 33,7% учасників. Незначна частка респондентів (менше 1%) обрали варіант «Віддаю перевагу не відповідати».

3. Вкажіть, будь ласка, регіон, в якому Ви проживаєте, у тому числі тимчасово переміщені та/або працюєте:

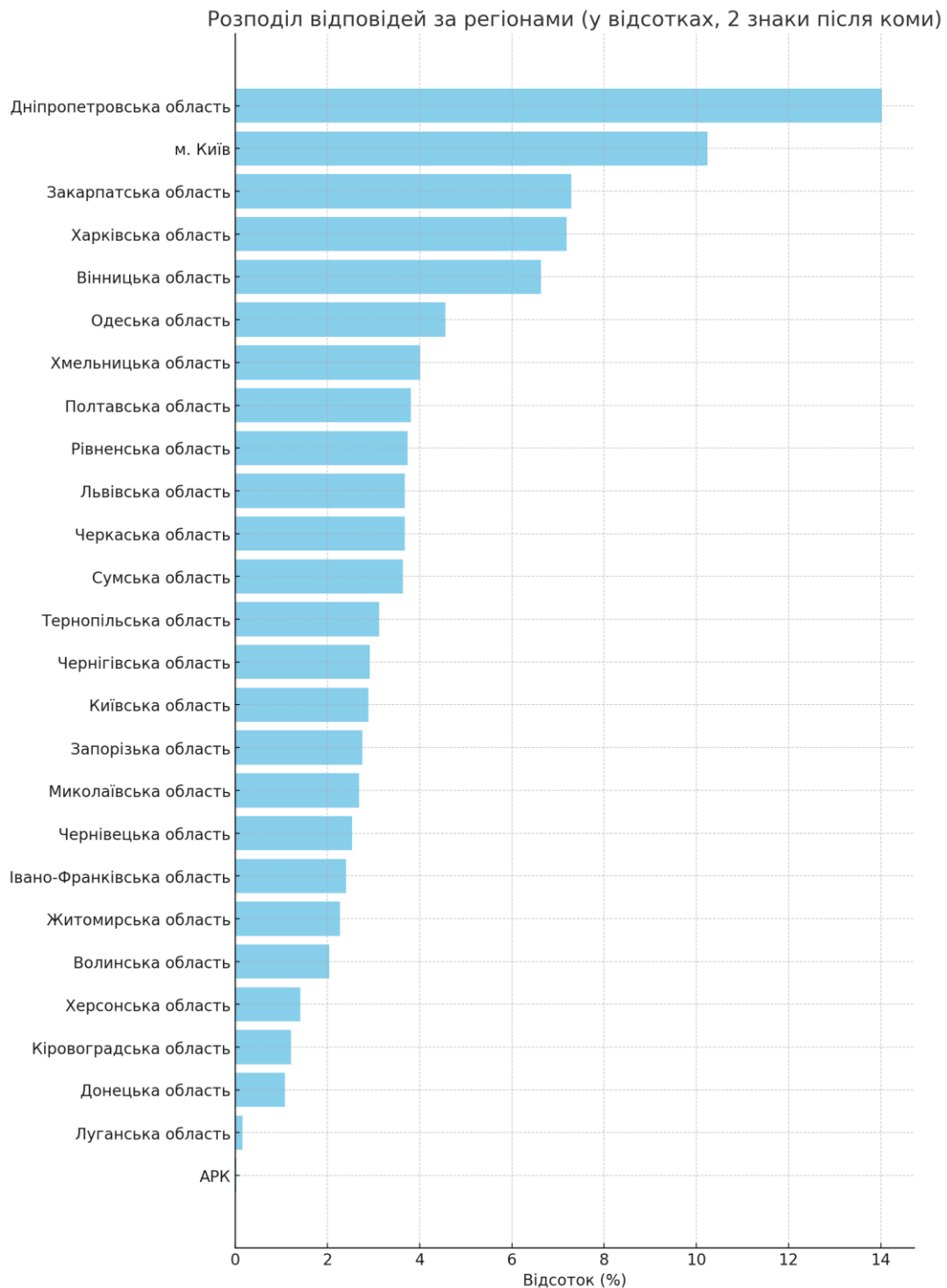
3 046 відповідей

Залежно від регіону відповіді розподілились наступним чином:

1. Дніпропетровська область – 14,02% (427 відповідей);

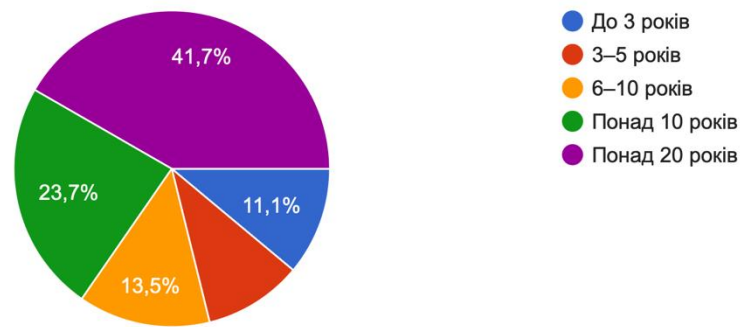
2. м. Київ – 10,24% (312 відповідей);
3. Закарпатська область – 7,29% (222 відповіді);
4. Харківська область – 7,19% (219 відповідей);
5. Вінницька область – 6,63% (202 відповіді);
6. Одеська область – 4,56% (139 відповідей);
7. Хмельницька область – 4,01% (122 відповідей);
8. Полтавська область – 3,81% (116 відповідей);
9. Рівненська область – 3,74% (114 відповідей);
10. Львівська область – 3,68% (112 відповідей);
11. Черкаська область – 3,68% (112 відповідей);
12. Сумська область – 3,64% (111 відповідей);
13. Тернопільська область – 3,12% (95 відповідей);
14. Чернігівська область – 2,92% (89 відповідей);
15. Київська область – 2,89% (88 відповідей);
16. Запорізька область – 2,76% (84 відповіді);
17. Миколаївська область – 2,69% (82 відповіді);
18. Чернівецька область – 2,53% (77 відповідей);
19. Івано-Франківська область – 2,4% (73 відповіді);
20. Житомирська область – 2,27% (69 відповідей);
21. Волинська область – 2,04% (62 відповіді);
22. Херсонська область – 1,41% (43 відповіді);
23. Кіровоградська область – 1,21% (37 відповідей);
24. Донецька область – 1,08% (33 відповіді);
25. Луганська область – 0,16% (5 відповідей);
26. АРК – 0,03% (1 відповідь).

Окремої уваги в контексті опитування заслуговує інформація про досвід цієї категорії респондентів, оскільки саме він дає змогу глибше зрозуміти реальний стан справ у відповідній сфері та обґрунтовано оцінити ефективність чинних механізмів.

4. Зазначте, будь ласка, скільки років Ви працюєте тренером (викладачем)?

3 046 відповідей

З огляду на вищезазначену діаграму, більшість респондентів (65,4%) мають значний професійний досвід, працюючи тренерами або викладачами понад 10 років, з яких 41,7% – понад 20 років. Це свідчить про високий рівень експертності опитаних фахівців та дозволяє вважати їхню оцінку актуального стану сфери фізичної культури і спорту обґрунтованою та достовірною.

У межах опитування респонденти також вказали вид спорту, з яким (якими) пов'язана їхня професійна діяльність. Учасники анкетування мали змогу вказати декілька видів спорту або власний варіант, якщо його не було у перерахованих. Таким чином, наданих відповідей щодо виду спорту більше, ніж осіб-учасників.

Із запропонованих відповідей з видами спорту респондентами було обрано наступні:

1. Футбол – 683 відповіді;
2. Волейбол – 540 відповідей;
3. Легка Атлетика – 438 відповідей;
4. Баскетбол – 310 відповідей;
5. Бойові мистецтва – 261 відповідь;
6. Настільний теніс – 230 відповідей;
7. Гімнастика – 227 відповідей;
8. Плавання – 156 відповідей;
9. Бокс – 141 відповідь;
10. Шахи – 92 відповіді;
11. Шашки – 91 відповідь;

12.Веслування на байдарках – 67 відповідей;

13.Важка атлетика – 63 відповіді;

14.Фехтування – 31 відповідь.

Окрім перелічених вище варіантів, учасники опитування зазначили також такі види спорту як: теніс, кікбоксинг, регбі, санний спорт, академічне веслування, дзюдо, пауерліфтинг, вільна боротьба, гандбол, велоспорт, стрільба кульова, флорбол, стрибки на батуті, гирьовий спорт, вітрильний спорт, пляжний волейбол, греко-римська боротьба, стрільба з лука, фрістайл, спортивний туризм, біатлон, водне поло, спортивне орієнтування, веслувальний слалом, скелелазіння, бадмінтон, радіоспорт, бочча, карате, бодібілдинг, стрибки у воду, акробатичний рок-н-рол, триатлон, кінний спорт тощо.

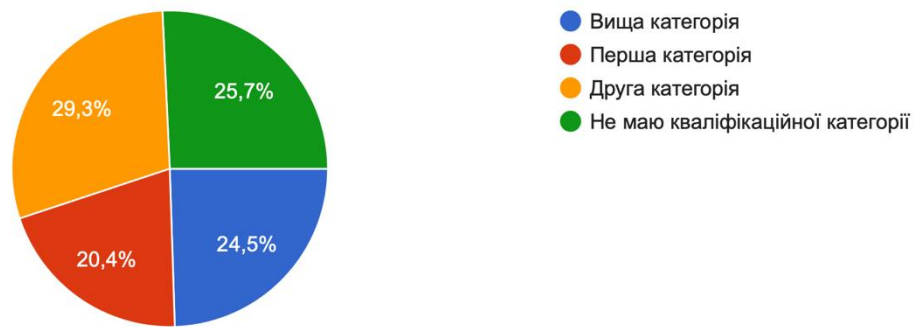
У наступному питанні респондентам, які у питанні №4 відмітили варіант «бойові мистецтва», було запропоновано зазначити відповідний вид. Учасники опитування, надаючи відповідь на дане відкрите питання, надали наступні варіанти: вільна боротьба, карате (стиль Шотокан), тхеквондо, дзюдо, бойове самбо, бойовий гопак, панкратіон, кіокушинкай карате, кікбоксинг, тайландський бокс, самбо, айкідо, греко-римська боротьба, хортинг, українська боротьба на поясах, рукопашний бій, військово-спортивні багатоборства, ушу, Український рукопаш «Спас», сумо, джиу-джитсу тощо.

Також, деякі респонденти визначили свій статус як «вчитель фізичної культури», що також має бути враховане під час узагальнення результатів опитування.

Окрім виду спорту, важливими характеристиками професійного портрета респондентів є наявність у них кваліфікаційної категорії та спеціального звання, що дозволяє оцінити рівень їхньої підготовки, професійної визнаності та формального статусу в системі фізичної культури і спорту.

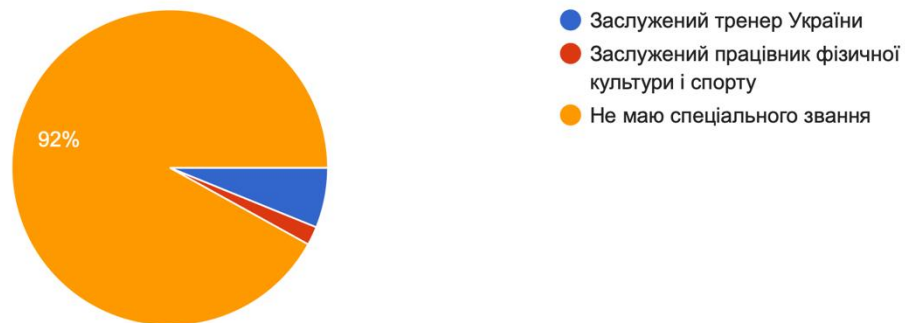
6. Яку кваліфікаційну категорію тренера Ви маєте:

3 046 відповідей

7. Чи маєте Ви спеціальне звання?

3 046 відповідей

Таким чином, участь в опитуванні взяли фахівці з різним рівнем професійної підготовки та досвіду — як ті, хто має кваліфікаційні категорії та спеціальні звання, так і ті, хто поки їх не отримав. Такий склад респондентів забезпечує широку та репрезентативну картину стану справ у сфері фізичної культури і спорту, дозволяючи врахувати позиції як досвідчених, так і менш формалізовано визнаних фахівців у різних видах спорту.

2.3. Характеристика учасників опитування для представників місцевих державних адміністрації та органів місцевого самоврядування в межах своїх повноважень

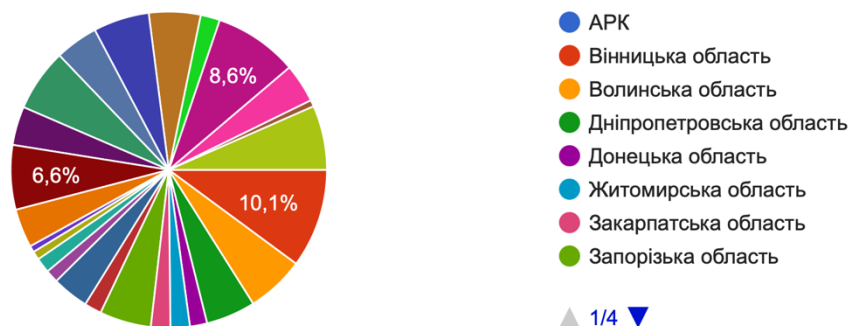
Відповідно до статті 9 Закону «Про фізичну культуру і спорт», органи державної влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності спортивних клубів шляхом надання організаційної, методичної та іншої допомоги. Крім того, статтею 10 Закону передбачено, що засновниками дитячо-

юнацьких спортивних шкіл можуть бути, зокрема, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. Таким чином, Комітету було важливо отримати оцінку та бачення представників цих органів, аби врахувати їхню роль у підтримці спортивних клубів і дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також проаналізувати ефективність реалізації відповідних положень Закону на практиці.

З огляду на те, що респонденти представляли органи державної влади та/або органи місцевого самоврядування, проведення збору інформації про вік, стать та рівень освіти не був доцільним. Важливим в аспекті проведення детального та комплексного аналізу було отримання даних щодо регіонів та типу установи.

2. Зазначте будь-ласка регіон, в якому місцева державна адміністрація або орган місцевого самоврядування, який Ви представляєте, здійснює діяльність:

455 відповідей

З огляду на результати опитування, в опитуванні взяли участь представники наступних регіонів:

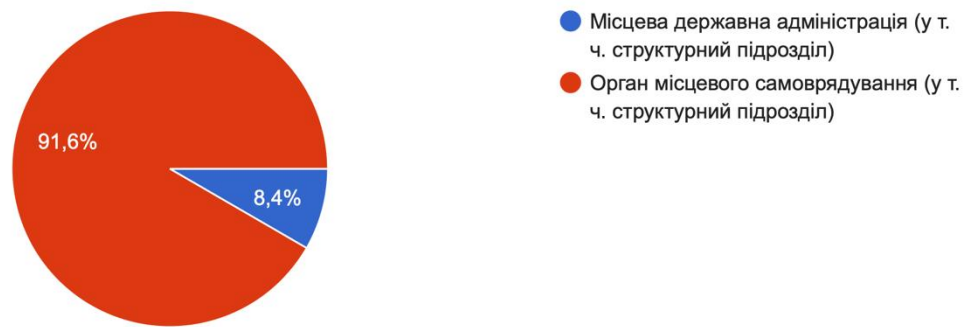
1. Вінницька область – 10,11% (46 відповідей);
2. Хмельницька область – 8,57% (39 відповідей);
3. Одеська область – 6,59% (30 відповідей);
4. Чернігівська область – 6,59% (30 відповідей);
5. Рівненська область – 6,37% (29 відповідей);
6. Волинська область – 5,93% (27 відповідей);
7. Тернопільська область – 5,71% (26 відповідей);
8. Запорізька область – 5,27% (24 відповідей);
9. Харківська область – 5,27% (24 відповідей);

- 10.Дніпропетровська область – 5,05% (23 відповіді);
- 11.Сумська область – 4,4% (20 відповідей);
- 12.Миколаївська область – 3,96% (18 відповідей);
- 13.Полтавська область – 3,96% (18 відповідей);
- 14.Черкаська область – 3,96% (18 відповідей);
- 15.Київська область – 3,74% (17 відповідей);
- 16.Житомирська область – 1,98% (9 відповідей);
- 17.Закарпатська область – 1,98% (9 відповідей);
- 18.Херсонська область – 1,98% (9 відповідей);
- 19.Донецька область – 1,76% (8 відповідей);
- 20.Івано-Франківська область – 1,76% (8 відповідей);
- 21.Кіровоградська область – 1,54% (7 відповідей);
- 22.м. Київ – 1,32% (6 відповідей);
- 23.Луганська область – 0,88% (4 відповіді);
- 24.Львівська область – 0,66% (3 відповіді);
- 25.Чернівецька область – 0,66% (3 відповіді);
- 26.АРК – 0,00% (0 відповідей).

Опитування охопило практично всю територію України – участь у ньому взяли представники 25 регіонів, включно з усіма областями та містом Києвом. Єдиним регіоном, звідки не було отримано жодної відповіді, залишається Автономна Республіка Крим. Такий рівень охоплення свідчить про високий ступінь територіальної репрезентативності опитування та дозволяє враховувати регіональні особливості під час аналізу отриманих результатів.

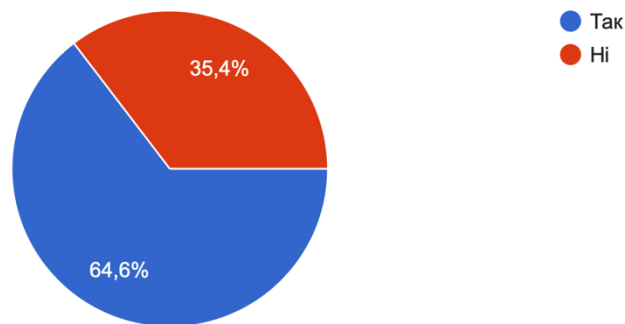
3. Оберіть, будь ласка, тип установи, яку Ви представляєте:

455 відповідей

4. Чи має ваша установа спеціалізований підрозділ, який займається питаннями фізичної культури і спорту?

455 відповідей

Аналіз відповідей представників органів державної влади та місцевого самоврядування демонструє, що переважна більшість респондентів (91,6%) представляють органи місцевого самоврядування, у той час як лише 8,4% – місцеві державні адміністрації. Це може свідчити про більш активну включеність органів місцевого самоврядування у процеси, пов'язані з розвитком фізичної культури і спорту на територіальному рівні.

Водночас, попри значну залученість, лише 64,6% установ мають спеціалізований підрозділ, що займається питаннями фізичної культури і спорту. Майже третина (35,4%) таких підрозділів не має.

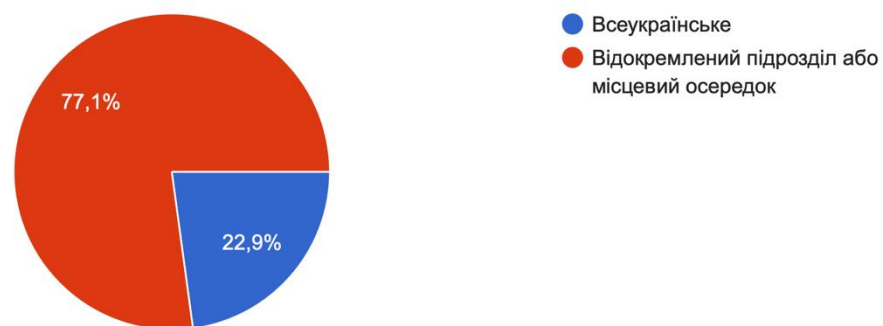
2.4. Характеристика учасників опитування для представників фізкультурно-спортивних товариств

Відповідно до статті 19 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», фізкультурно-спортивні товариства є громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості, основними завданнями яких є сприяння реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту, організація фізкультурно-оздоровчої діяльності, забезпечення розвитку визначених напрямів спорту.

Розглядаючи питання про залучення відповідних суб'єктів до опитування, Комітетом враховано важливість досвіду, бачення та викликів, з якими ці організації стикаються під час організації фізкультурно-спортивної діяльності та розвитку спорту. Їхня практична залученість до роботи з різними категоріями населення дозволяє отримати цінну інформацію для вдосконалення механізмів підтримки і розвитку спортивної сфери в Україні.

2. Який статус має фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте?

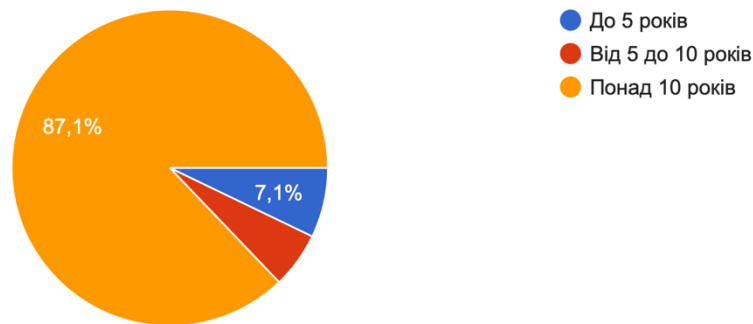
70 відповідей

Згідно з результатами опитування, більшість респондентів (77,1%) представляють відокремлені підрозділи або місцеві осередки фізкультурно-спортивних товариств, тоді як 22,9% – всеукраїнські організації. Це свідчить про активну участь саме регіональних структур у функціонуванні фізкультурно-спортивного руху та їхню важливу роль у реалізації заходів на місцевому рівні. Водночас це підкреслює необхідність врахування специфіки діяльності місцевих підрозділів під час формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту.

3. Протягом якого часу функціонує фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте?

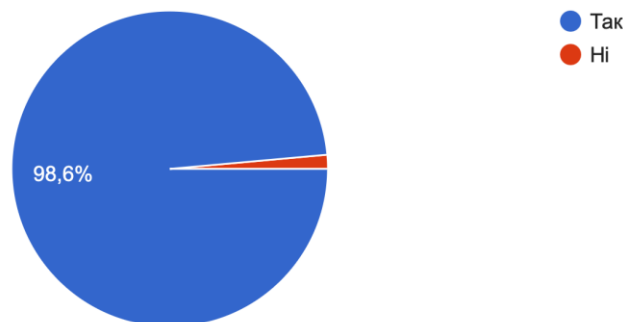
70 відповідей

Крім того, результати опитування показали, що переважна більшість фізкультурно-спортивних товариств (87,1%), які були представлені респондентами, функціонують понад 10 років. Це може свідчити про сталу присутність таких організацій у спортивній сфері, їхній досвід та напрацьовану інфраструктуру.

4. Чи співпрацює фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте, з органами державної влади або органами місцевого самоврядування?

70 відповідей

Майже всі опитані фізкультурно-спортивні товариства (98,6%) зазначили, що співпрацюють з органами державної влади або місцевого самоврядування. Цей показник свідчить про високий рівень взаємодії між громадськими структурами та публічними інституціями у сфері фізичної культури і спорту.

Варто також зазначити, що назви фізкультурно-спортивних товариств, зазначені респондентами під час опитування, у разі надання відповідного

дозволу на публічне розкриття, будуть оприлюднені в додатках до узагальнених результатів опитування.

2.5. Характеристика учасників опитування для представників спортивних федерацій

Спортивні федерації (асоціації, спілки, об'єднання тощо), відповідно до Закону, є громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості, основними завданнями яких є забезпечення інтересів членів відповідних спортивних федерацій у сфері спорту, в тому числі сприяння захисту їх соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних та інших інтересів, сприяння розвитку відповідного виду (видів) спорту шляхом участі у розробленні та виконанні відповідних програм, залучення різних груп населення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, сприяння підготовці спортсменів національних збірних команд та забезпечення їх участі в офіційних міжнародних спортивних змаганнях, організація та проведення фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань, участь у здійсненні кадрового забезпечення розвитку відповідного виду (видів) спорту, сприяння розвитку міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту.

З огляду на визначені Законом функції та завдання спортивних федерацій, їх участь в опитуванні була обґрунтованою та необхідною з кількох причин. Перш за все, саме спортивні федерації безпосередньо відповідають за розвиток відповідних видів спорту. Їхня думка дозволяє оцінити, наскільки чинна політика і законодавче регулювання відповідають реальним потребам і викликам, з якими стикається спортивна спільнота. По-друге, федерації виступають представниками інтересів значної кількості учасників спортивного процесу – спортсменів, тренерів, суддів тощо – тож їх залучення до опитування забезпечує врахування фахової позиції тих, хто безпосередньо реалізує спортивну діяльність на практиці.

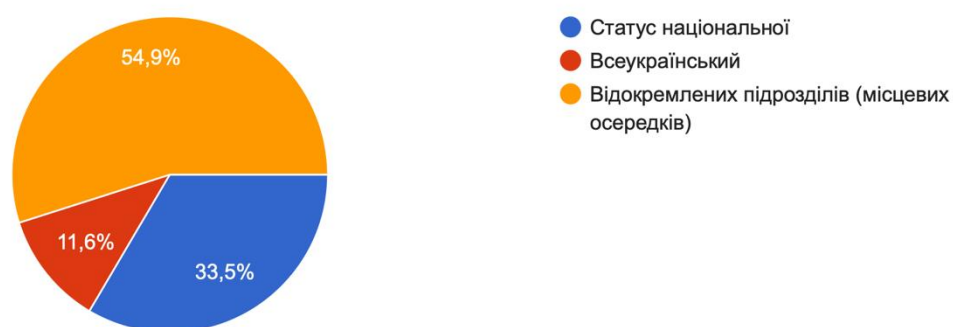
По-третє, наявність досвіду організації і реалізації спортивних заходів як на національному, так і міжнародному рівні, дозволяє федераціям надавати якісні

експертні оцінки щодо ефективності державної політики у сфері спорту, наявних бар'єрів і потреб для подальшого розвитку.

Назви спортивних федерацій, зазначені респондентами під час опитування, у разі надання відповідного дозволу на публічне розкриття, також будуть оприлюднені в додатках до узагальнених результатів опитування.

2. Який статус має спортивна федерація, яку Ви представляєте?

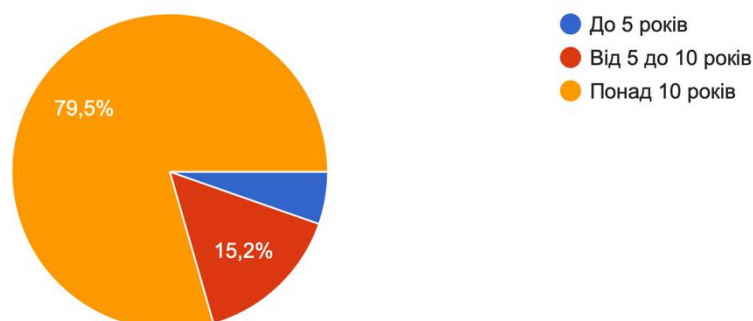
224 відповіді

Під час опитування до участі вдалося залучити представників спортивних федерацій різного рівня – як національного та всеукраїнського, так і місцевих осередків. Такий склад респондентів дозволяє отримати комплексне уявлення про стан справ у сфері спорту як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

3. Протягом якого часу функціонує спортивна федерація, яку Ви представляєте?

224 відповіді

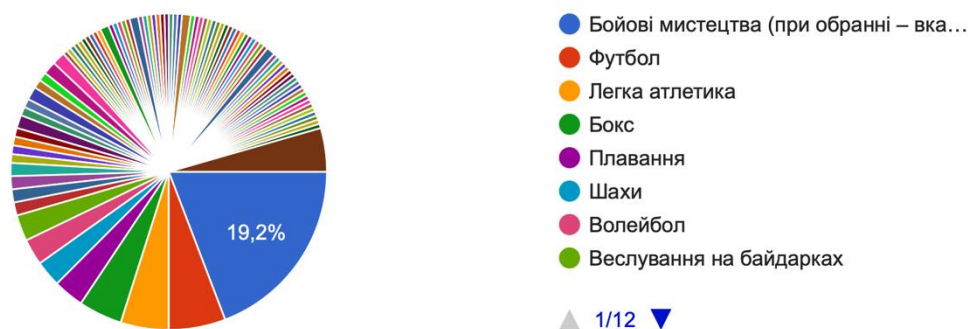

Згідно з результатами опитування, переважна більшість спортивних федерацій, представники яких взяли участь в опитуванні (79,5%), функціонують понад 10 років. Ще 15,2% федерацій діють від 5 до 10 років, а 5,4% — менше ніж

5 років. Ці дані свідчать про значну частку досвідчених організацій, які мають тривалий шлях розвитку, напрацьовану інституційну базу та сталі практики функціонування.

4. Розвитком якого виду спорту займається спортивна федерація, яку Ви представляєте?

224 відповіді

Відповідне питання передбачало як вибір із запропонованого переліку видів спорту, так і можливість зазначити власний варіант. Саме завдяки цьому значна частина респондентів вказала конкретні види спорту, які вони представляють, що дало змогу врахувати розмаїття напрямів спортивної діяльності.

Таким чином, до опитування були залучені представники широкого спектра видів спорту, зокрема бойових мистецтв, футболу, легкої атлетики, боксу, плавання, шахів, волейболу, веслування на байдарках, баскетболу, важкої атлетики, бадмінтону, велосипедного спорту, триатлону, тенісу та багатьох інших. Крім того, представники бойових мистецтв також мали змогу зазначити конкретний вид бойового мистецтва. Так, у опитуванні взяли участь спортивні федерації, що представляють карате, вільну боротьбу, самбо, кікбоксинг, дзюдо, тхеквондо, панкратіон тощо. Це дозволило сформулювати комплексне уявлення про потреби та думки спортивних федерацій у контексті різних спортивних дисциплін.

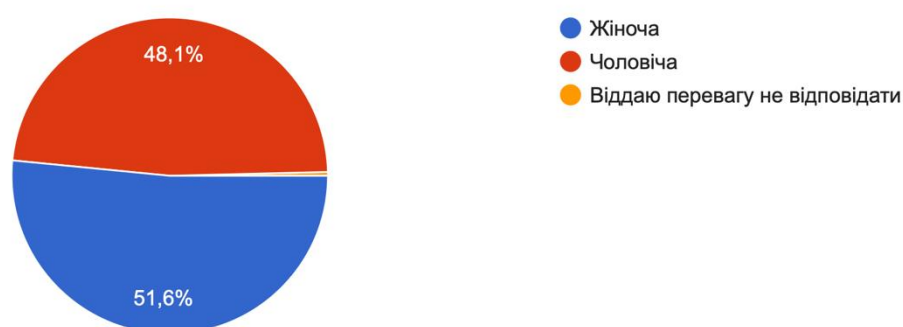
2.6. Характеристика учасників опитування для науковців у сфері фізичної культури та спорту

Комітет прагнув залучити до опитування науковців у сфері фізичної культури та спорту з огляду на їхню фахову обізнаність, аналітичні навички та

глибоке розуміння сучасних тенденцій і викликів, що стоять перед галуззю. Саме науковці, спираючись на результати власних досліджень, здатні надати аргументовані оцінки ефективності чинної політики у сфері фізичної культури і спорту, а також запропонувати науково обґрунтовані рекомендації щодо її вдосконалення. Їхня участь є особливо цінною для забезпечення комплексного, збалансованого підходу до аналізу ситуації та розроблення подальших стратегічних рішень на законодавчому рівні.

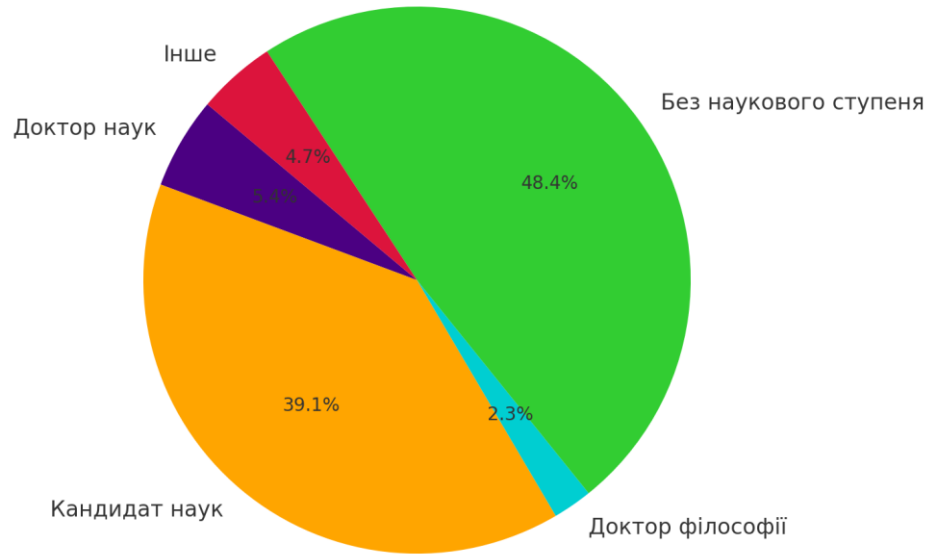
1. Зазначте, будь ласка, Вашу стать:

258 відповідей

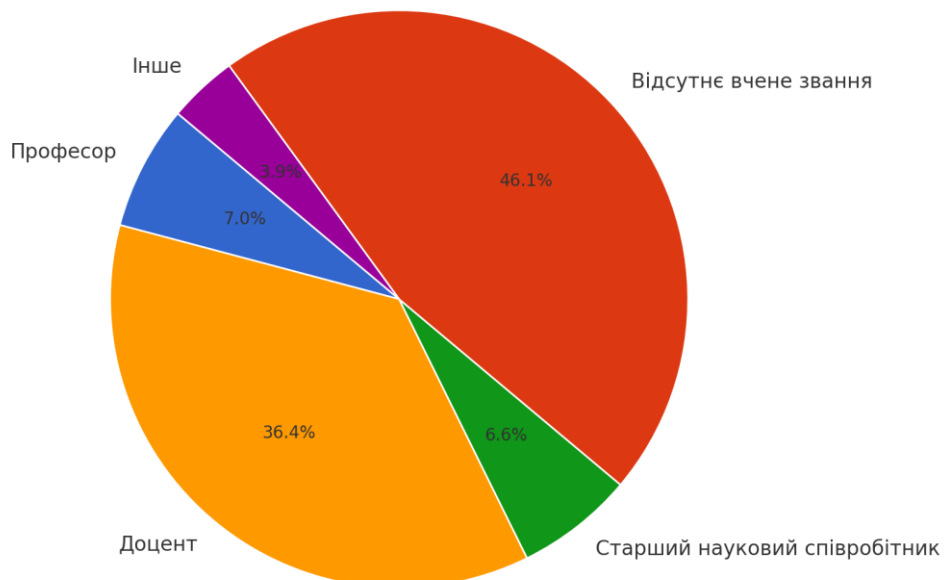
У межах опитування було виокремлено гендерний аспект, що дало змогу проаналізувати розподіл респондентів за статтю. Згідно з отриманими результатами, жінки становили 51,6% учасників опитування, а чоловіки — 48,1%. Такий майже рівномірний розподіл свідчить про збалансовану представленість обох статей серед науковців у сфері фізичної культури і спорту, що є важливим для врахування різних точок зору в процесі формування політики в цій галузі.

Вкажіть, будь ласка, Ваш науковий ступінь:
Всього 258 відповідей

За результатами опитування, більшість респондентів (понад 48%) не мають наукового ступеня, однак водночас суттєву частку (понад 39%) становлять кандидати наук. Наявність також докторів наук (5,4%) і докторів філософії (2,3%) свідчить про залучення до дослідження респондентів із високим рівнем академічної кваліфікації.

Вкажіть, будь ласка, Ваше вчене звання:
Всього 258 відповідей

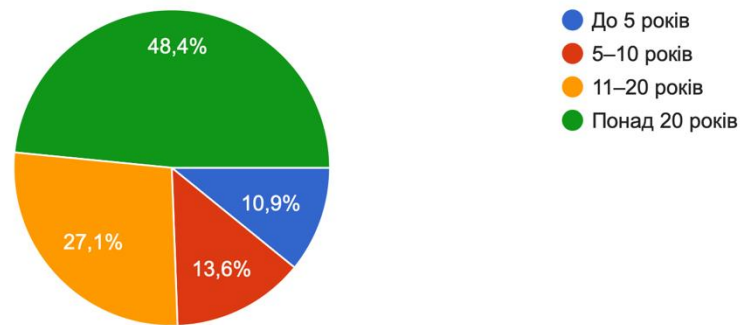

Також, окрім визначення вченого звання, у ході опитування респондентів було запрошено зазначити назву установи, яку вони представляють, а також свою посаду. Аналіз відповідей засвідчив, що переважну більшість анкет заповнили

викладачі закладів вищої освіти. Назви відповідних освітніх установ, у разі надання респондентами згоди, будуть оприлюднені у додатках до підсумкових матеріалів.

6. Скільки років ви займаєтесь науковою діяльністю у сфері фізичної культури і спорту?

258 відповідей

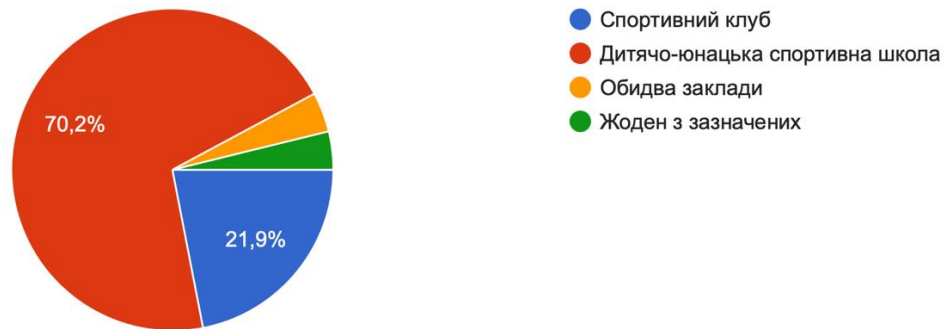
Результати, подані на діаграмі, демонструють, що майже половина опитаних науковців (48,4%) мають понад 20 років досвіду наукової діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Ще 27,1% респондентів займаються наукою у цій галузі від 11 до 20 років. Це свідчить про те, що більшість учасників опитування мають значний фаховий і науковий досвід. Водночас 13,6% науковців працюють у сфері від 5 до 10 років, а 10,9% – до 5 років, що вказує на участь у дослідженні також молодших вчених, які тільки формують свій професійний шлях. Таким чином, опитування охопило представників різних поколінь науковців, що дає змогу комплексно оцінити стан та виклики у сфері фізичної культури і спорту.

III. Узагальнені результати відповідей учасників опитування

3.1. Узагальнені результати відповідей батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах

5. Який тип закладу відвідує Ваша дитина?

11 210 відповідей

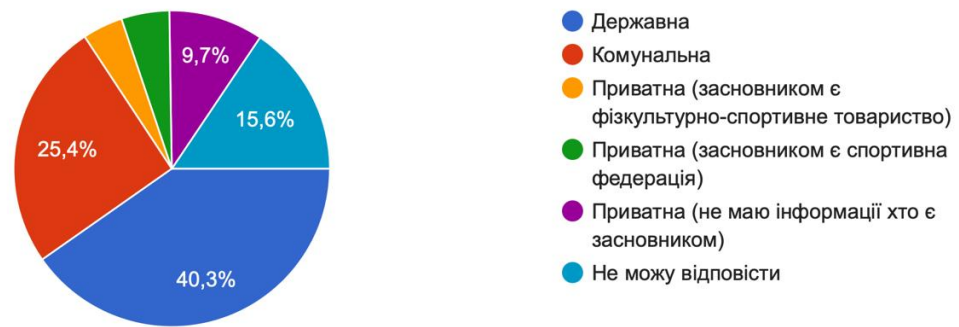

Згідно з результатами, абсолютна більшість опитаних батьків (70,2%) зазначили, що їхні діти займаються у дитячо-юнацьких спортивних школах (ДЮСШ). Це свідчить про вагомую роль ДЮСШ у системі фізичного виховання дітей та молоді. Лише 21,9% батьків обрали спортивний клуб, а ще 4,1% – зазначили, що дитина відвідує обидва типи закладів. Водночас невелика частка опитаних (3,8%) – відповіли, що їхня дитина не відвідує жодного із зазначених закладів.

Отримані дані підтверджують, що ДЮСШ залишаються основною формою спортивного залучення дітей в Україні, тоді як спортивні клуби все ще мають обмежену популярність серед батьків. Така картина може бути зумовлена доступністю, традиційністю та державною підтримкою ДЮСШ порівняно з приватними або комерційними клубами.

6. Яка форма власності закладу, який відвідує Ваша дитина?

11 210 відповідей

Результати показали, що найбільше дітей відвідують державні заклади – 40,3%, ще 25,4% – займаються у комунальних установах, що також свідчить про значну роль публічного сектору у сфері дитячого спорту. Водночас, враховуючи, що переважна кількість дитячо-юнацьких спортивних шкіл відносяться до комунальної форми власності, можна зробити припущення, що частина респондентів-батьків, які зазначили, що їх діти займаються у державних закладах, не розрізняють державну і комунальну форму власності.

Приватні заклади обрали менше респондентів: 4,1% відвідують установи, засновані фізкультурно-спортивними товариствами, 4,9% – спортивними федераціями, а 9,7% – приватні установи з невизначеним засновником. В свою чергу, 15,6% опитаних не змогли вказати форму власності або не мають такої інформації.

Загалом, державний та комунальний сектори залишаються основними провайдерами спортивних послуг для дітей, тоді як приватний сегмент ще не набув широкого розповсюдження.

У межах опитування респонденти також вказали вид спорту, яким (якими) займається їхня дитина (**питання №7**). Учасники анкетування мали змогу вказати декілька видів спорту або власний варіант, якщо його не було у перерахованих. Із запропонованих відповідей з видами спорту респондентами було обрано наступні:

1. Футбол – 2 446 відповідей;

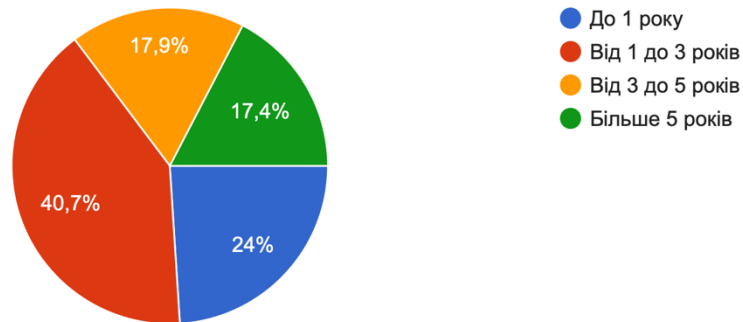
2. Бойові мистецтва – 1529 відповідей;
3. Плавання – 1507 відповідей;
4. Волейбол – 1075 відповідей);
5. Гімнастика – (740 відповідей);
6. Легка Атлетика – (710 відповідей);
7. Бокс – (682 відповіді);
8. Баскетбол – (605 відповідей);
9. Шахи – 344 відповіді;
10. Гандбол – 276 відповідей;
11. Настільний теніс – 180 відповідей;
12. Веслування на байдарках – 158 відповідей;
13. Важка атлетика – 108 відповідей;
14. Фехтування – 98 відповідей;
15. Шашки – 52 відповіді.

Також, серед інших відповідей було зазначено футзал, теніс, кульова стрільба, регбі, вітрильний спорт, стрільба з лука, стрибки у воду, бадмінтон тощо.

Крім того, у наступному питанні батьки, діти яких займаються бойовими мистецтвами, мали можливість зазначити відповідний вид бойового мистецтва. Так, в межах даного опитування батьками було згадано: карате, дзюдо, тхеквондо, вільна боротьба, самбо, рукопашний бій, греко-римська боротьба, тайський бокс, кікбоксинг, ушу, військово-спортивні багатоборства тощо.

8. Як довго Ваша дитина займається у спортивному клубі та/або дитячо-юнацькій спортивній школі?

11 210 відповідей

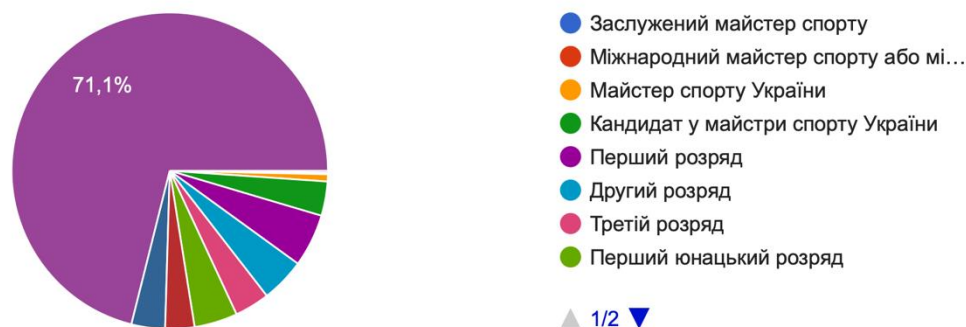

Тривалість занять дітей у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах є важливим показником сталості спортивної мотивації, якості організації тренувального процесу та довіри батьків до системи фізичного виховання. Найбільша частка респондентів (40,7%) повідомила, що їхні діти займаються у спортивному клубі або ДЮСШ від 1 до 3 років. Водночас 24% батьків вказали, що дитина відвідує заклад фізичної культури та спорту до 1 року, що вказує на значний притік нових учасників спортивного руху. Від 3 до 5 років займаються 17,9% дітей, а ще 17,4% – більше 5 років, що демонструє наявність певного ядра тривалого залучення у спортивну систему. Ці показники є позитивними з точки зору формування стійких спортивних навичок та потенційної підготовки майбутніх спортсменів вищого рівня.

Загалом, результати вказують на відносну рівномірність у тривалості занять, що може бути ознакою доступності системи спортивної підготовки та збереження інтересу до занять у середньо- та довгостроковій перспективі.

9. Чи має Ваша дитина присвоєне спортивне звання або розряд за останні два роки?

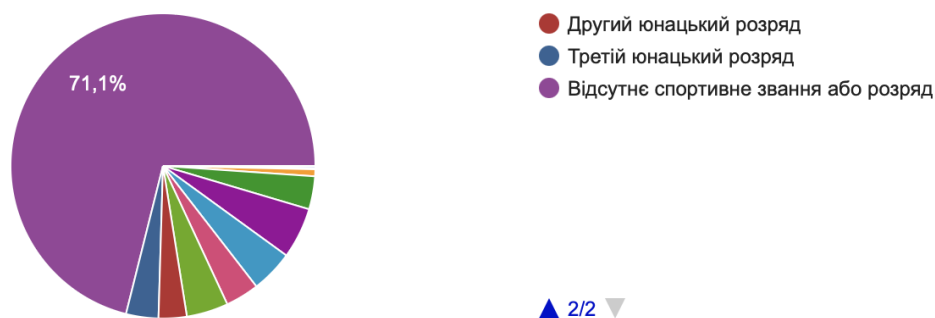
11 210 відповідей

9. Чи має Ваша дитина присвоєне спортивне звання або розряд за останні два роки?

[Копіювати діаграму](#)

11 210 відповідей

Також, наводимо відсоткове співвідношення відповідей на питання №9:

Заслужений майстер спорту – 0,2%

Міжнародний майстер спорту або міжнародний гросмейстер – 0,1%

Майстер спорту України – 0,8%

Кандидат у майстри спорту України – 3,5%

Перший розряд – 5,4%

Другий розряд – 4,5%

Третій розряд – 3,6%

Перший юнацький розряд – 4,4%

Другий юнацький розряд – 3%

Третій юнацький розряд – 3,4%

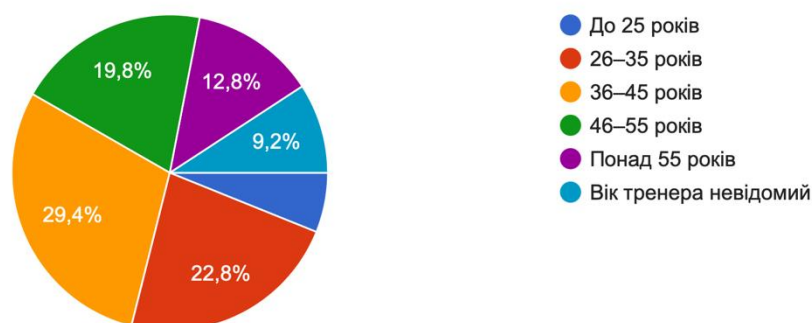
Відсутнє спортивне звання або розряд – 71,1%

З метою оцінки ефективності підготовки спортсменів у дитячо-юнацьких спортивних закладах перед батьками було поставлено питання, в якому вони мали відповісти, чи було їхній дитині присвоєно спортивне звання або розряд упродовж останніх двох років.

Результати дослідження демонструють, що переважна більшість респондентів (71,1%) – вказали про відсутність у їхніх дітей будь-якого спортивного звання або розряду. Серед тих, хто повідомив про присвоєння звання або розряду, найбільш поширеними є початкові рівні: перший юнацький розряд, третій та другий розряди, а також перший (дорослий) розряд, що загалом відповідає віковій категорії вихованців. Менша частка дітей отримала звання кандидата у майстри спорту, майстра спорту України, майстра міжнародного класу або заслуженого майстра спорту, що є очікуваним з огляду на високі вимоги до таких звань і потребу у тривалому періоді професійної підготовки.

10. Вкажіть, будь ласка, до якої вікової категорії належить тренер Вашої дитини?

11 210 відповідей

Опитування батьків дозволило отримати інформацію і про вікову структуру тренерського складу, з яким працюють діти у спортивних клубах та дитячо-юнацьких спортивних школах. Згідно з результатами, найбільша частка респондентів (29,4%) зазначила, що тренер їхньої дитини перебуває у віковій категорії 36–45 років. Це свідчить про домінування у системі фізичного виховання фахівців середнього віку, які, ймовірно, поєднують достатній професійний досвід із активним залученням до тренерської діяльності.

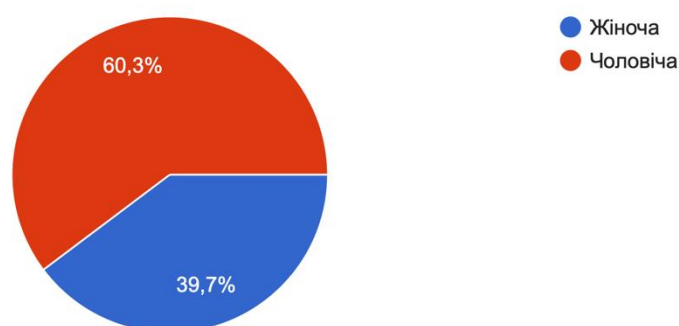
Наступною за чисельністю є група тренерів віком 26–35 років – 22,8%, водночас 19,8% опитаних вказали на вік тренера в межах 46–55 років, а 12,8% —

що тренер старший 55 років, що може бути ознакою збереження у професії фахівців із багаторічним досвідом. Лише 5,3% батьків повідомили, що тренер їхньої дитини є віком до 25 років, що, з одного боку, може свідчити про недостатню кількість молодих кадрів у галузі, а з іншого – про певні бар'єри у входженні до професії. Цікаво, що 9,2% респондентів не змогли або не мали інформації про вік тренера. Це може вказувати на обмежену комунікацію між батьками та тренерським складом або ж на відсутність належного інформування з боку закладів.

У підсумку, віковий профіль тренерів є доволі збалансованим, із домінуванням середнього покоління, що потенційно сприяє ефективному поєднанню фахової зрілості та мотивації до розвитку.

11. Зазначте, будь ласка, стать Вашого тренера?

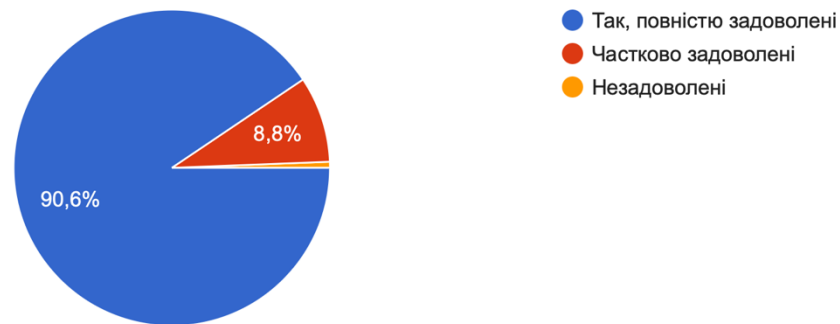
11 210 відповідей

Згідно з відповідями респондентів, більшість тренерів, із якими займаються діти, є чоловіками – 60,3%. Жінки становлять 39,7% тренерського складу. Аналіз отриманих даних підкреслює важливість забезпечення рівних можливостей для професійної реалізації незалежно від статі, а також підтримки гендерного балансу у тренерській спільноті з метою створення інклюзивного спортивного простору.

12. Чи задоволені Ви (і Ваша дитина) рівнем підготовленості та ефективністю роботи тренера/тренерів?

11 210 відповідей

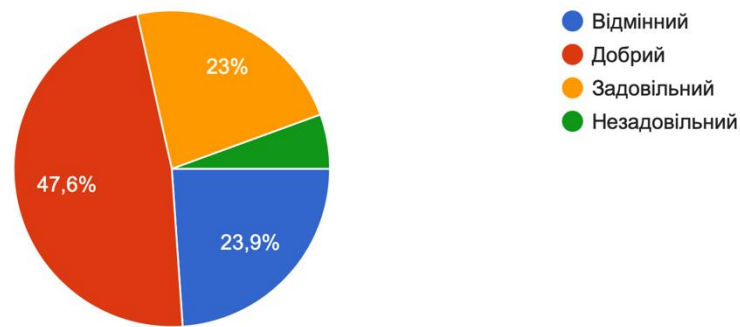
Дані, отримані в результаті опитування, демонструють надзвичайно високий рівень задоволеності батьків (і, опосередковано, дітей) якістю тренерської роботи у спортивних клубах та дитячо-юнацьких спортивних школах. Зокрема, 90,6% респондентів повністю задоволені рівнем підготовленості та ефективністю тренера (або тренерів), із якими займається їхня дитина. Це свідчить про високий професійний рівень кадрів, залучених до спортивного виховання дітей, а також про довіру батьків до педагогічного підходу, методик та особистих якостей тренерів.

Водночас 8,8% опитаних зазначили, що вони лише частково задоволені, що може сигналізувати про окремі випадки недостатньої комунікації, завищених очікувань або неузгодженості між запитами сім'ї та можливостями тренера. Лише 0,6% респондентів висловили незадоволення, що є вкрай незначним показником і не впливає істотно на загальну позитивну динаміку.

Отримані результати підтверджують, що більшість тренерів сприймаються як компетентні фахівці, здатні забезпечити якісний процес фізичного виховання, підвищувати мотивацію дітей та сприяти їхньому всебічному розвитку. Такий рівень довіри є важливим елементом стабільності та успішного функціонування спортивної системи на місцевому рівні.

13. Як би Ви оцінили стан матеріально-технічної бази (обладнання, приміщення)?

11 210 відповідей

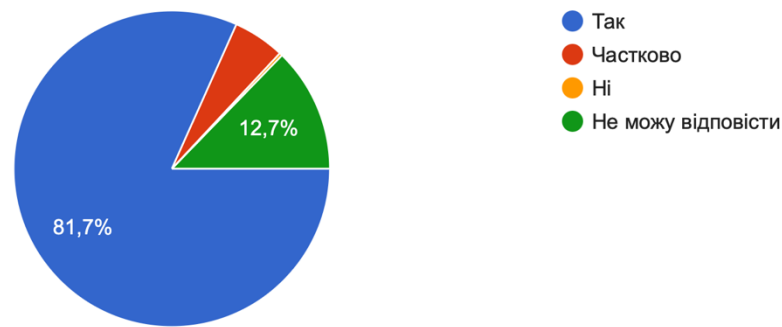
Результати опитування щодо оцінки матеріально-технічного забезпечення закладів фізичної культури і спорту демонструють неоднорідність поглядів батьків, проте дозволяють окреслити загальну тенденцію до критичного сприйняття наявних умов.

Зокрема, майже половина респондентів (47,6%) оцінили стан матеріально-технічної бази як «добрий», що свідчить про наявність базового рівня інфраструктури, яка відповідає потребам занять фізичною культурою та спортом, проте не завжди забезпечує сучасний рівень комфорту чи безпеки. Ще 23,9% вважають його «відмінним», що є позитивним сигналом і свідчить про наявність поодиноких прикладів ефективного функціонування та належного фінансування спортивних закладів. Утім, 23% опитаних оцінили стан як «задовільний», що вказує на потребу в оновленні обладнання, ремонті приміщень або розширенні простору. Особливо тривожним є той факт, що 5,5% респондентів зазначили «незадовільний» стан матеріально-технічної бази. Це може свідчити про критичні проблеми у забезпеченні мінімальних стандартів якості, безпеки та доступності до занять спортом.

Таким чином, хоча понад 70% оцінок мають позитивний або нейтральний характер, близько чверті батьків фіксують реальні недоліки у спортивній інфраструктурі, що потребує системного вирішення на рівні державної політики, місцевого самоврядування та залучення додаткових ресурсів.

14. Чи дотримуються у закладі вимог навчальних програм з відповідних видів спорту?

11 210 відповідей

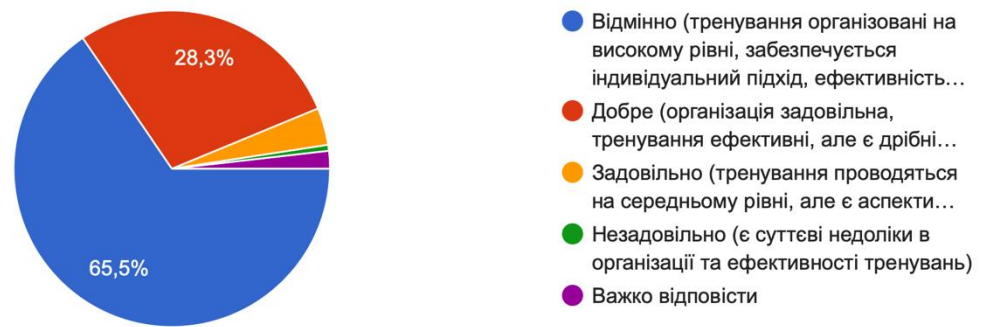

Результати опитування свідчать про високий рівень довіри батьків до якості навчального процесу в спортивних закладах. Так, переважна більшість респондентів (81,7%) вказали, що у закладі, який відвідує їхня дитина, дотримуються вимог навчальних програм із відповідного виду спорту. Цей показник свідчить про загалом позитивне сприйняття системності, структурованості та відповідності занять затвердженим стандартам. Разом з тим, 5,3% батьків вважають, що навчальні програми виконуються лише частково, що може свідчити про фрагментарне або вибіркове впровадження елементів програм, недостатню кількість годин або інші організаційні проблеми. Важливо також зазначити, що 12,7% респондентів не змогли надати відповідь, що може вказувати на відсутність поінформованості батьків про зміст і структуру навчального процесу або на недостатню комунікацію з боку закладу.

В свою чергу, майже відсутність респондентів, які б відповіли «ні» (0,3%), свідчить про те, що недотримання навчальних програм не є масовим явищем, однак потреба у підвищенні прозорості та інформування батьків щодо змісту освітніх програм залишається актуальною.

15. Як Ви оцінюєте якість проведення тренувань Вашої дитини?

11 210 відповідей

Результати опитування демонструють загалом високу задоволеність батьків якістю тренувального процесу. Зокрема, 65,5% респондентів оцінили якість проведення тренувань як «відмінну», зазначивши високий рівень організації, наявність індивідуального підходу та ефективність занять. Це свідчить про якісну підготовку тренерського складу, налагодженість внутрішніх процесів і, ймовірно, високу мотивацію дітей.

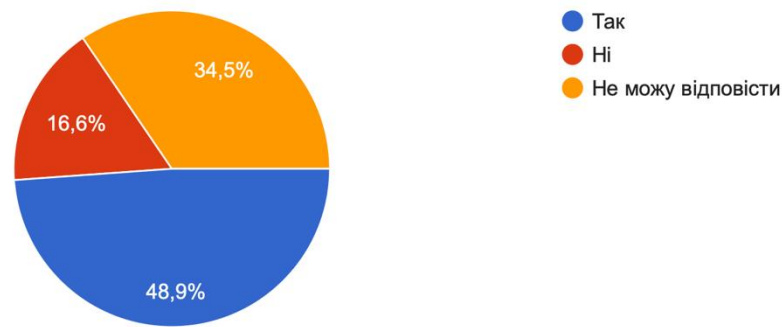
Ще 28,3% опитаних обрали варіант «добре», вказуючи на загалом позитивну оцінку організації та результативності тренувань, хоча й визнаючи наявність дрібних недоліків. Разом ці дві категорії становлять понад 93% усіх відповідей, що дозволяє говорити про високий рівень довіри до тренерів та задоволення якістю навчально-тренувального процесу.

Натомість незначна частка респондентів вказала на середній рівень організації тренувань («задовільно») – 3%, а ще 1% – оцінили їх як незадовільні, що може свідчити про окремі проблеми в окремих закладах або з конкретними тренерами. Також 2% батьків зазначили, що їм важко оцінити цей аспект.

Таким чином, дані опитування вказують на високу якість проведення тренувань у більшості спортивних закладів, однак також підкреслюють потребу в адресній роботі з тими установами чи тренерами, які мають нижчі показники, задля забезпечення рівного доступу до якісного спортивного розвитку для всіх дітей.

16. Чи працює у закладі медичний працівник?

11 210 відповідей

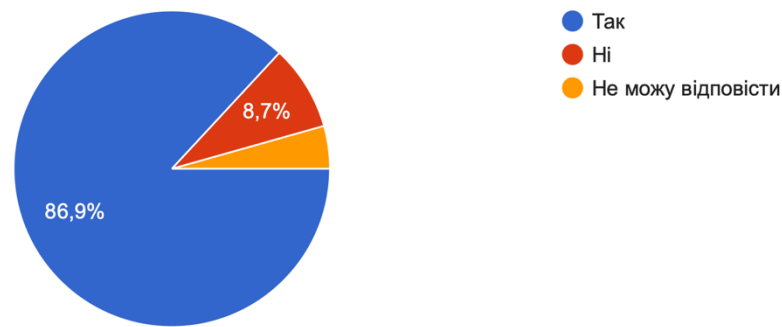
Відповідаючи на питання №16, 48,9% респондентів зазначили, що в закладі, який відвідує їхня дитина, працює медичний працівник. Це менше половини всіх опитаних, що є викликом для системи організації безпечного освітньо-тренувального процесу, особливо в умовах підвищеного фізичного навантаження. У той же час, 16,6% батьків однозначно відповіли, що в закладі медичний працівник відсутній. Такий показник є досить тривожним, оскільки відсутність медичного супроводу може мати негативні наслідки для здоров'я дітей, зокрема у випадках травм, гострих станів або потреби в регулярному медичному контролі.

Варто звернути увагу й на те, що 34,5% респондентів не змогли відповісти на це питання. Це свідчить або про відсутність комунікації між адміністрацією закладу і батьками, або про низький рівень обізнаності щодо функціонування підтримувальних служб у спортивних школах і клубах.

Загалом, аналіз цих результатів вказує на необхідність посилення присутності медичних працівників у спортивних закладах, що дозволить створити безпечніше та більш довірливе середовище для дітей.

17. Чи надавали Ви при вступі Вашої дитини до закладу медичну довідку?

11 210 відповідей

Результати опитування засвідчують, що переважна більшість респондентів (86,9%) надали медичну довідку при вступі дитини до спортивного клубу чи дитячо-юнацької спортивної школи. Це свідчить про загалом належну практику дотримання базових вимог щодо безпеки та контролю за станом здоров'я дітей, які займаються фізичною культурою і спортом.

Однак, 8,7% опитаних зазначили, що не надавали такої довідки, що може свідчити про низький рівень контролю з боку закладу. Ще 4,4% респондентів не змогли дати однозначну відповідь, що також може вказувати на недостатню поінформованість батьків або формальне ставлення до питання медичної безпеки.

18. Чи проходить Ваша дитина регулярний медичний огляд для участі у спортивних заняттях та/або змаганнях (у тому числі диспансерний нагляд)?

11 210 відповідей

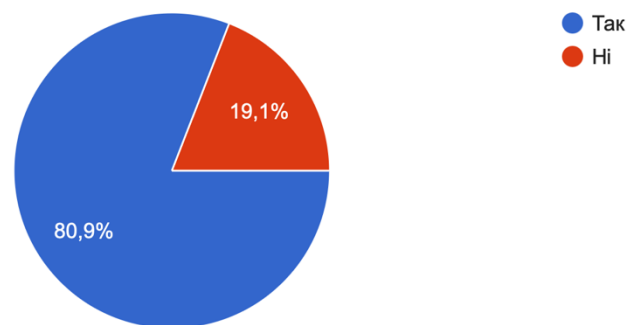
Згідно з отриманими результатами опитування, переважна більшість батьків (69,1%) підтверджують, що їхня дитина регулярно проходить медичний огляд,

що узгоджується з вимогами спортивного закладу та/або тренера. Це свідчить про високий рівень відповідальності батьків та контроль із боку спортивних установ щодо стану здоров'я дітей. Однак майже 14% респондентів зазначили, що медичні огляди проводяться нерегулярно, що може вказувати на відсутність системного підходу в деяких закладах. Ще 8,8% батьків зізналися, що діти взагалі не проходять медичних оглядів, що є тривожним індикатором і потенційною загрозою для безпеки учасників спортивного процесу.

Таким чином, хоча значна частина дітей забезпечена регулярним медичним контролем, наявність випадків його відсутності або нерегулярності підкреслює необхідність посилення нормативного регулювання та контролю з боку відповідальних органів у сфері спорту, а також інформаційної роботи з батьками.

19. Чи бере Ваша дитина участь у змаганнях з обраного виду спорту?

11 210 відповідей

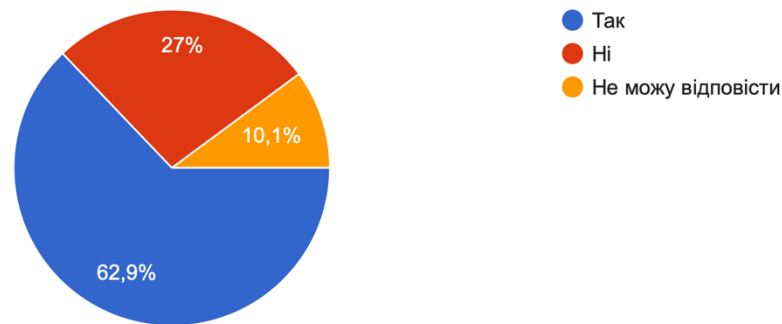

Згідно з результатами опитування, переважна більшість респондентів (80,9%) вказали, що їхні діти беруть участь у змаганнях з обраного виду спорту. Це свідчить про високий рівень залученості дітей до систематичного спортивного процесу, а також про наявність умов у спортивних закладах для участі у змагальній діяльності, що є важливою складовою спортивного розвитку.

Разом із тим, майже п'ята частина опитаних (19,1%) зазначили, що їхні діти не беруть участі у змаганнях. Причинами цього можуть бути як початковий рівень підготовки дитини, так і відсутність достатніх можливостей або ініціативи з боку закладу чи тренера щодо організації змагань. Також це може свідчити про нерівномірність доступу до змагального компоненту серед різних регіонів або закладів.

20. Чи бере участь Ваша дитина у офіційних змаганнях, які проводяться міністерствами та/або місцевою владою?

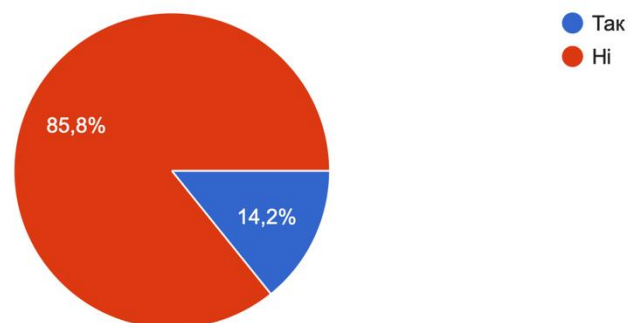
11 210 відповідей

На запитання щодо участі дітей в офіційних змаганнях, які проводяться міністерствами або органами місцевого самоврядування, 62,9% респондентів відповіли ствердно, що свідчить про достатньо активну інтеграцію дітей у формалізовану спортивну систему. Водночас, 27% батьків зазначили, що їхні діти не беруть участі у таких змаганнях, що може свідчити про обмежений доступ до офіційних турнірів у деяких регіонах, закладах або для певних видів спорту. Ймовірними причинами також можуть бути високий рівень конкуренції, відсутність належної підтримки з боку спортивних адміністрацій або організаційні бар'єри. Ще 10,1% опитаних не змогли дати відповідь на це запитання, що, ймовірно, свідчить про недостатню поінформованість батьків щодо офіційного статусу змагань, у яких беруть участь їхні діти.

21. Чи бере участь Ваша дитина у міжнародних змаганнях?

11 210 відповідей

Результати опитування свідчать, що лише 14,2% батьків підтвердили участь своїх дітей у міжнародних змаганнях, тоді як переважна більшість (85,8%) зазначила, що їхні діти не беруть участі в подібних заходах.

Такий результат може вказувати на обмежений доступ українських дітей до міжнародного змагального середовища, що може бути зумовлено низкою факторів. Серед них варто виділити фінансові бар'єри, недостатній рівень підготовки або спортивної кваліфікації, обмежену кількість міжнародних стартів для юних спортсменів, а також недостатню інституційну підтримку щодо участі у закордонних заходах.

Способи оплати участі дитини у змаганнях (n = 11 210)

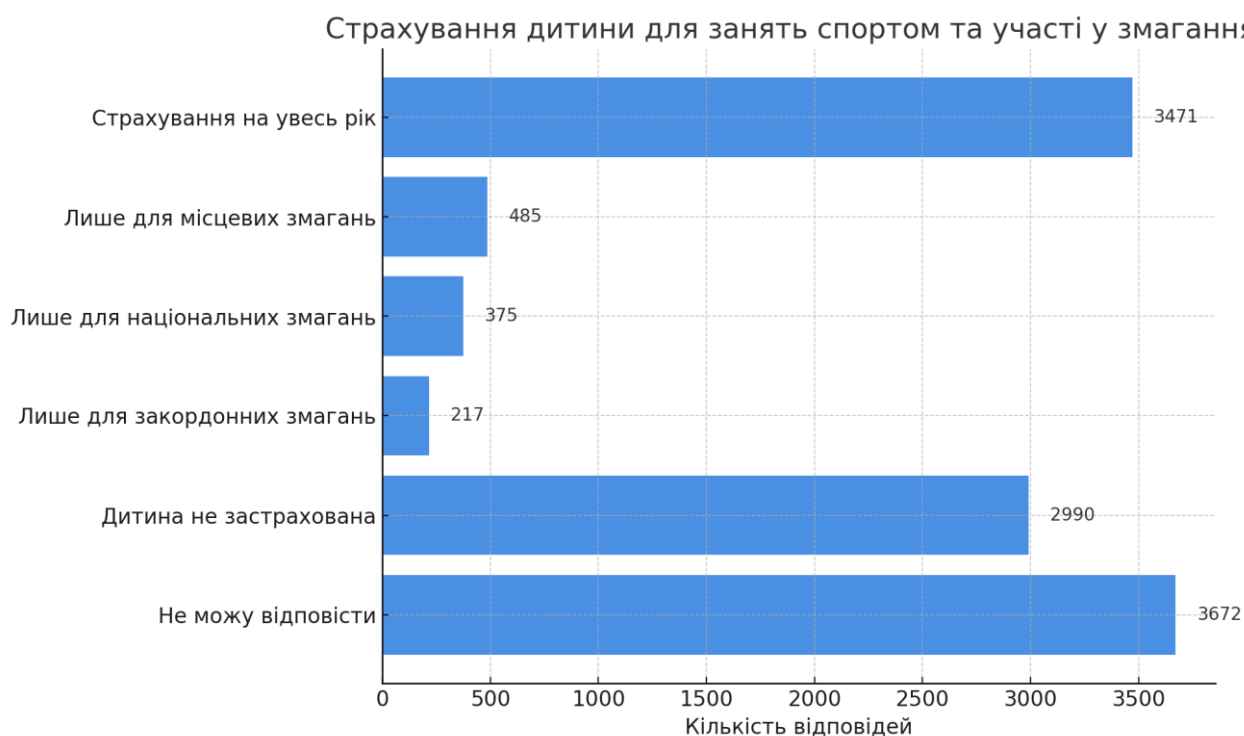

Дані, представлені на діаграмі, свідчать про домінування приватного фінансування участі дітей у спортивних змаганнях (**питання №22**). Зокрема, 40,1% респондентів зазначили, що всі витрати пов'язані з участю їхньої дитини у змаганнях покриваються повністю за рахунок батьків. Така тенденція вказує на відсутність достатнього державного чи інституційного забезпечення участі дітей у спортивному процесі. Водночас, 17,8% респондентів повідомили, що витрати покриваються за рахунок дитячо-юнацької спортивної школи, а ще 20,6% – частково за її рахунок. Це свідчить про те, що хоча ДЮСШ відіграють певну роль у фінансуванні, її участь є переважно обмеженою або частковою.

Спортивні клуби забезпечують повне фінансування лише у 3,8% випадків, а часткове – у 4,3%. Це свідчить про незначний рівень фінансової участі клубів у забезпеченні спортивної діяльності своїх вихованців. Загальна частка витрат, покритих за рахунок спонсорів, становить лише 2,6%, що демонструє вкрай низький рівень залучення бізнесу та спонсорів до підтримки дитячого спорту.

Окрему увагу заслуговує категорія «Інші» (10,9%), яка включає індивідуальні відповіді респондентів, що вказують на відсутність витрат з боку батьків або неможливість точно визначити джерело фінансування.

Загалом отримані результати свідчать про те, що більшість сімей несуть основне фінансове навантаження, пов'язане з участю дітей у змаганнях, що може обмежувати доступ до спорту для дітей із сімей з нижчим рівнем доходу та підкреслює необхідність розробки дієвих механізмів підтримки дитячого спорту з боку держави, муніципалітетів і спонсорських структур.

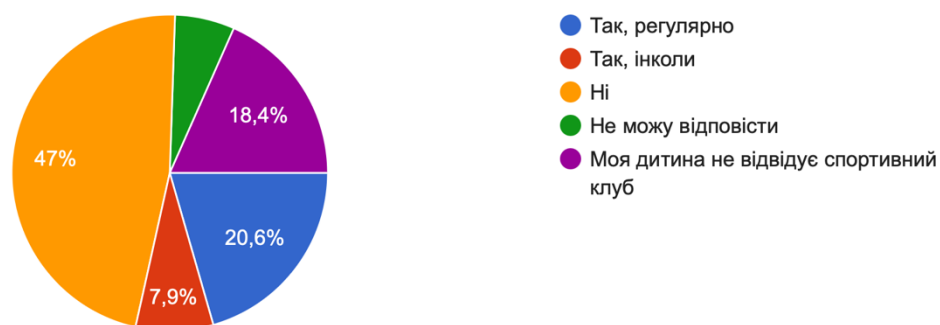
Окремої уваги також заслуговує питання страхування спортсменів (**питання №23**). На основі отриманих даних, більшість респондентів (31,0%) зазначили, що спортивне страхування дитини здійснюється на увесь рік. Водночас значна частина батьків (26,7%) повідомила, що дитина не має жодного страхування, а 32,8% не змогли відповісти на це питання.

Лише невеликий відсоток респондентів (менше 5% кожен) вказав на наявність страхування, обмеженого участю в окремих категоріях змагань — місцевих, національних або міжнародних. Це свідчить про те, що страхування часто має фрагментарний характер і не забезпечує належного покриття протягом усього спортивного циклу.

Надалі респондентам цієї категорії були запропоновані питання, пов'язані із фінансовою складовою, адже дослідження практики фінансування участі дітей у спортивних клубах та ДЮСШ дозволяє оцінити реальний рівень доступності послуг та поширеність формального й неформального фінансування спортивної діяльності.

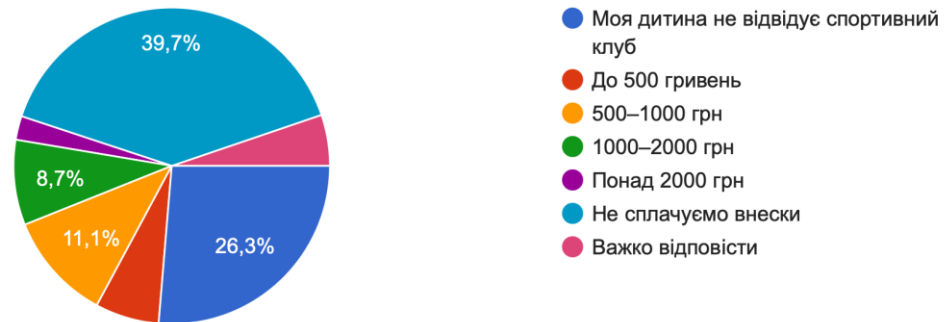
24. Чи сплачуєте Ви будь-які внески (у тому числі офіційні або благодійні) з метою відвідування Вашою дитиною спортивного клубу?

11 210 відповідей

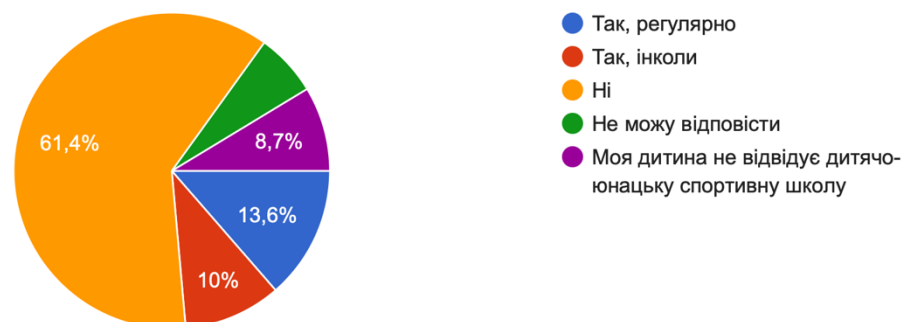
Згідно з діаграмою, майже половина респондентів (47%) зазначили, що не сплачують жодних внесків — ані офіційних, ані благодійних, за відвідування дитиною спортивного клубу. 20,6% респондентів вказали на регулярну сплату внесків, а ще 7,9% — що роблять це інколи, що загалом формує групу із понад 28% сімей, які фінансово підтримують участь своїх дітей у спортивних клубах. Показник «Не можу відповісти» (6,1%) може вказувати на те, що частина батьків не має повної інформації про фінансування або внески здійснюються неофіційно чи спонтанно. Також, варто звернути увагу на те, що 18,4% респондентів зазначили, що їхня дитина не відвідує спортивний клуб.

25. Якщо Ваша дитина відвідує спортивний клуб, вкажіть, будь ласка, приблизну суму за місяць (у гривнях), яку Ви офіційно сплачуєте за відвідування дитиною спортивного клубу:
11 210 відповідей

Згідно з отриманими даними, 39,7% респондентів зазначили, що не сплачують офіційні внески за відвідування спортивного клубу, що може свідчити про існування безоплатних форм залучення дітей до спорту або про неофіційний характер фінансування. 26,3% опитаних вказали, що їхня дитина взагалі не відвідує спортивний клуб. Серед тих, хто все ж здійснює регулярні платежі, найбільше респондентів (11,1%) повідомили про внески в межах 500–1000 грн, 8,7% – у межах 1000–2000 грн, а 2,4% – понад 2000 грн, що може свідчити про певну нерівномірність цінової політики клубів та про можливе навантаження на сімейний бюджет у разі інтенсивного спортивного залучення. Лише 6,5% респондентів вказали на внески до 500 грн, що є порівняно доступною сумою.

26. Чи сплачуєте Ви будь-які внески (у тому числі благодійні) з метою відвідування Вашою дитиною дитячо-юнацької спортивної школи?
11 210 відповідей

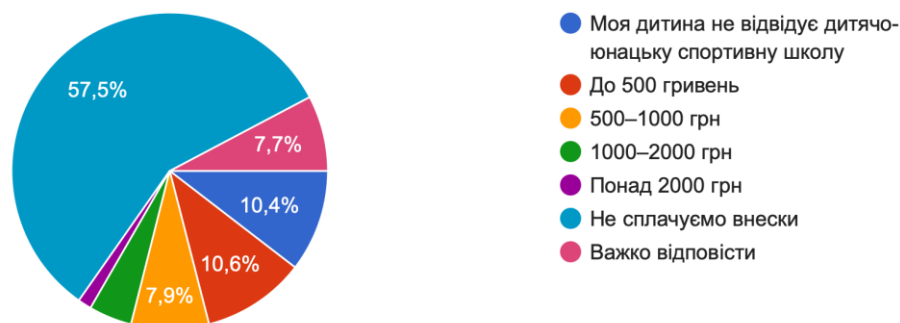

Як свідчать дані, 61,4% респондентів зазначили, що не сплачують жодних внесків (у тому числі благодійних) за участь дитини в діяльності дитячо-

юнацької спортивної школи. Водночас 13,6% батьків здійснюють такі внески регулярно, а ще 10% – час від часу, що сумарно становить майже чверть усіх опитаних. 6,3% респондентів утрималися від відповіді, й 8,7% зазначили, що їхня дитина не відвідує ДЮСШ.

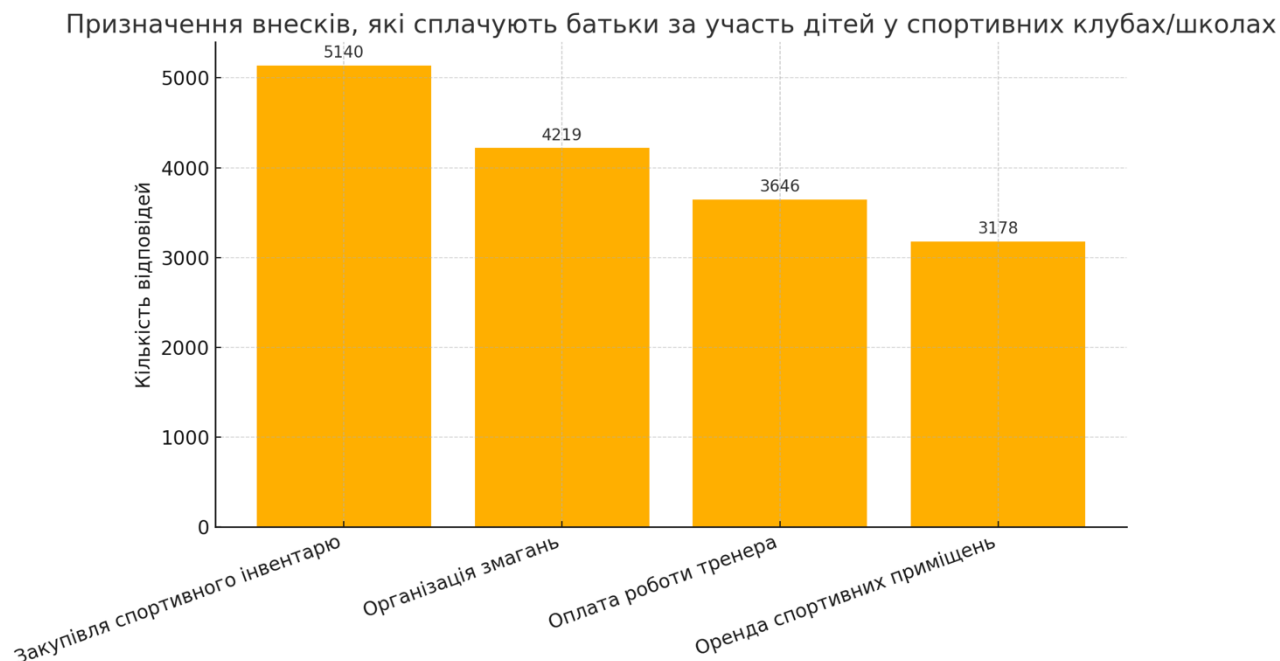
27. Якщо Ваша дитина відвідує дитячо-юнацьку спортивну школу, вкажіть, будь ласка, приблизну суму внесків за місяць (у гривнях), ...єте за відвідування дитиною спортивної школи:

11 210 відповідей

У межах опитування респондентів було також запрошено вказати орієнтовну суму щомісячних внесків за відвідування їхньою дитиною дитячо-юнацької спортивної школи. Аналіз отриманих результатів свідчить, що понад половина опитаних (57,5%) зазначили, що не сплачують внесків за участь дітей у заняттях. Водночас понад 30% респондентів підтвердили наявність фінансових витрат, пов'язаних із відвідуванням спортивної школи: 10,6% – до 500 грн на місяць, 7,9% – 500 - 1000 грн, 4,5% – 1000–2000 грн, 1,4% – понад 2000 грн.

Це свідчить про те, що навіть у межах формально безкоштовної або частково бюджетної системи, участь у спортивному житті дитини часто передбачає фінансові витрати з боку батьків, які можуть включати внески, оплату інвентарю, додаткових занять тощо.

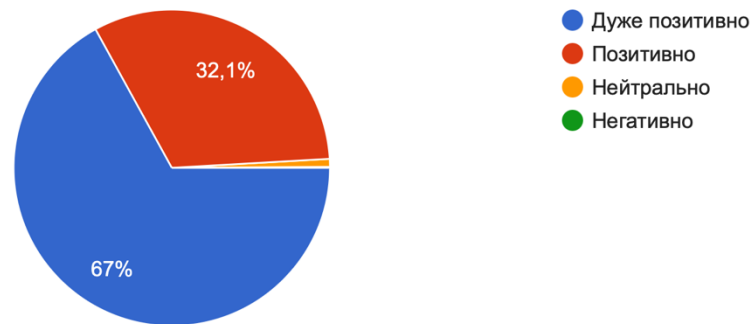

На основі результатів опитування також було здійснено аналіз напрямів використання батьківських внесків у спортивних клубах та дитячо-юнацьких спортивних школах (**питання №28**).

Найчастіше батьки вважають, що сплачені ними кошти спрямовуються на закупівлю спортивного інвентарю – про це зазначили 5 140 респондентів, що становить найбільшу частку серед усіх варіантів відповідей. Наступними за частотою є варіанти організації змагань (4 219 відповідей) та оплати роботи тренера (3 646 відповідей). Порівняно менше батьків вважають, що внески витрачаються на оренду спортивних приміщень (3 178 відповідей). Ці результати свідчать про домінування інфраструктурної та організаційної складової у структурі витрат, пов'язаних з участю дітей у спортивному процесі.

29. Як на Вашу думку, як впливають заняття в обраному Вами закладі фізичної культури і спорту на фізичний розвиток Вашої дитини?

11 210 відповідей

У питанні №29 респондентам було запропоновано оцінити вплив занять у закладі фізичної культури і спорту на фізичний розвиток їхньої дитини.

Аналіз результатів свідчить про загальну позитивну оцінку батьками ефективності спортивних занять. Так, 67% опитаних вважають, що заняття мають дуже позитивний вплив на фізичний розвиток дитини, ще 32,1% – оцінюють вплив як позитивний. Таким чином, сукупно майже 99% респондентів підтверджують позитивну динаміку фізичного розвитку дітей у результаті відвідування спортивних секцій і гуртків.

Лише 0,8% обрали нейтральну позицію, і практично відсутні негативні оцінки, що свідчить про високий рівень довіри до діяльності спортивних закладів з боку батьків та визнання їхньої важливої ролі у підтримці здоров'я та фізичної активності дітей. Це також може свідчити про ефективну роботу тренерського складу, незалежно від існуючих системних труднощів, які порушувалися у попередніх запитаннях.

Відповіді батьків на питання щодо основних проблем при організації спортивних занять для дітей (**питання №30**) свідчать про значну неоднорідність ситуації в регіонах та громадах України. Найбільша частка респондентів (7 163 відповіді) вказала, що не стикалася з жодними проблемами, що може свідчити про ефективну організацію спортивного процесу в окремих громадах, доступність послуг та належний рівень роботи закладів. Водночас, друга за чисельністю проблема – недостатня кількість закладів фізичної культури і спорту (2 086 відповідей) демонструє критичну інфраструктурну нерівність. Її доповнює погана матеріально-технічна база, на яку поскаржились 1 730 респондентів. Разом ці два фактори відображають системну нестачу доступних та якісно обладнаних спортивних закладів.

На третій позиції серед проблем – висока вартість спортивних тренувань (769 відповідей), що свідчить про економічні бар'єри для сімей у доступі до спортивних послуг. Певну частину респондентів також турбують приховані платежі (181 відповідь), що піднімає питання прозорості фінансування та доступності закладів. Окрему категорію проблем складає кадровий дефіцит, про який згадали 353 респонденти. Це свідчить про необхідність посилення підготовки і підтримки кваліфікованих тренерських кадрів.

Серед інших відповідей респонденти самостійно згадували зовнішні чинники, зокрема війну, фінансову нестабільність, високу вартість спортивного інвентарю та навіть мовне питання (проведення тренувань російською мовою),

що вказує на потребу враховувати ширший соціальний та безпековий контекст при плануванні державної політики у сфері спорту.

Також, на основі аналізу відповідей батьків на запитання «Що, на Вашу думку, потрібно покращити у роботі спортивних клубів та/або дитячо-юнацьких спортивних шкіл?» (**питання №31**), можна виокремити низку ключових напрямків удосконалення, які найчастіше порушували респонденти.

Передусім, батьки акцентують увагу на матеріально-технічному забезпеченні. Вони наголошують на необхідності модернізації спортивної інфраструктури, включно з ремонтами приміщень, забезпеченням належних умов для тренувань, покращенням вентиляції, опалення, освітлення та оснащення закладів сучасним інвентарем.

Другим важливим блоком є підвищення рівня фінансування, зокрема щодо заробітної плати тренерів, організації змагань, придбання форми та забезпечення участі дітей у турнірах. Деякі батьки зазначають, що велике фінансове навантаження лягає на родини, і висловлюють побажання щодо підтримки з боку держави, органів місцевого самоврядування або спонсорів.

Кваліфікація та мотивація тренерів також перебувають у фокусі уваги. Відзначається потреба в оновленні підходів до навчання та підвищенні педагогічної культури. Водночас респонденти звертають увагу на необхідність моральної підтримки тренерського складу, адже саме вони забезпечують успішний розвиток дитини у спорті.

Окремим питанням постає комунікація між закладом, батьками та дітьми. Частина батьків вважає, що слід налагодити зворотний зв'язок, бути відкритими до побажань родин і підвищити загальний рівень організації внутрішніх процесів у закладах.

Значна кількість відповідей стосується відсутності системного підходу на рівні держави. Йдеться про відсутність стратегічного бачення розвитку масового спорту, низький пріоритет сфери фізичної культури на державному рівні, незахищеність тренерів та відсутність прозорих механізмів фінансування.

Також, у коментарях згадувались особливі обставини, пов'язані з повномасштабним вторгненням російської федерації: пошкоджені або зруйновані спортивні об'єкти, відсутність укриттів тощо.

Узагальнюючи, батьки розглядають спортивні школи та клуби не лише як простір для фізичного розвитку дитини, але і як соціально важливу інституцію, що потребує всебічної підтримки, розвитку та модернізації. Їхні коментарі вказують на глибоке розуміння системних проблем і містять конкретні пропозиції, які можуть бути використані для формування політики у сфері дитячо-юнацького спорту.

Батькам також було запропоновано надати будь-яку додаткову інформацію, яка, на їхню думку, стосується теми опитування та може бути корисною для повнішого розуміння ситуації у сфері фізичної культури і спорту. На основі аналізу відкритих коментарів батьків, наданих у межах опитування, можна зробити кілька важливих висновків щодо очікувань і бачення шляхів удосконалення роботи спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ).

Батьки насамперед наголошують на потребі покращення матеріально-технічної бази. Деякі коментарі прямо вказували на аварійний стан будівель та застаріле обладнання, що ставить під загрозу безпеку та ефективність тренувального процесу. Другий домінантний напрям — необхідність підвищення рівня фінансування галузі спорту. Батьки вказують на значну частку витрат, яку несуть особисто, зокрема оплату участі дітей у змаганнях, придбання форми та спорядження, оренду приміщень тощо.

Значна частина респондентів вказує на кадрову проблему, зокрема нестачу висококваліфікованих тренерів, недостатній рівень педагогічної культури, професійного розвитку й мотивації кадрів. У відповідях містяться побажання до створення системи підвищення кваліфікації тренерів, встановлення гідної оплати праці та гарантування соціального захисту фахівців.

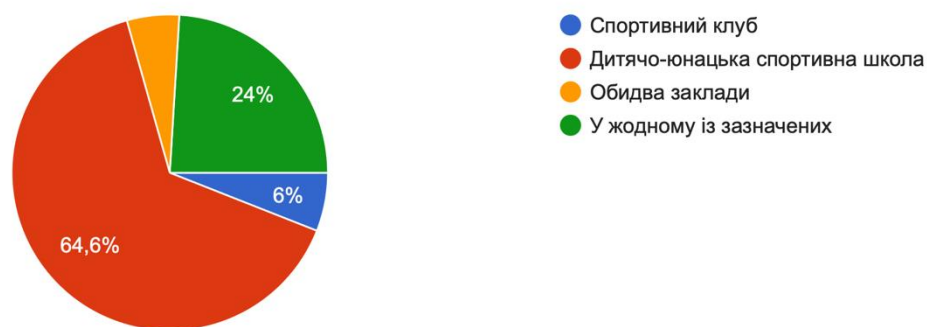
Загалом, у коментарях простежується чітке розуміння батьками важливості фізичного виховання, а також їхня активна позиція у формуванні якісного спортивного середовища для дітей.

3.2. Узагальнені результати відповідей фахівців сфери фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів)

Залучення до опитування фахівців сфери фізичної культури і спорту, зокрема викладачів та тренерів, було важливим для отримання фахових оцінок і практичних пропозицій щодо удосконалення існуючої системи.

8. В якому закладі фізичної культури і спорту Ви працюєте?

3 046 відповідей

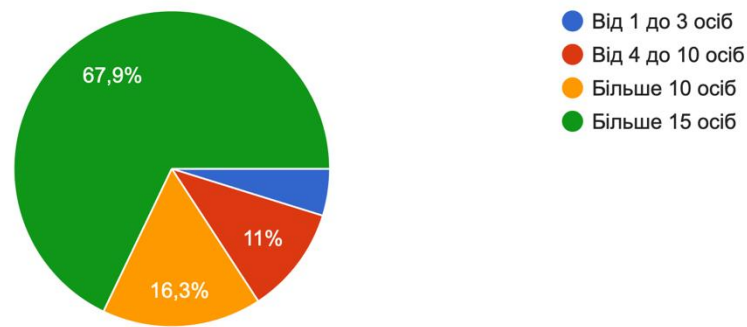

З метою з'ясування професійного залучення респондентів до сфери фізичної культури і спорту, учасникам опитування було запропоновано вказати, у якому саме закладі вони працюють.

Як показано на діаграмі, переважна більшість респондентів (64,6 %) працює в дитячо-юнацьких спортивних школах, що може свідчити про провідну роль саме цього типу закладів у системі фізичного виховання та/або залученість саме викладачів цих закладів. Водночас лише 6 % опитаних зазначили, що працюють у спортивних клубах, а 5,4 % – одночасно в обох типах установ. Помітна частка респондентів (24 %) повідомили, що не працюють ні в одному із зазначених закладів, що може свідчити про їхню залученість до інших форм організації фізкультурно-спортивної діяльності або про особистий інтерес до теми опитування.

9. Скільки спортсменів Ви тренуєте на регулярній основі?

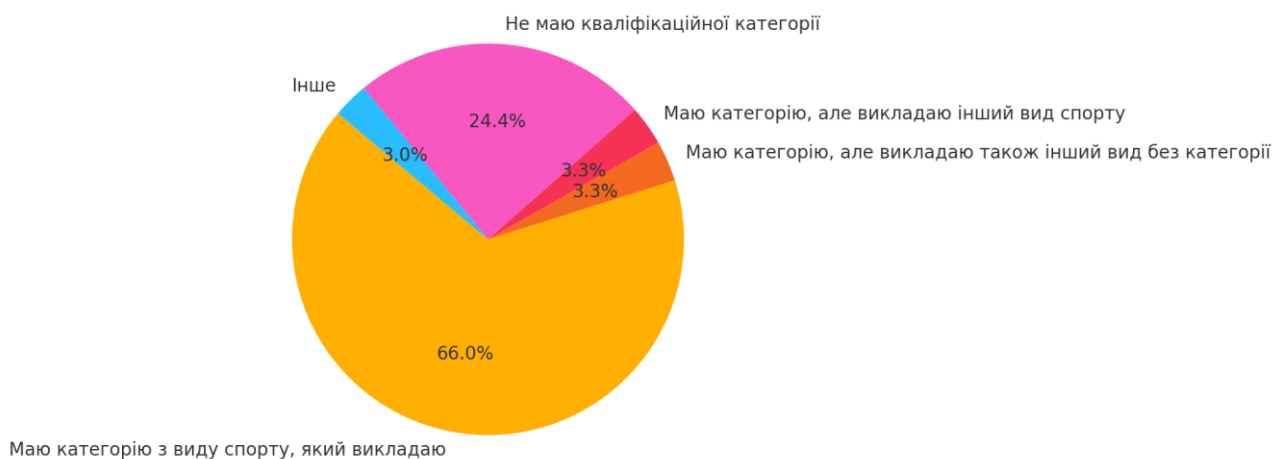
3 046 відповідей

Щоб оцінити обсяг практичної тренерської діяльності респондентів, їм було запропоновано вказати кількість спортсменів, яких вони тренують на регулярній основі.

Згідно з результатами, найбільша частка опитаних (67,9 %) зазначили, що регулярно працюють із понад 15 спортсменами, що свідчить про значне навантаження тренерського складу та активне функціонування спортивних груп. Ще 16,3 % респондентів тренують до 10 осіб, 11 % – від 4 до 10 осіб, а лише 4,8 % працюють з малими групами до 3 спортсменів.

Наявність кваліфікаційної категорії у тренерів (усього 3046 відповідей)

Дані, представлені на діаграмі, свідчать про те, що переважна більшість респондентів (66,0%) зазначили наявність відповідної кваліфікаційної категорії з виду спорту, який вони викладають. Це свідчить про належний рівень фахової підготовки серед значної частини тренерського складу.

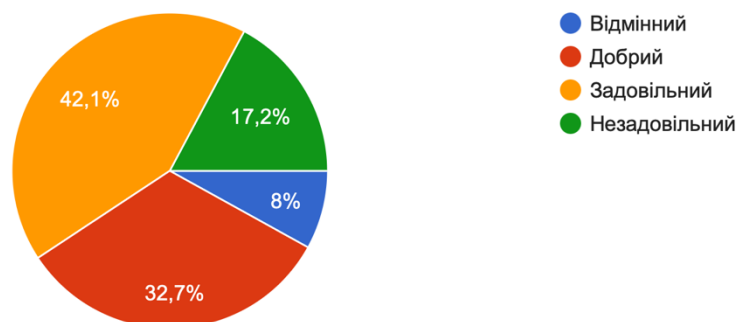
Разом із тим, близько чверті учасників опитування (24,4%) повідомили про повну відсутність кваліфікаційної категорії, що може свідчити як про системні прогалини у професійній підготовці кадрів, так і про нестачу належного регулювання у сфері залучення до тренерської діяльності. Ще 3,3% мають кваліфікаційну категорію, проте викладають також інший вид спорту, з якого не мають відповідного фахового підтвердження, і стільки ж – викладають зовсім інший вид спорту, ніж той, з якого мають категорію. Такий показник свідчить про певну гнучкість системи, яка дозволяє викладачам змінювати профіль або підлаштовуватись під наявний запит у громаді, однак така практика може ставити під сумнів якість тренерського процесу у відповідних видах спорту.

Окрему групу (3,0%) склали респонденти, які обрали варіант «інше», серед яких зазначали наявність тренерських ліцензій, наукових ступенів, статусу викладача фізичної культури, майстра спорту тощо. Це свідчить про різноманітність форм підтвердження фахової компетенції, які існують паралельно з формальною системою категоризації.

Загалом аналіз результатів засвідчує, що попри високу частку кваліфікованих фахівців, все ще зберігається проблема з непрофільним викладанням та нестачею належної атестації для значної частини тренерів, що потребує подальшої уваги з боку органів управління у сфері фізичної культури і спорту.

11. Як би Ви оцінили стан матеріально-технічної бази (обладнання, приміщення) спортивного клубу або школи, в якій Ви працюєте?

3 046 відповідей

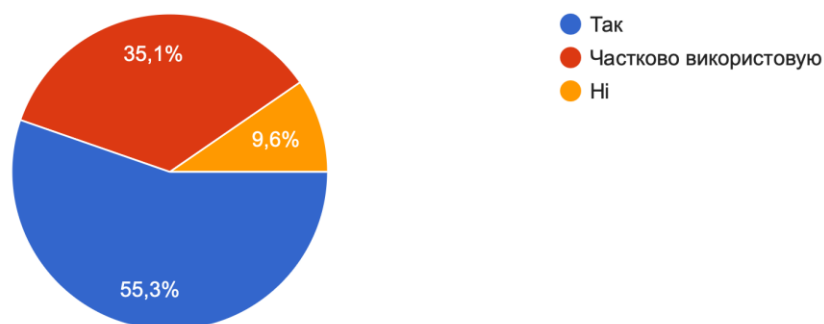
У межах опитування тренерів було з'ясовано їхнє суб'єктивне бачення стану матеріально-технічної бази (обладнання, приміщень) спортивного клубу або ДЮСШ, в якій вони працюють. Цей показник є важливим для розуміння рівня забезпечення закладів фізичної культури та спорту та виявлення нагальних потреб у модернізації інфраструктури.

Аналіз отриманих результатів демонструє, що більшість респондентів оцінили стан матеріально-технічної бази як «задовільний» (42,1%), що свідчить про наявність певного рівня забезпечення, проте без істотного оновлення чи сучасних умов для тренувального процесу. Ще третина респондентів (32,7%) обрали варіант «добрий», що може свідчити про дещо кращу ситуацію у частині закладів. Водночас лише 8% оцінили стан матеріально-технічної бази як «відмінний», що свідчить про обмежену кількість об'єктів, які повністю відповідають сучасним стандартам.

Варто також звернути увагу, що 17,2% опитаних визнали стан інфраструктури «незадовільним». Це є тривожним сигналом про критичну потребу в оновленні матеріально-технічної бази на рівні окремих громад або спортивних установ. Така ситуація може негативно впливати на якість підготовки, мотивацію дітей та молоді до занять спортом, а також безпеку тренувального процесу.

12. Чи використовуєте Ви під час організації тренувань затверджену Міністерством молоді та спорту України навчальну програму для виду спорту, який Ви викладаєте?

3 046 відповідей

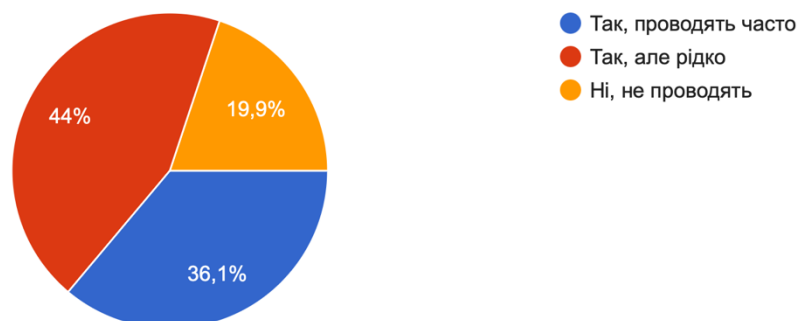

З метою виявлення особливостей організації навчально-тренувального процесу у сфері дитячо-юнацького спорту було поставлено запитання щодо

використання тренерами навчальних програм, затверджених Міністерством молоді та спорту України для відповідних видів спорту. Згідно з отриманими результатами, понад половина респондентів (55,3%) зазначили, що повністю використовують затверджену навчальну програму у своїй діяльності. Це свідчить про певну уніфікованість та дотримання державних стандартів у підготовці спортсменів. Водночас 35,1% тренерів обрали відповідь «частково використовую», що може свідчити як про гнучкість адаптації програм під локальні потреби, так і про потенційну невідповідність існуючих програм сучасним вимогам або специфіці конкретного виду спорту. Ще 9,6% респондентів взагалі не використовують затверджену програму, що може бути сигналом для перегляду наявних методичних підходів, потреби в оновленні навчальних матеріалів або посиленні контролю за дотриманням вимог Міністерства.

13. Чи проводять Національні спортивні федерації заходи з підвищення кваліфікації тренерів?

3 046 відповідей

З метою з'ясування активності національних спортивних федерацій у напрямі підвищення кваліфікації тренерських кадрів, респондентам було запропоновано оцінити частоту проведення відповідних заходів.

Як показують результати, 36,1% опитаних вказали, що такі заходи проводяться часто. Це свідчить про наявність сталих практик підвищення професійного рівня тренерів з боку частини спортивних федерацій, що позитивно впливає на якість підготовки спортсменів. Водночас 44% респондентів зазначили, що заходи з підвищення кваліфікації проводяться, але

рідко, а ще 19,9% повідомили про їхню повну відсутність. Такий розподіл відповідей свідчить про нерівномірність роботи федерацій у цьому напрямі, а також про потребу у створенні системної, інституційно забезпеченої програми підвищення кваліфікації тренерів, зокрема в умовах воєнного часу та обмеженого доступу до освітніх ресурсів.

В умовах постійних змін у сфері фізичної культури та спорту підвищення кваліфікації тренерського складу є ключовим чинником забезпечення належної якості підготовки спортсменів. З метою з'ясування практик у цій сфері, респондентам було поставлено питання (№14) про те, які саме заходи з підвищення кваліфікації тренерів проводяться.

Аналіз результатів показав, що найбільш поширеною формою підвищення кваліфікації є курси, які дають право на здобуття тренерами фахової категорії — 1868 респондентів, що становить 61,3% від загальної кількості відповідей. Це свідчить про наявність інституційної підтримки та спрямованість на формалізоване професійне зростання. Водночас 616 респондентів (20,2%) зазначили, що участь у підвищенні кваліфікації обмежується короткостроковими семінарами під час спортивних змагань, що, ймовірно, вказує на певну фрагментарність та нерегулярність таких заходів.

Значущою також є частка тих, хто зазначив, що заходи не проводяться взагалі – 458 осіб (15%). Це може свідчити про системні прогалини у підвищенні кваліфікації в окремих регіонах або федераціях. Крім того, 104 респонденти (3,4%) надали інші варіанти відповідей, серед яких згадувалися: щорічні інструкторсько-методичні семінари з виду спорту, онлайн-курси, платні заходи, а також семінари та форуми, що проводяться федераціями чи освітніми установами.

Отже, попри загальну наявність формалізованих можливостей підвищення кваліфікації, спостерігається нерівномірність у доступі до таких заходів, що може впливати на якість підвищення кваліфікації тренерів та, як наслідок, підготовки спортсменів.

15. Як би Ви оцінили рівень Вашої заробітної плати у закладі фізичної культури і спорту, де Ви працюєте?

3 046 відповідей

З метою оцінки мотиваційних чинників та умов праці тренерів і викладачів у сфері фізичної культури та спорту, було поставлено питання щодо суб'єктивного сприйняття рівня їхньої заробітної плати. Як показано на діаграмі, майже половина респондентів (49,6%) оцінили свою заробітну плату як низьку, що не відповідає ані їхній кваліфікації, ані обсягу виконуваної роботи. Це є яскравим свідченням незадоволеності матеріальною винагородою серед працівників галузі.

Ще 36% опитаних вказали, що їхня зарплата є середньою, тобто частково відповідає очікуванням, професійному рівню та трудовому навантаженню. Цей

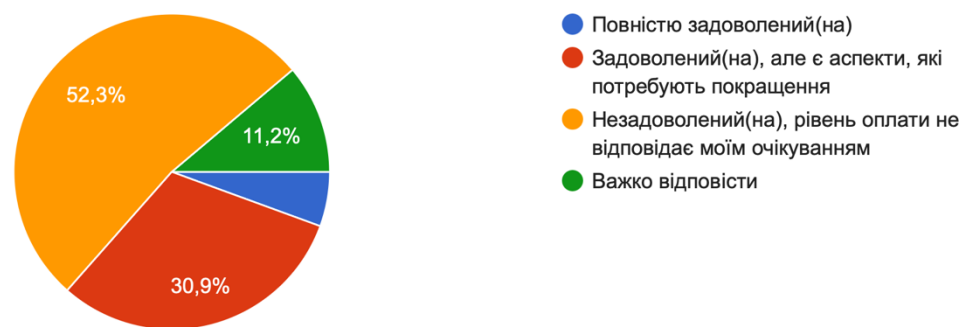
показник демонструє помірне задоволення умовами оплати праці, проте все ж вказує на потребу у поліпшенні фінансової підтримки.

Натомість лише 4,6% респондентів оцінили рівень заробітної плати як високий, тобто такий, що відповідає кваліфікації та обсягу роботи. Це свідчить про вкрай обмежену кількість фахівців, які відчують належну матеріальну оцінку своєї праці. Також, 9,8% респондентів ухилилися від прямої відповіді, зазначивши, що їм важко оцінити власний рівень оплати праці, що може бути пов'язано з нестабільністю фінансування, поєднанням кількох джерел доходу або браком прозорості у формуванні заробітної плати.

Загалом отримані результати демонструють критичну потребу у перегляді системи оплати праці в галузі фізичної культури і спорту, з урахуванням рівня кваліфікації, трудового навантаження та ролі фахівців у розвитку спортивної інфраструктури та молоді.

16. Наскільки Ви задоволені рівнем вашої заробітної плати як тренера у закладі, де ви працюєте?

3 046 відповідей

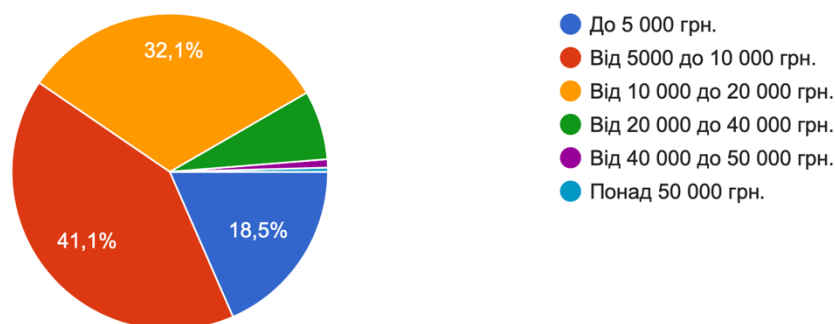
Для глибшого розуміння рівня задоволеності тренерів умовами оплати праці в закладах фізичної культури і спорту було поставлено запитання щодо їхнього суб'єктивного сприйняття власної заробітної плати. Як свідчать результати опитування, понад половина респондентів (52,3%) вважають себе незадоволеними, адже рівень оплати праці не відповідає їхнім очікуванням. Цей результат вказує на системну проблему в частині мотиваційного забезпечення тренерського складу, яка, ймовірно, негативно впливає на стабільність кадрів і якість тренувального процесу.

Ще 30,9% опитаних зазначили, що вони задоволені лише частково, адже існують аспекти, які потребують покращення. Водночас лише 5,6% респондентів висловили повну задоволеність рівнем заробітної плати, що є надзвичайно низьким показником і додатково засвідчує наявність кризи фінансової мотивації у сфері фізичної культури і спорту.

Близько 11,2% респондентів ухилилися від чіткої відповіді, обравши варіант «важко відповісти». Це може свідчити про відсутність прозорих критеріїв оцінки праці або про змінність умов оплати.

17. Який рівень заробітної плати Ви отримуєте (як тренер/викладач) у спортивному клубі або школі:

3 046 відповідей

Для повного розуміння реального стану фінансового забезпечення тренерів і викладачів у сфері фізичної культури та спорту респондентам було поставлено запитання щодо фактичного рівня їхньої заробітної плати. Як свідчать результати опитування, найпоширенішою є зарплатна категорія від 5 000 до 10 000 грн, яку обрали 41,1% опитаних. Цей показник свідчить про вкрай низький рівень оплати праці, що не відповідає навіть середньому рівню доходів в Україні і не покриває базових витрат. Ще 32,1% респондентів зазначили, що отримують від 10 000 до 20 000 грн, що, хоча і дещо вище, проте все ще залишається недостатнім, особливо з огляду на рівень кваліфікації, обсяг роботи та навантаження тренерів і викладачів.

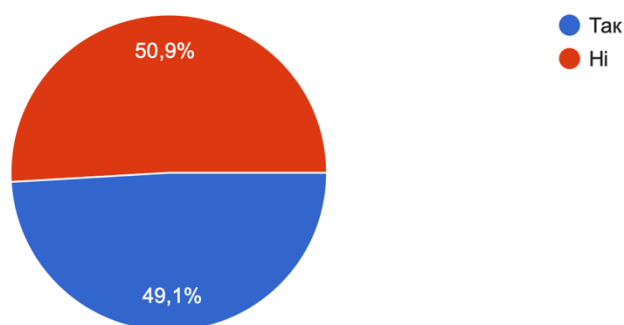
18,5% респондентів мають дохід до 5 000 грн, що свідчить про фактичну фінансову незабезпеченість значної частини тренерського складу. Такий рівень доходу ставить під сумнів економічну життєздатність професії. Водночас лише

7,1% опитаних вказали на дохід від 20 000 до 40 000 грн, а лише 0,9% – від 40 000 до 50 000 грн, що підтверджує відсутність фінансової мотивації у сфері спорту, особливо у державному та комунальному секторах. Менше ніж 0,5% зазначили, що отримують понад 50 000 грн, що є скоріше винятком, ніж системною практикою.

Таким чином, переважна більшість респондентів працює за умов вкрай низької заробітної плати, що не тільки обумовлює їхнє критичне ставлення до фінансового забезпечення, а й створює ризики для сталого розвитку системи фізичної культури і спорту, зокрема — через втрату кадрів, зниження мотивації, та зменшення якості навчально-тренувального процесу.

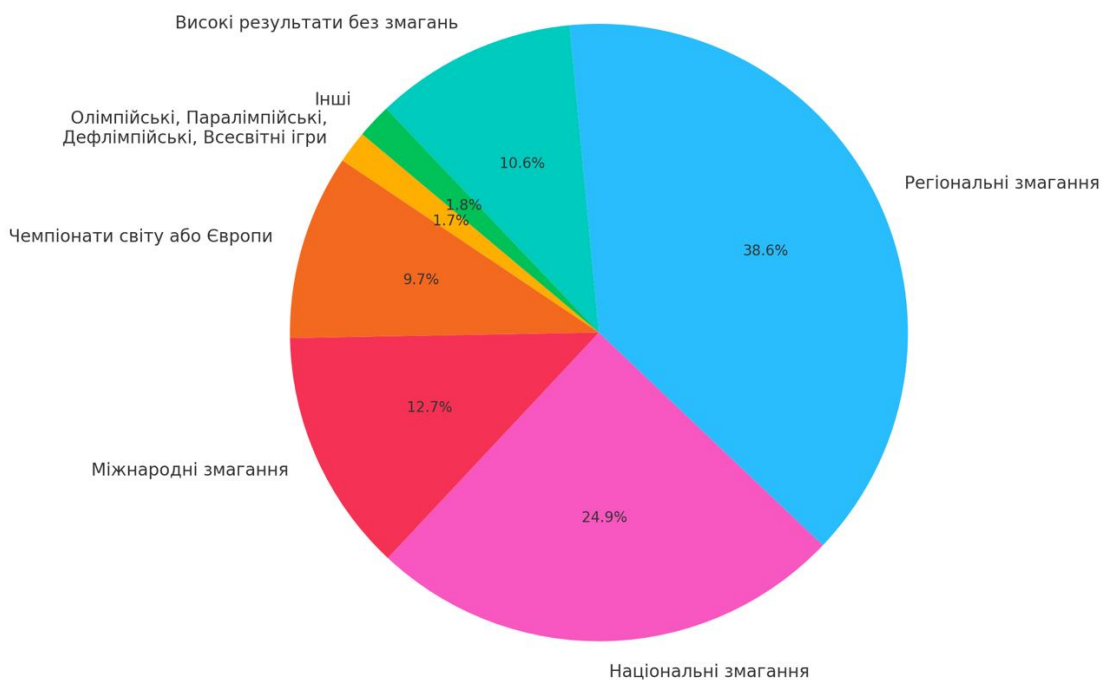
18. Чи встановлено Вам додатковий коефіцієнт підвищення посадового згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 755 від 14 серпня 2019 року?

3 046 відповідей

З метою з'ясування рівня фактичної імплементації державної політики у сфері оплати праці фахівців фізичної культури і спорту, респондентам було поставлено запитання щодо наявності додаткового коефіцієнта підвищення посадового окладу відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 755 від 14 серпня 2019 року. Отримані результати засвідчили фактичну нерівномірність застосування цього нормативного механізму. Зокрема, 49,1% респондентів підтвердили, що їм встановлено такий додатковий коефіцієнт, у той час як 50,9% заявили, що коефіцієнт їм не встановлено.

Найкращі спортивні досягнення вихованців під керівництвом тренера

Для оцінки ефективності роботи тренерів та рівня підготовки спортсменів було проведено опитування щодо найвищих досягнень вихованців (**питання №19**). Як засвідчили результати, найбільш поширеними є призові місця на регіональних (1 860 відповідей, або 38,6%) та національних змаганнях (1 198 відповідей, або 24,9%), що свідчить про сталість та масовість спортивної підготовки на внутрішньодержавному рівні.

Помітна частка опитаних також зазначила участь та перемоги на міжнародних турнірах (614 респондентів, або 12,7%), а також на чемпіонатах світу чи Європи (467 відповідей, або 9,7%). Однак лише 82 особи (1,7%) повідомили про досягнення їхніх вихованців на найпрестижніших міжнародних змаганнях — Олімпійських, Паралімпійських, Дефлімпійських іграх чи Всесвітніх іграх.

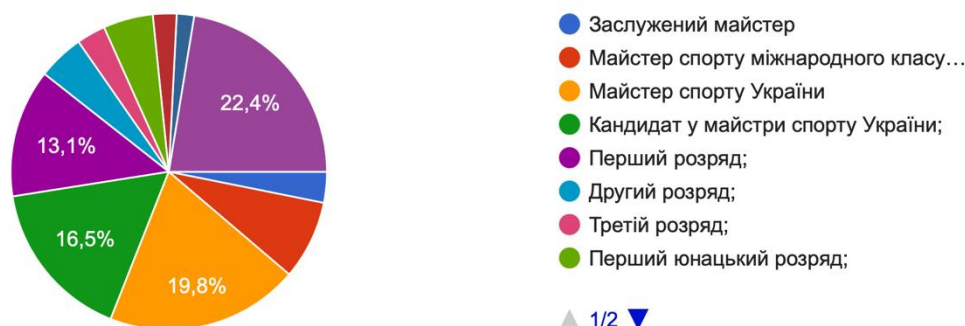
Цікавим є також той факт, що 509 респондентів (10,6%) вказали на досягнення високих спортивних результатів без участі у змаганнях, що може свідчити як про обмеженість доступу до змагальної практики, так і про акцент на підготовчій роботі в окремих видах спорту.

Індивідуальні відповіді також вказували на такі реалії, як тренерську діяльність на початковому рівні, вплив тимчасової окупації окремих громад або відсутність вихованців, які брали участь у змаганнях.

Загалом, результати демонструють широкий спектр спортивних досягнень, з переважанням регіонального та національного рівнів, що є природним етапом у вертикалі спортивного зростання.

20. Яке найвище спортивне звання або розряд присвоєне Вашому вихованцю?

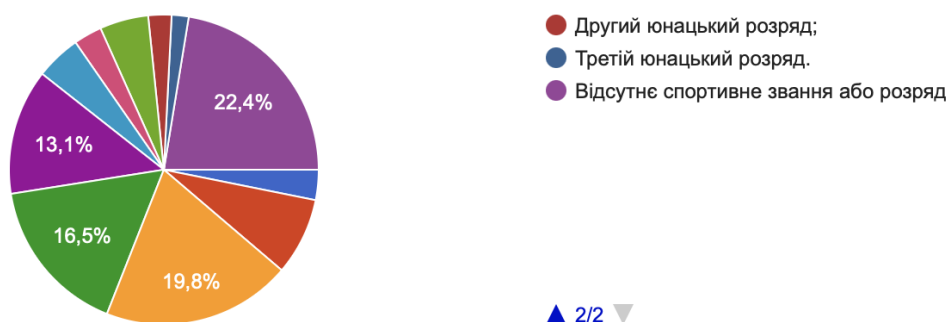
3 046 відповідей

20. Яке найвище спортивне звання або розряд присвоєне Вашому вихованцю?

3 046 відповідей

[Копіювати діаграму](#)

У межах опитування тренерів та викладачів закладів фізичної культури і спорту було поставлено питання щодо найвищого спортивного звання або розряду, присвоєного їхнім вихованцям. Отримані відповіді дозволяють оцінити рівень спортивної майстерності серед спортсменів, яких підготували опитані фахівці.

Аналіз результатів показує, що 22,4% респондентів вказали на відсутність будь-якого спортивного звання чи розряду у своїх вихованців. Водночас, значна

частка вихованців досягла певного рівня спортивного визнання: 19,8% отримали звання майстра спорту України, а 16,5% – звання кандидата у майстри спорту України. Також було зафіксовано 8,1% відповідей про здобуття звання майстра спорту міжнародного класу та 3,1% – заслуженого майстра спорту, що свідчить про наявність висококваліфікованих спортсменів серед опитаних тренерів.

Серед розрядників найпоширенішим є перший розряд (13,1%), далі йдуть другий розряд (4,7%), третій розряд (3%) та перший юнацький розряд (5,1%). Ще 1,8% респондентів зазначили, що найвищим досягненням є третій юнацький розряд, а 2,4% – другий юнацький розряд.

Отже, результати вказують на значну різноманітність спортивного рівня вихованців, де поряд із високими досягненнями національного та міжнародного рівня фіксується й велика частка тих, хто ще не має формального спортивного визнання. Це може свідчити як про початкові етапи підготовки спортсменів, так і про виклики у системі здобуття спортивних розрядів та звань.

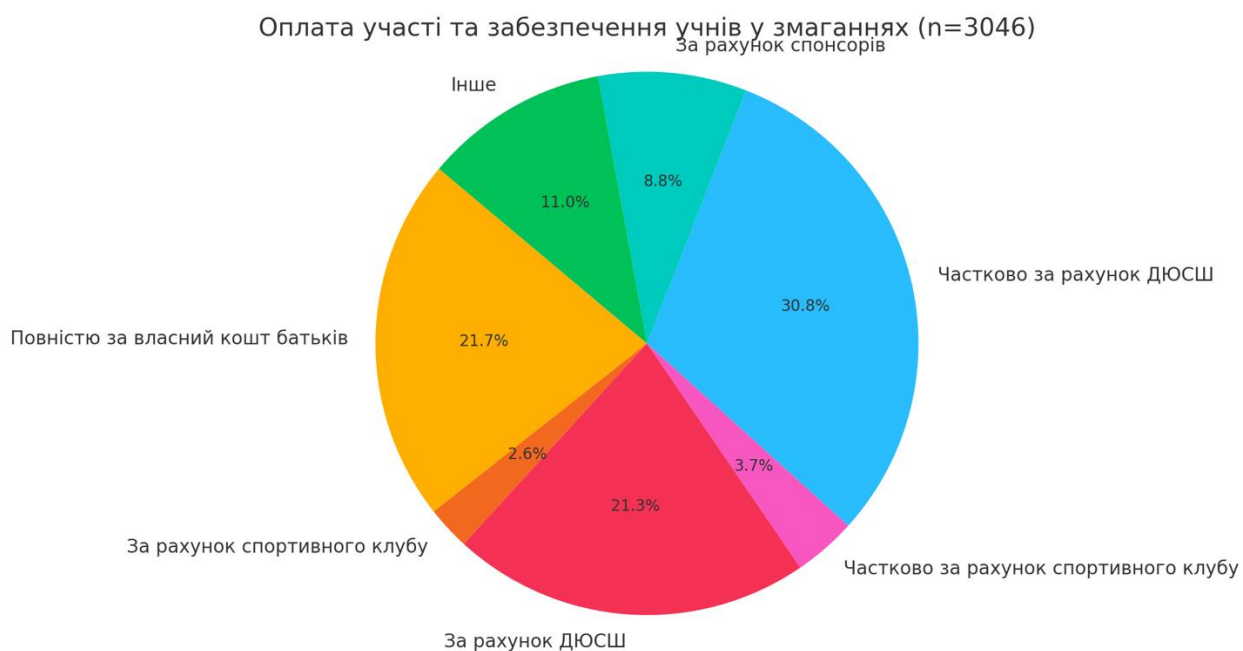
У межах дослідження було поставлено запитання щодо наявності будь-яких внесків, зокрема офіційних або благодійних, для відвідування вихованцями спортивного клубу та/або дитячо-юнацької спортивної школи.

Результати опитування засвідчують, що в абсолютній більшості закладів фізичної культури і спорту (67,7%) будь-які внески та платежі відсутні. Водночас близько 8,3% респондентів зазначили наявність неофіційних платежів у вигляді благодійних внесків, ще 4,6% вказали на наявність офіційної плати, а 2,6% – на

поєднання обох видів внесків. Водночас 15,2% опитаних обрали варіант «не можу відповісти», що свідчить або про недостатню поінформованість, або про нечітке регулювання цього питання в окремих закладах.

У відкритих відповідях також вказувалося на батьківські внески, які здійснюються на добровільній основі – для участі у змаганнях, пошиття форми, прибирання приміщень або закупівлю інвентарю.

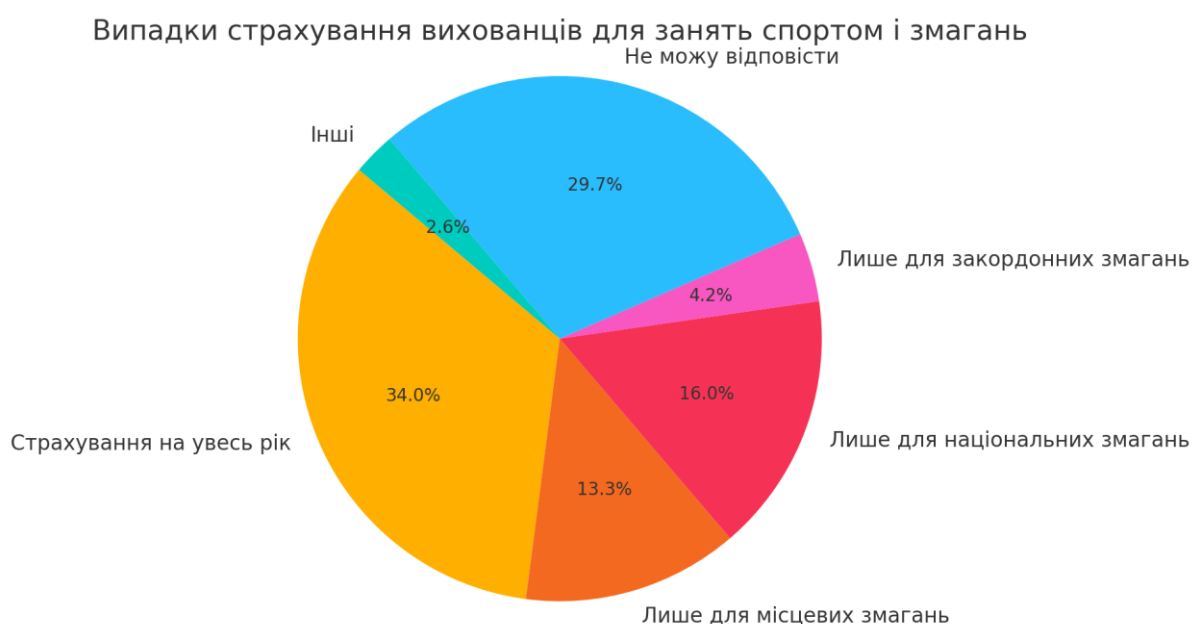
Загалом результати демонструють тенденцію до переважного збереження безоплатності спортивних послуг у дитячо-юнацьких спортивних закладах, проте наявність благодійних чи додаткових внесків, що мають неофіційний характер, свідчить про існування прихованих форм фінансування, які виникають через недофінансування сфери. Це потребує подальшого інституційного врегулювання для забезпечення прозорості та рівного доступу до занять спортом.

Фінансове забезпечення участі вихованців у спортивних змаганнях є важливою складовою функціонування системи фізичної культури та спорту, що безпосередньо впливає на доступність і якість підготовки спортсменів. Дані опитування засвідчують, що найбільш поширеним джерелом фінансування участі дітей у змаганнях є часткова підтримка з боку дитячо-юнацьких спортивних шкіл (30,8%). Разом із цим, значна частина респондентів вказала, що всі витрати лягають на плечі батьків (21,7%), або повністю покриваються коштом ДЮСШ (21,3%). Водночас лише 2,6% опитаних повідомили про повне

фінансування з боку спортивного клубу, а часткове фінансування з їхнього боку забезпечується у 3,7% випадків. За рахунок спонсорів участь у змаганнях фінансується в 8,8% випадків.

Ці результати свідчать про наявність нерівномірного розподілу фінансового навантаження, при якому домінує індивідуальне (сімейне) фінансування або часткова підтримка державних закладів. Така ситуація вказує на потребу в посиленні інституційної підтримки та залученні сталих механізмів спонсорства чи бюджетного фінансування, що забезпечуватиме рівний доступ вихованців до участі в змаганнях незалежно від фінансових можливостей їхніх родин.

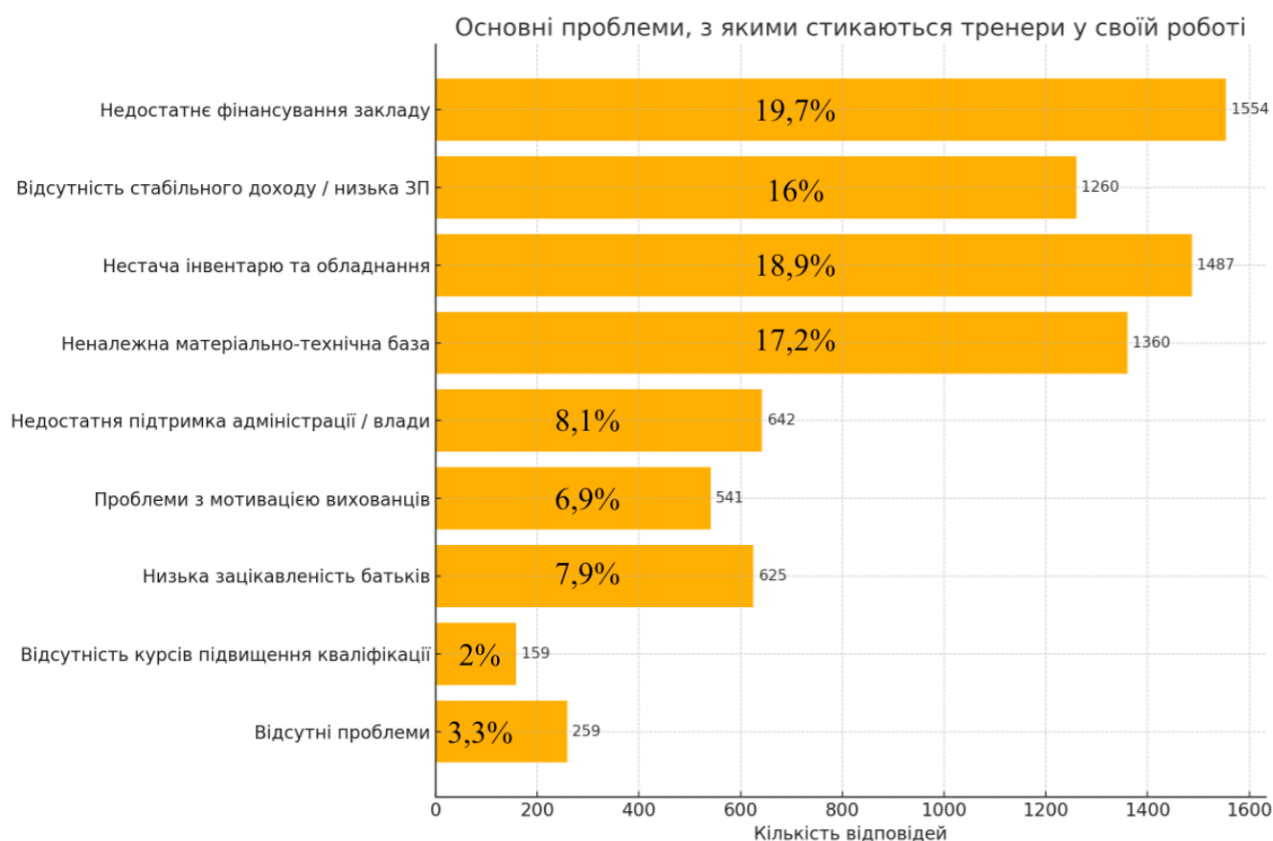
У межах дослідження було поставлено запитання щодо практики страхування вихованців спортивних закладів. Результати засвідчують суттєву варіативність у підходах до цього питання, що свідчить про відсутність єдиної політики або усталеної практики у сфері спортивного страхування.

Найбільша частка респондентів (34,0%) зазначили, що спортивне страхування дітей здійснюється на увесь рік. Це свідчить про відповідальне ставлення адміністрації або батьків до безпеки вихованців, з огляду на потенційні ризики, пов'язані з регулярною фізичною активністю. Водночас значна кількість опитаних (29,7%) не змогли надати чіткої відповіді, що може свідчити про низьку поінформованість тренерів щодо механізмів страхування або про відсутність прозорості у відповідних процедурах.

Ще 16,0% респондентів зазначили, що страхування проводиться виключно для участі у національних змаганнях, а 13,3% – лише для місцевих. Лише 4,2% зазначили, що страхування здійснюється з метою участі у закордонних змаганнях. Така ситуація вказує на фрагментарність страхового покриття, яке часто обмежується лише конкретними подіями, а не системною турботою про здоров'я спортсменів упродовж усього навчального року.

Інші відповіді (2,6%) містили зокрема такі варіанти, як страхування за рахунок батьків, відсутність страхування взагалі або оформлення страхування виключно за умови участі у змаганнях всеукраїнського рівня.

Загалом результати демонструють наявність серйозних прогалин у сфері страхування спортсменів, які потребують врегулювання на нормативному рівні.

Наступне питання стосувалося визначення основних проблем, з якими стикаються тренери у своїй професійній діяльності, і давало змогу обрати декілька варіантів відповідей. Результати наочно демонструють системні труднощі, що супроводжують функціонування закладів фізичної культури і спорту.

Найчастіше респонденти вказували на недостатнє фінансування закладу (1 554 відповіді), що є найбільш поширеною проблемою. Це свідчить про хронічну нестачу ресурсів для забезпечення належного функціонування установ. Близькими за кількістю відповідей є нестача сучасного інвентарю та обладнання (1 487) і неналежний стан матеріально-технічної бази (1 360), що вказує на суттєвий вплив технічних і інфраструктурних факторів на якість навчально-тренувального процесу.

Також значна кількість респондентів (1 260) зазначила про відсутність стабільного доходу або низький рівень заробітної плати, що безпосередньо впливає на професійну мотивацію та утримання кадрів у сфері спорту. Варто звернути увагу й на брак підтримки з боку адміністрації або органів влади (642 відповіді), що свідчить про дефіцит системної комунікації та управлінської взаємодії між тренерами й управлінськими структурами.

Соціальні фактори також не залишилися поза увагою: низький рівень зацікавленості батьків (625) та проблеми з мотивацією вихованців (541) демонструють потребу в глибшій інтеграції спортивної діяльності в систему виховання та дозвілля дітей і молоді. Водночас лише 259 осіб вказали на відсутність будь-яких проблем, що підтверджує загальну тенденцію до ускладнення умов праці у сфері фізичної культури і спорту.

Окремо слід відзначити відсутність можливостей для підвищення кваліфікації (159 відповідей), а також індивідуальні згадки про обмеження, пов'язані з розміщенням закладів у зоні бойових дій та відсутністю страхування. У сукупності ці дані вказують на необхідність комплексного реформування системи підтримки спортивної сфери, зокрема через інвестування в інфраструктуру, кадрову політику та налагодження ефективної взаємодії між усіма зацікавленими сторонами

У результаті аналізу відкритого питання «Що, на Вашу думку, потрібно покращити у роботі спортивних клубів та/або дитячо-юнацьких спортивних шкіл?», на яке надали відповіді 1908 респондентів, можна виокремити кілька ключових напрямів, що найбільше турбують учасників опитування. Відповіді

демонструють високий рівень занепокоєння станом інфраструктури, фінансування, кадрового забезпечення та управлінсько-організаційних підходів у сфері фізичної культури та спорту.

Насамперед, абсолютна більшість респондентів наголосили на необхідності поліпшення матеріально-технічної бази спортивних закладів. Ідеться як про ремонт існуючих приміщень, так і про побудову нових спортивних споруд, майданчиків, басейнів.

Другим за поширеністю напрямом стало питання фінансування. Багато респондентів висловили думку про потребу збільшення державної або місцевої фінансової підтримки спортивних клубів і ДЮСШ. Серед конкретних пропозицій – підвищення заробітної плати тренерам, надання коштів на участь у змаганнях, забезпечення безоплатного доступу до спортивних об'єктів. Зустрічаються й зауваження щодо нерівномірного розподілу ресурсів між державними й приватними закладами.

Вагомим кластером відповідей є також питання кадрової політики, зокрема забезпечення кваліфікованими тренерами та підвищення престижу професії. Респонденти звертають увагу на необхідність створення умов для залучення молодих спеціалістів, підвищення кваліфікації чинного складу, удосконалення системи мотивації та соціального забезпечення.

Окрему категорію становлять пропозиції щодо покращення організаційної роботи закладів – удосконалення менеджменту, оптимізація графіків занять, поліпшення комунікації з батьками та учнями, впровадження електронних сервісів для реєстрації, звітності та управління. Респонденти також наголошували на потребі реформи нормативно-правової бази: спрощення регулювання діяльності клубів, легалізації спонсорської допомоги, врегулювання питань співпраці між органами влади та спортивними організаціями.

У частині відповідей було зазначено потребу в соціалізації та інклюзивності – створенні умов для дітей з особливими освітніми потребами, залученні дітей із малозабезпечених сімей, забезпеченні безоплатного доступу до занять.

Загалом, результати свідчать про системну потребу у всебічному реформуванні інституцій фізичної культури та спорту, яка охоплює інфраструктурний, фінансовий, кадровий та нормативний виміри. Це також підтверджує значущість широкого суспільного запиту на розвиток масового спорту та спортивної освіти, особливо в умовах сучасних викликів.

Надалі респондентам цієї категорії, як і представникам інших груп, було запропоновано надати власні додаткові коментарі щодо актуальних проблем та потреб у сфері фізичної культури і спорту. Переважна більшість коментарів стосувалася недостатнього фінансування, яке впливає на всі аспекти функціонування спортивних закладів: оплату праці тренерів, оновлення інвентарю, утримання спортивної інфраструктури та організацію змагань. Особливо часто акцентували увагу на низьких заробітних платах тренерського складу, що призводить до відтоку кадрів і зниження мотивації. Значна частина респондентів також наголошувала на незадовільному стані або відсутності спортивної інфраструктури (зали, майданчики, укриття), що є суттєвою перешкодою для якісного тренувального процесу.

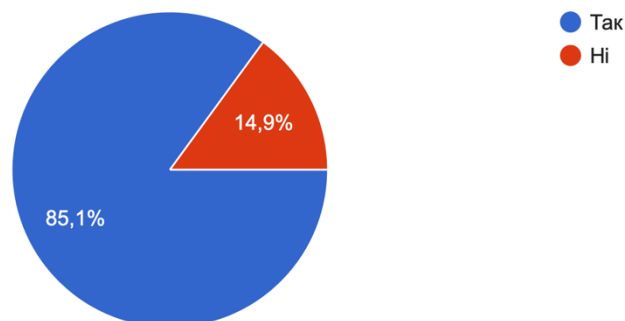
Також фахівці відзначали потребу у спрощенні звітності та зменшенні бюрократичного навантаження, що відволікає від основної професійної діяльності. Прозвучали пропозиції щодо підвищення престижності професії тренера, законодавчого врегулювання статусу тренерів і спортивних клубів, стимулювання залучення молоді до спорту, зокрема через безоплатні секції та забезпечення дітей із вразливих категорій.

Таким чином, переважна більшість коментарів свідчить про системні проблеми у фінансуванні, кадровому забезпеченні, матеріально-технічному стані та організаційно-правовому супроводі діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

3.3. Узагальнені результати відповідей представників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування

5. Чи затверджено у Вашій громаді/регіоні програму розвитку фізичної культури і спорту?

455 відповідей

Як свідчить діаграма, переважна більшість респондентів (85,1 %) зазначили, що у їхній громаді чи регіоні затверджено програму розвитку фізичної культури і спорту. Натомість 14,9 % опитаних вказали на її відсутність.

Такий результат свідчить про загальну позитивну тенденцію до виконання вимог законодавства в частині стратегічного планування у сфері фізичної культури і спорту. Водночас, майже 15 % територіальних громад залишаються поза межами цієї практики, що може свідчити або про низький рівень організаційної спроможності на місцях, або про відсутність політичної волі у відповідних органах влади. Це створює ризики нерівномірного розвитку галузі на регіональному рівні.

У межах опитування представникам місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування також було запропоновано вказати орієнтовний відсоток від загального бюджету їхньої територіальної громади або регіону, що у 2024 році виділявся на потреби фізичної культури і спорту (**питання №6**). Запитання мало відкритий характер, що дозволило респондентам формулювати відповіді у довільній формі, включаючи як числові оцінки, так і описові коментарі. Аналіз отриманих 455 відповідей засвідчив значну варіативність як у змістовному наповненні, так і в структурі поданих даних. З усього масиву відповідей лише незначна частина (приблизно 10 %) містила числові значення у форматі відсотків, придатні для обробки. Решта респондентів

або зазначали, що не володіють відповідною інформацією, або описували ситуацію у якісній формі, зокрема: «майже не виділялося», «кошти не передбачені», «інформація відсутня», або ж вказували обсяги фінансування в абсолютних сумах (гривнях), що унеможливлювало зіставлення з загальним бюджетом без додаткового контексту.

Серед валідних числових відповідей середнє значення частки фінансування фізичної культури і спорту склало 2,81 %, тоді як медіанне значення – лише 0,21 %. Мінімальне зафіксоване значення становило 0,01 %, а максимальне – 8,2 %. Водночас значна кількість респондентів (понад половину з тих, хто надав числові оцінки) вказали, що видатки на зазначену сферу становили менше 1 % від загального бюджету громади. Це свідчить про надзвичайно низький рівень пріоритетності фізичної культури і спорту у бюджетному плануванні на місцях.

Крім того, у низці відповідей зазначалося, що кошти не виділялися взагалі, що пов'язано, зокрема, з перебуванням територій у зоні активних бойових дій або тимчасовою окупацією. Також респонденти повідомляли про відсутність фінансових повноважень у районних державних адміністрацій або передачу відповідальності за фінансування спорту виключно на рівень територіальних громад.

Загалом отримані дані вказують на низьку прозорість, нестачу фінансової аналітики та відсутність системного підходу до планування видатків на фізичну культуру і спорт на місцевому рівні.

7. Чи існують у Вашій громаді/регіоні спортивні клуби та дитячо-юнацькі спортивні школи?

455 відповідей

У межах опитування респондентам було запропоновано вказати, чи функціонують у їхній громаді або регіоні спортивні клуби та дитячо-юнацькі спортивні школи.

Аналіз результатів свідчить про доволі неоднорідну ситуацію щодо наявності спортивної інфраструктури на місцях. Лише 29% опитаних повідомили, що в їхній місцевості функціонують обидва типи закладів — як спортивні клуби, так і ДЮСШ. Натомість 37,8% респондентів зазначили, що немає жодного з перелічених закладів, що вказує на серйозний брак базової спортивної інфраструктури у значній частині громад.

Також 25,7% опитаних зазначили, що в їхньому регіоні працюють лише дитячо-юнацькі спортивні школи, тоді як спортивні клуби присутні лише у 7,5% випадків. Це підкреслює дисбаланс у структурі спортивних закладів і вказує на необхідність більшої підтримки розвитку спортивних клубів, які часто залишаються поза увагою.

Таким чином, ситуація з доступністю спортивних закладів по Україні є доволі критичною — більше третини опитаних живуть у громадах, де відсутні будь-які умови для організованих спортивних занять. Це вимагає системної державної політики щодо розвитку спортивної інфраструктури на рівні громад.

У межах опитування, спрямованого на оцінку реалізації положень статей 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», представникам місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування було поставлено запитання щодо кількості спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) державної форми власності, які функціонують на території відповідної громади або регіону (**питання №8**). Запитання було відкритим, що дало змогу респондентам навести як конкретні цифри, так і якісні оцінки чи коментарі.

Аналіз 455 наданих відповідей виявив вкрай тривожну тенденцію: абсолютна більшість респондентів (понад 85 %) повідомили про повну відсутність у їхній громаді будь-яких спортивних клубів або ДЮСШ державної форми власності. Це підтверджується як прямими відповідями типу «0»,

«немає», «жодного», так і описовими варіантами на кшталт «відсутні», «не маю інформації», «важко сказати». У багатьох випадках респонденти зазначали, що навіть якщо такі заклади і функціонують, вони перебувають у стадії припинення, не були релоковані з тимчасово окупованих територій або фактично не здійснюють діяльність. Натомість лише незначна частина громад повідомила про наявність хоча б одного державного спортивного закладу. У переважній більшості таких випадків мова йшла про одну ДЮСШ. Окремі респонденти вказали на наявність 2–4 закладів (переважно поєднання ДЮСШ та клубів). У поодиноких відповідях фігурували значно вищі цифри — 13, 15, 22 або 27 закладів, що, ймовірно, стосується великих населених пунктів або адміністративних центрів областей. Однак загальна частка таких громад не перевищує 1–2 % від загального масиву.

Також привертає увагу низка системних бар'єрів, зазначених респондентами у пояснювальних коментарях. Зокрема, йдеться про:

- відсутність відповідних повноважень або джерел фінансування у районних державних адміністрацій;
- передачу всієї відповідальності за функціонування спортивної інфраструктури органам місцевого самоврядування без належного супроводу з боку держави;
- відсутність стратегічного планування розвитку державної спортивної мережі на місцевому рівні;
- тимчасову окупацію територій, що унеможлиблює надання спортивних послуг державними установами.

Також, представникам органів місцевого самоврядування було запропоновано відповісти на ще одне відкрите запитання: скільки спортивних клубів і дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) комунальної форми власності функціонують у межах їхньої територіальної громади або регіону (**питання №9**). Загалом було отримано 455 відповідей, що дозволяє сформувати репрезентативну картину поточного стану розвитку спортивної інфраструктури на місцевому рівні.

Результати опитування свідчать про значно кращу представленість закладів комунальної форми власності. У понад половині громад респонденти зазначили наявність принаймні одного закладу, а в окремих випадках — цілу мережу спортивних клубів і ДЮСШ. Так, максимальна кількість закладів, що була вказана в одній з відповідей, становила 41 одиницю, а середнє значення серед ненульових відповідей склало 12 закладів, що свідчить про високу концентрацію інфраструктури у певних громадах, зокрема в обласних або великих міських центрах. Медіанне значення серед відповідей, де зазначено наявність бодай одного закладу, становить 3 заклади, що дозволяє припустити: у більшості активних громад створено хоча б базову спортивну інфраструктуру.

Однак, попри позитивну тенденцію, значна частина відповідей (понад 40 %) засвідчила відсутність комунальних спортивних закладів або брак інформації про них у респондентів. У відповідях фіксувалися коментарі про ліквідацію або реорганізацію закладів, зупинення їхньої діяльності у зв'язку з воєнними діями, а також про фінансову неспроможність громад утримувати подібну інфраструктуру. В окремих випадках зазначалося, що наявні об'єкти не функціонують або перебувають у процесі припинення діяльності, що також свідчить про незадовільну сталість таких закладів.

У межах дослідження з оцінки реалізації положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт» було поставлено окреме відкрите запитання щодо наявності в громадах спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл приватної форми власності, заснованих фізкультурно-спортивними товариствами (ФСТ) (питання №10). Такий тип інституцій є важливим компонентом спортивної системи, оскільки поєднує громадську ініціативу з реалізацією цільових програм, орієнтованих на масовий та дитячо-юнацький спорт.

Загалом було отримано 455 відповідей, серед яких переважна більшість респондентів (понад 90 %) зазначили відсутність таких закладів або неможливість надати інформацію. Лише незначна частина громад (близько 10 %) повідомили про наявність таких закладів, зазвичай у кількості 1–3 одиниць.

Максимальна кількість приватних закладів, заснованих ФСТ, що була вказана в одній громаді, становила 3 одиниці.

Окремі респонденти деталізували, що зазначені заклади функціонують при таких товариствах, як ФСТ «Колос», ФСТ «Спартак», ФСТ «Динамо», тощо.

Разом із тим, відносно велика кількість відповідей, у яких учасники вказували на відсутність інформації або зазначали, що питання сформульоване некоректно, може свідчити про низький рівень обізнаності представників місцевої влади щодо діяльності фізкультурно-спортивних товариств, недостатню інтеграцію ФСТ у сучасну спортивну систему на рівні громад, відсутність централізованого обліку таких організацій, що унеможливорює ефективний моніторинг їх діяльності.

Також, у рамках опитування респондентам було запропоновано відповісти на відкрите запитання щодо кількості спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл приватної форми власності, засновниками яких виступають спортивні федерації (**питання №11**).

Отримані результати однозначно свідчать про майже повну відсутність такої форми інституалізації спортивної діяльності на місцевому рівні. Абсолютна більшість респондентів (понад 95 %) зазначили, що в їхніх громадах не функціонує жодного спортивного клубу (або ДЮСШ), створеного спортивними федераціями. Частина опитаних також прямо вказала, що не володіє відповідною інформацією або що питання є некоректно сформульованим.

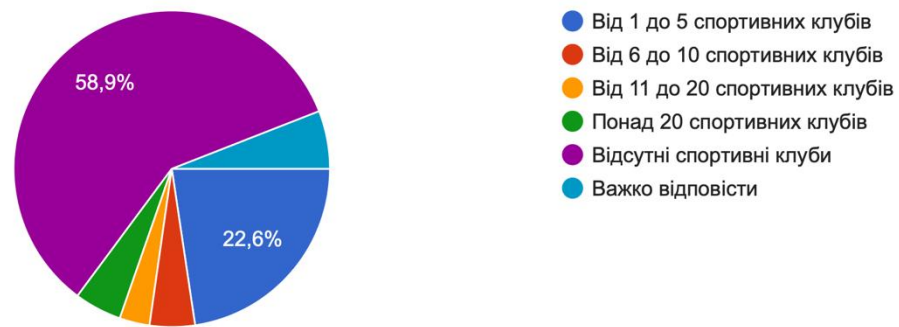
Серед усіх відповідей лише в поодиноких випадках фіксувалась інформація про наявність 1–2 закладів, які асоціюються зі спортивними федераціями або громадськими організаціями спортивного спрямування. Наприклад, згадувались такі приклади, як ГО «Веслувальний клуб «Гетьман» чи СК «Клан», однак їхній статус як заснованих саме спортивними федераціями лишається формально не підтвердженим. При цьому максимальне задеклароване значення у межах цього питання становив 3 заклади/

Крім того, окремі респонденти наводили приклади функціонування клубів, які мають статус громадських організацій або зареєстровані як суб'єкти

приватного права, однак не є інституційно або статутно пов'язаними зі спортивними федераціями. Це дозволяє зробити припущення, що участь федерацій у створенні або підтримці спортивних клубів на місцях не є поширеною практикою й обмежується індивідуальними ініціативами.

12. Скільки спортивних клубів функціонує у Вашій громаді/районі?

455 відповідей

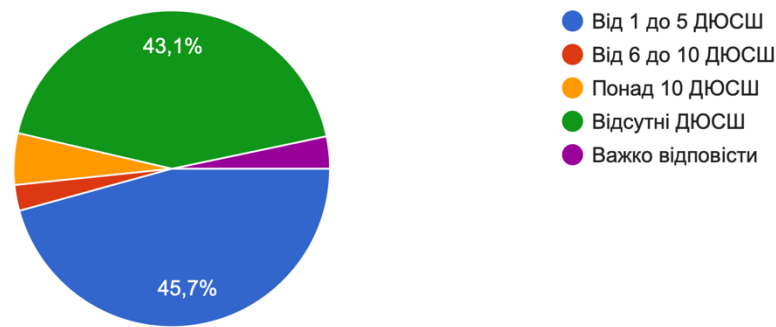

У межах опитування респондентам було запропоновано оцінити кількість спортивних клубів, які функціонують у межах їхньої громади або району.

Результати демонструють критично низький рівень присутності спортивних клубів на місцевому рівні. Зокрема, 58,9% опитаних вказали, що у їхній громаді взагалі відсутні спортивні клуби. Водночас лише 22,6% респондентів зазначили, що в їхньому регіоні функціонує від 1 до 5 клубів, що також свідчить про обмежені можливості для спортивного розвитку. Значно менше громад мають ширше представництво спортивних клубів: 4,6% — від 6 до 10 клубів, 3,1% — від 11 до 20, і лише 4,8% респондентів повідомили про наявність понад 20 клубів у своєму регіоні. Ще 5,9% опитаних зазначили, що важко відповісти на це питання, що може свідчити як про брак поінформованості мешканців, так і про низьку видимість або офіційну реєстрацію спортивних клубів на місцях.

13. Скільки дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) функціонує у вашій громаді/районі?

455 відповідей

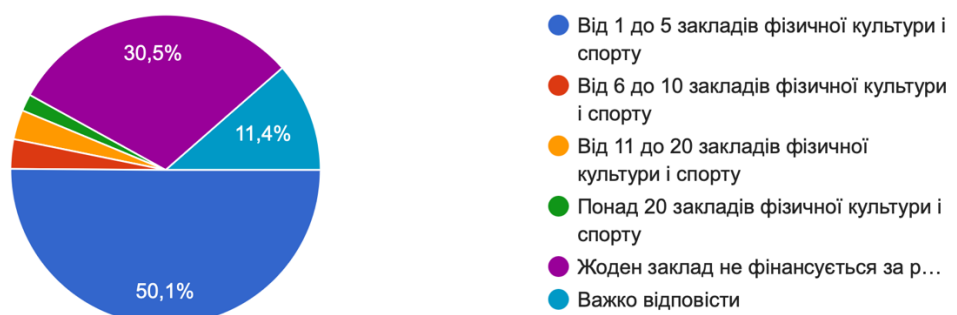

У межах опитування було з'ясовано кількість дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), що функціонують у громадах або районах респондентів. Зокрема, 45,7% опитаних вказали, що у їхній громаді функціонує від 1 до 5 таких шкіл, що можна розглядати як мінімальний, але наявний рівень інфраструктурного забезпечення для розвитку дитячого спорту. Водночас 43,1% респондентів зазначили, що ДЮСШ у їхній громаді або районі взагалі відсутні, що вказує на значну частину територій, де державна політика у сфері фізичного виховання та спорту фактично не реалізується на інституційному рівні.

Менш поширеною є практика утримання більшої кількості ДЮСШ: лише 2,6% вказали на наявність від 6 до 10 шкіл, і лише 5,3% — на понад 10 закладів. Ще 3,3% респондентів відповіли, що важко надати точну інформацію, що може свідчити про слабе інформування населення або відсутність відкритої статистики.

14. Скільки закладів фізичної культури і спорту фінансується за рахунок коштів місцевого бюджету?

455 відповідей

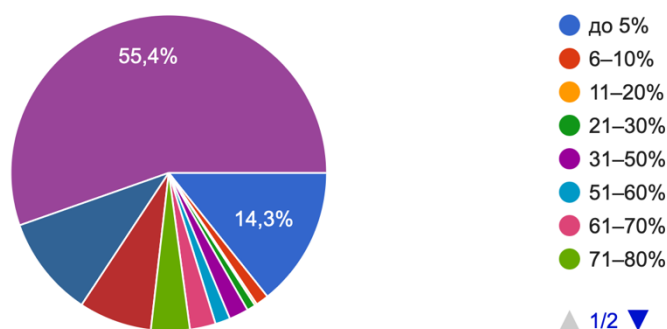

З метою вивчення рівня підтримки галузі фізичної культури і спорту на місцевому рівні, респондентам було поставлено запитання щодо кількості закладів, які фінансуються з місцевого бюджету. Результати свідчать про відносно широке, але нерівномірне охоплення фінансуванням: найбільша частка опитаних (50,1%) зазначила, що з місцевого бюджету фінансується від 1 до 5 закладів фізичної культури і спорту.

З іншого боку, тривожним є те, що 30,5% респондентів заявили, що жоден заклад у їхній громаді не фінансується з місцевого бюджету, що свідчить про істотну відсутність інституційної підтримки галузі на територіальному рівні. Це може бути наслідком пріоритетів місцевої політики або браку фінансових ресурсів.

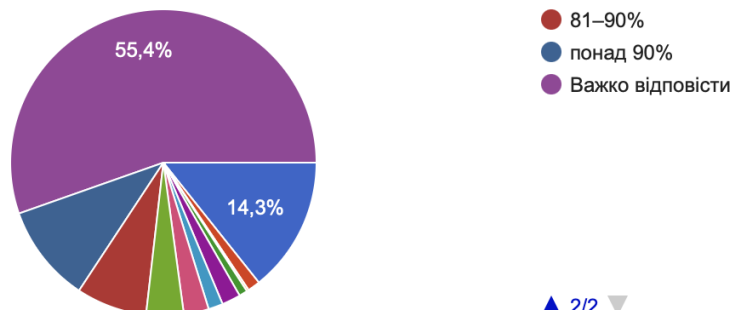
Лише 3,1% респондентів повідомили про фінансування від 6 до 10 закладів, 3,1% — про від 11 до 20 закладів, і 1,8% — про понад 20 закладів, що є винятковими прикладами потужної підтримки. Ще 11,4% опитаних вказали, що важко відповісти на це запитання, що може свідчити про відсутність публічної інформації або низьку прозорість у процесах бюджетного планування в цій сфері.

15. Який відсоток бюджетних коштів, що виділяються на фінансування діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, витрачається...ну плату працівників та комунальні послуги?
455 відповідей

15. Який відсоток бюджетних коштів, що виділяються на фінансування діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, витрачається на заробітну плату працівників та комунальні послуги?

455 відповідей

У межах опитування респондентам було поставлено запитання щодо того, який відсоток бюджетних коштів, що виділяються на фінансування діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, витрачається на заробітну плату працівників та оплату комунальних послуг.

Отримані результати свідчать про складність оцінки цієї інформації більшістю учасників опитування — 55,4% респондентів обрали варіант «Важко відповісти». Серед тих, хто зміг надати відповідь, найпоширенішим варіантом був «до 5%» — 14,3%, тоді як «81–90%» і «понад 90%» вказали відповідно 7,5% та 10,3% респондентів. Це може свідчити про значну різницю в підходах до бюджетного розподілу між різними громадами чи регіонами, або ж про відсутність уніфікованих стандартів фінансування.

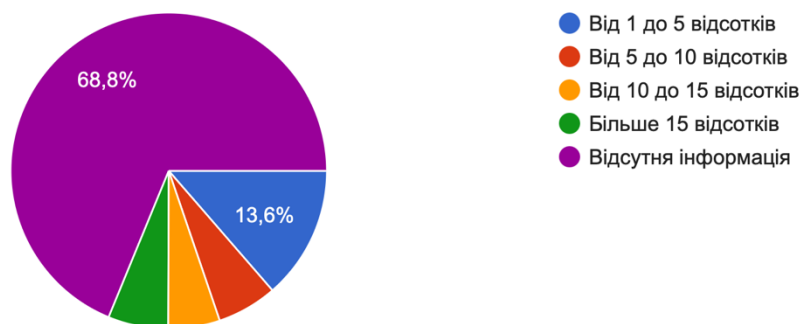
Одним із механізмів державної підтримки тренерсько-викладацького складу закладів фізичної культури і спорту є передбачене постановою Кабінету Міністрів України № 755 від 14 серпня 2019 року право на застосування додаткового коефіцієнта до посадових окладів працівників дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ). З метою виявлення практики реалізації цього положення на рівні територіальних громад у межах анкетування було поставлено відкрите запитання: до якої кількості ДЮСШ у громаді/регіоні застосовується вказаний коефіцієнт? (**питання №16**)

У межах опитування було опрацьовано 455 відповідей. Аналіз отриманих даних вказує на низький рівень практичного застосування зазначеної норми, а також на значну фрагментарність обізнаності посадовців органів місцевого самоврядування щодо фактичної реалізації цієї фінансової гарантії. У переважній більшості відповідей (понад 60 %) респонденти зазначали, що або коефіцієнт взагалі не використовується, або в громаді відсутні ДЮСШ, як суб'єкти, на які могла б поширюватись дія відповідного механізму.

Водночас, у частині відповідей (близько 25 %) респонденти або вказали на відсутність інформації, або зазначили, що важко відповісти на поставлене запитання. Лише кілька респондентів зазначили додаткові деталі, зокрема коефіцієнти 1,2; 1,3; 1,7, а також посилення на конкретні пункти постанови, що свідчить про обізнаність окремих управлінців у деталях її застосування. Проте такі відповіді були поодинокими і не змінюють загальної негативної тенденції.

17. Яка частка дітей віком від 6 до 18 років займається у спортивних клубах у Вашій громаді/регіоні?

455 відповідей

З метою вивчення рівня охоплення дітей та молоді заняттями спортом у структурованих умовах у межах дослідження було поставлено питання: «Яка частка дітей віком від 6 до 18 років займається у спортивних клубах у Вашій громаді/регіоні?».

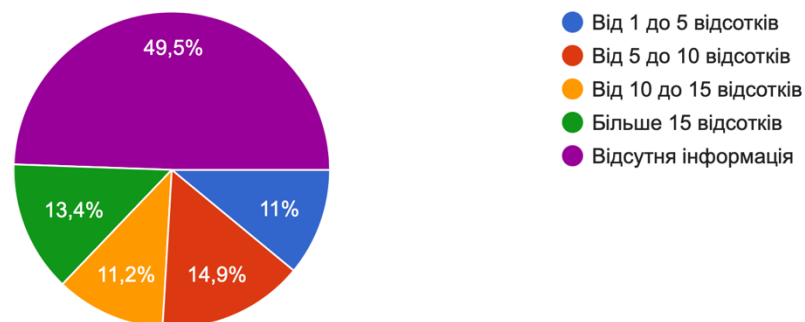
Аналіз відповідей на це запитання продемонстрував надзвичайно низьку поінформованість місцевих управлінців щодо зазначеного показника. Зокрема, у 68,8 % випадків респонденти вказали на відсутність відповідної інформації, що свідчить про брак локального моніторингу участі дітей у спортивному житті

громад. Такий результат також опосередковано вказує на низький рівень інтеграції системи спорту в політику розвитку громад, зокрема у сфері роботи з дітьми та молоддю.

Серед тих, хто надав конкретні оцінки, 13,6 % респондентів зазначили, що в спортивних клубах займається від 1 до 5 % дітей, 6,2 % — від 5 до 10 %, 5,3% — від 10 до 15 %, і лише 6,2 % — більше 15 %. Таким чином, можна констатувати, що у більшості громад охоплення дітей заняттями у спортивних клубах залишається вкрай низьким, а в окремих випадках суто символічним.

18. Яка частка дітей віком від 6 до 18 років й займається у дитячо-юнацьких спортивних школах у Вашій громаді/регіоні?

455 відповідей

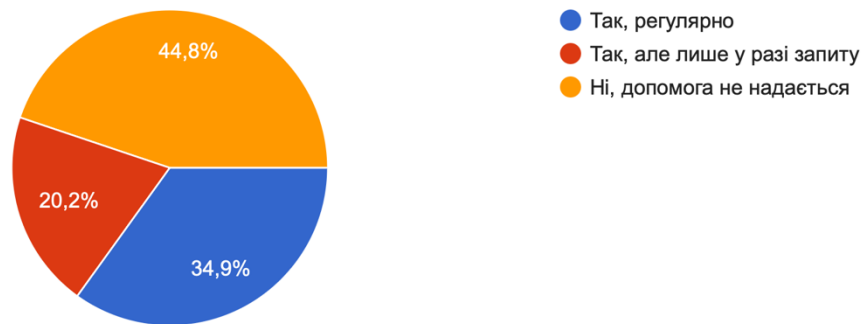
Згідно з отриманими даними, майже половина респондентів (49,5%) не володіють інформацією про частку дітей, які займаються у дитячо-юнацьких спортивних школах у своїй громаді або регіоні. Це також свідчить про низький рівень обізнаності громадськості щодо охоплення дітей спортивними програмами на місцевому рівні.

Серед тих, хто надав конкретні відповіді, найчастіше вказували частку від 5 до 10% (14,9%), а також від 1 до 5% (11%) і від 10 до 15% (11,2%). Лише 13,4% респондентів зазначили, що більше 15% дітей у їхній громаді залучені до занять у ДЮСШ.

Загалом, така картина може свідчити про недостатню залученість дітей до систематичних занять спортом у структурованих умовах або про недоліки в обліку та інформуванні про такі види активності на місцевому рівні.

19. Чи надає Ваша установа організаційну та методичну допомогу спортивним клубам та/або ДЮСШ?

455 відповідей

Результати опитування свідчать про те, що лише 34,9% респондентів зазначили, що їхня установа надає регулярну організаційну та методичну допомогу спортивним клубам або дитячо-юнацьким спортивним школам. Водночас 44,8% вказали, що жодна допомога не надається, а ще 20,2% відповіли, що така допомога надається лише за запитом.

Ці дані свідчать про відсутність системного підходу до підтримки спортивних установ з боку відповідних організацій. Домінування варіанту «допомога не надається» може вказувати як на інституційну слабкість, так і на недостатню координацію між структурами, що відповідають за розвиток дитячо-юнацького спорту.

У межах опитування респондентам також було запропоновано надати опис організаційної та методичної допомоги, яку їхні установи надавали спортивним клубам та/або дитячо-юнацьким спортивним школам (ДЮСШ) (**питання №20**). Загалом було отримано 455 відкритих відповідей, серед яких окремі респонденти вказали на відсутність потреби або неможливість надання допомоги у зв'язку з тимчасовою окупацією територій, відсутністю відповідних закладів у громаді або браком звернень від таких закладів.

Серед тих громад, які надавали допомогу, можна виокремити декілька основних типів підтримки:

1. Організаційна допомога – найбільш розповсюджений напрямок, який охоплював сприяння у проведенні спортивних заходів, змагань, турнірів,

навчально-тренувальних зборів, а також організацію участі спортсменів у змаганнях за межами громади. Часто згадувалося забезпечення транспортом для виїздів, надання приміщень для тренувань або змагань, підтримка у підготовці календарних планів заходів.

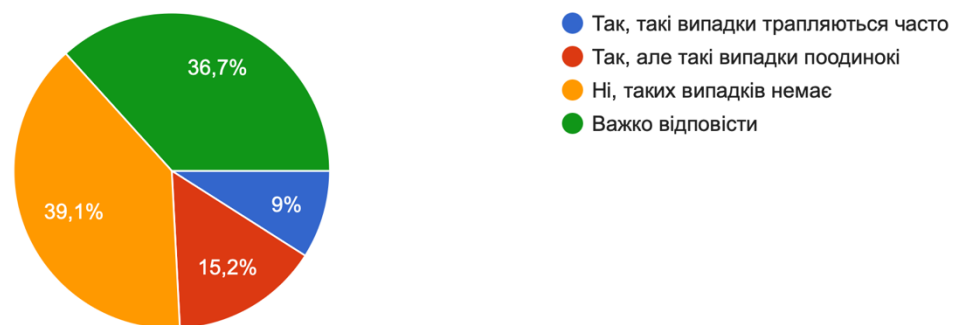
2. Методична підтримка – значна частина респондентів зазначала участь у проведенні семінарів, тренінгів, наданні методичних рекомендацій для тренерів і викладачів, підготовці програм тренувань, допомозі у складанні документації. Також фіксувалися дії, спрямовані на підвищення кваліфікації персоналу ДЮСШ і клубів.
3. Фінансова підтримка – включала як безпосереднє фінансування, так і співфінансування поїздок, закупівлю спортивного інвентарю, оплату відряджень, грошові премії спортсменам та інші стимули.
4. Матеріально-технічне забезпечення – окремо акцентувалося на придбанні спортивного інвентарю, забезпеченні спортивними залами, майданчиками, допомозі в покращенні тренувальної бази тощо.
5. Консультаційна, правова та інформаційна допомога – респонденти повідомляли про надання консультацій щодо ведення документації, розробки установчих документів, оформлення заявок на гранти, а також про інформування про зміни у законодавстві та нормативно-правове забезпечення діяльності закладів.
6. Кадрові питання та адміністративний супровід – у низці відповідей згадувалося вирішення кадрових питань, допомога у призначенні керівного складу, присвоєнні тренерських категорій та спортивних розрядів, а також юридичний супровід і координація роботи в межах місцевих рад.

У деяких випадках допомога мала комплексний характер і включала одночасно декілька з наведених напрямків, що свідчить про системний підхід до підтримки спортивної інфраструктури на місцевому рівні. Водночас значна частина респондентів відзначила або відсутність такої допомоги, або неможливість її надання через об'єктивні обставини.

Загалом результати опитування засвідчують, що організаційна та методична підтримка, попри наявні виклики, залишається одним із ключових інструментів розвитку спорту на рівні територіальних громад, а її форми й масштаби залежать від ресурсного потенціалу конкретної громади та рівня ініціативності відповідальних структур.

21. Чи відомі вам випадки, коли діти одночасно займаються у двох формах – спортивному клубі та дитячо-юнацькій спортивній школі?

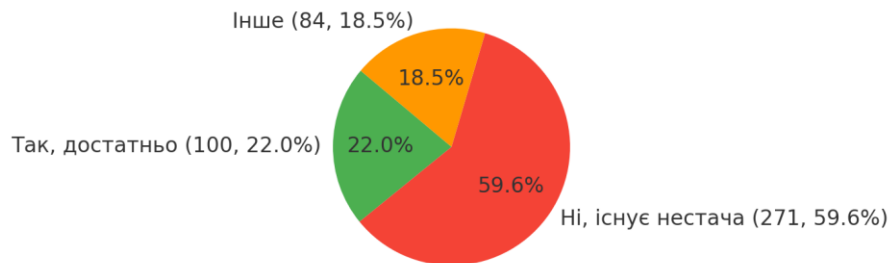
455 відповідей

З метою виявлення поширеності практики паралельного залучення дітей до занять у спортивних клубах та дитячо-юнацьких спортивних школах (ДЮСШ) було поставлено запитання щодо обізнаності респондентів із такими випадками.

Результати опитування вказують на неоднорідну ситуацію в громадах. Найбільша частка респондентів (39,1%) зазначили, що їм невідомі випадки одночасного відвідування дітьми обох форм спортивних установ. Разом з тим, 36,7% респондентів обрали варіант «важко відповісти», що також є показовим, адже він демонструє обмежену поінформованість посадових осіб або представників установ про реальну залученість дітей до кількох форм позашкільної спортивної діяльності.

Лише 9% респондентів підтвердили часте виникнення таких випадків, а 15,2% визнали їх поодинокими. Це дозволяє зробити висновок, що практика паралельного відвідування ДЮСШ і спортивних клубів на сьогодні не є масовою, проте має місце в окремих регіонах чи громадах.

Результати опитування щодо наявності спортивної інфраструктури в громадах свідчать про наявність суттєвих проблем у цій сфері. Лише 22% респондентів (100 осіб) вважають, що спортивних приміщень та інфраструктури достатньо для функціонування спортивних клубів і ДЮСШ. Абсолютна більшість – 59,6% (271 особа) – вказали на нестачу відповідної інфраструктури. Ще 18,5% респондентів (84 особи) надали альтернативні або уточнені відповіді.

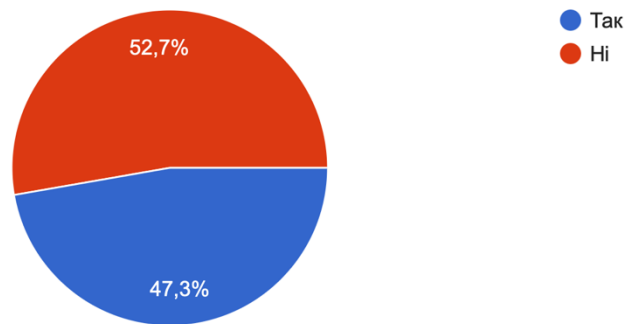
Аналіз відкритих відповідей у категорії «Інше» показує, що у значної частини громад спостерігаються критичні умови для розвитку спорту. Серед згаданих причин:

- повна відсутність спортивних приміщень та інфраструктури;
- відсутність спортивних клубів і ДЮСШ як таких;
- пошкодження або знищення спортивної інфраструктури внаслідок бойових дій;
- перебування громад у тимчасовій окупації або в зоні активних бойових дій, що унеможливорює розвиток спортивного середовища.

Таким чином, ситуація з доступністю спортивної інфраструктури у більшості регіонів України є незадовільною, що потребує системного державного втручання, особливо з урахуванням викликів, спричинених повномасштабною війною.

23. Чи проводилась за останні 5 років модернізація або реконструкція спортивних приміщень?

455 відповідей

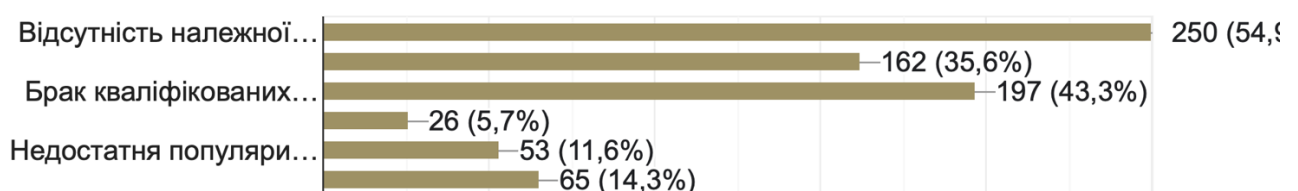
У межах оцінки стану спортивної інфраструктури в громадах України респондентам було запропоновано відповісти на питання щодо здійснення модернізації або реконструкції спортивних приміщень за останні п'ять років.

Як свідчать результати опитування, думки респондентів розділилися майже порівну. Зокрема, 47,3% опитаних (215 осіб) вказали, що модернізація або реконструкція проводилася, тоді як 52,7% (240 осіб) зазначили, що жодних оновлень не відбувалося.

Такий розподіл відповідей демонструє нерівномірність у підходах до оновлення спортивної інфраструктури на місцевому рівні. Понад половина громад залишилися без капітальних покращень упродовж останніх п'яти років/ Ці результати також корелюють із попередніми відповідями респондентів щодо загальної нестачі спортивних приміщень і інфраструктури, вказуючи на структурну проблему інвестицій у розвиток фізичної культури на місцевому рівні.

24. Як Ви вважаєте, які основні проблеми у залученні дітей та молоді до закладів фізичної культури і спорту? (можна обрати кілька варіантів)

455 відповідей

Питання щодо основних проблем у залученні дітей та молоді до закладів фізичної культури і спорту дозволило респондентам обрати одну або декілька відповідей із запропонованого переліку, а також доповнити його власними міркуваннями. Отримані результати висвітлюють широкий спектр бар'єрів, що перешкоджають активному залученню молодого населення до систематичних занять спортом.

Найбільш поширеною проблемою респонденти визначили відсутність належної інфраструктури – цей варіант обрало 250 осіб. Це підтверджує загальнонаціональну тенденцію дефіциту або зношеності спортивної бази, яка не відповідає сучасним вимогам безпеки, комфорту та доступності/

На другому місці за частотою згадувань опинилася проблема нестачі кваліфікованих тренерських кадрів – 197 відповідей. Цей показник свідчить про кризу в кадровому забезпеченні сфери фізичної культури і спорту, зумовлену як недостатнім рівнем заробітної плати, так і відсутністю стабільних соціальних гарантій та механізмів професійного розвитку. Значна частка респондентів – 162 особи зазначили, що у їхніх громадах взагалі відсутні спортивні клуби та ДЮСШ, що вказує на інституційну відсутність умов для організованих занять спортом. Така ситуація є типовою для малих територіальних громад, які через обмежений фінансовий ресурс не можуть утримувати спеціалізовані спортивні заклади.

Інші поширені бар'єри – недостатня популяризація сфери фізичної культури і спорту (53 відповіді) та висока вартість занять (26 відповідей) свідчать про недостатній рівень комунікації між органами влади, спортивними інституціями та батьківською спільнотою, а також про соціальну нерівність доступу до спортивних послуг.

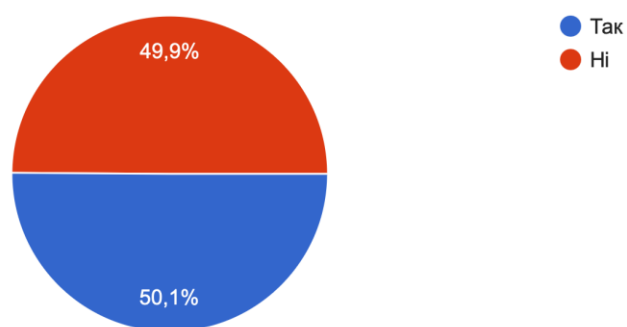
Водночас 65 респондентів зазначили, що проблем із залученням дітей та молоді не існує у їхніх громадах, що може свідчити і про наявність окремих позитивних локальних практик, пов'язаних з ефективним управлінням спортивною сферою, наявністю мотиваційних програм або стабільною роботою місцевих ДЮСШ.

У категорії «інші відповіді» респонденти наголошували на низці структурних і контекстуальних чинників, серед яких:

- низька мотивація дітей, зумовлена конкуренцією з цифровими розвагами;
- безпекова ситуація: тимчасова окупація, близькість до лінії фронту, обмеження воєнного стану, відсутність укриттів;
- відсутність належного фінансування, зокрема фінансування спорту за залишковим принципом;
- організаційні проблеми, як-от відсутність бронювання тренерського складу, нестача коштів на участь у змаганнях та придбання інвентарю.

Таким чином, аналіз відповідей дозволяє стверджувати, що залучення дітей та молоді до системи фізичного виховання вимагає комплексного вирішення інфраструктурних, кадрових, фінансових та безпекових питань, а також посилення інформаційно-просвітницької роботи щодо переваг активного способу життя.

25. Чи допомагає місцева державна адміністрація (орган місцевого самоврядування) закладам фізичної культури і спорту приватно...ендою приміщення для проведення тренувань?
455 відповідей

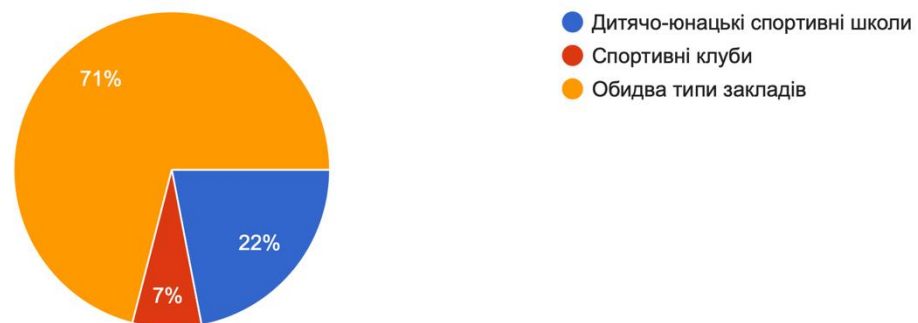
З метою з'ясування рівня взаємодії між органами місцевого самоврядування та закладами фізичної культури і спорту, у межах опитування було поставлено запитання щодо надання допомоги місцевими адміністраціями у забезпеченні приміщеннями для проведення тренувань.

Як засвідчують результати, відповіді респондентів розподілилися майже порівну: 50,1% опитаних зазначили, що місцева влада дійсно надає таку

допомогу, тоді як 49,9% вказали на її відсутність. Такий розподіл вказує на високу нерівномірність практик співпраці між органами місцевої влади та спортивними структурами, зокрема у питанні забезпечення тренувальної бази.

Факт, що лише половина опитаних засвідчила наявність підтримки, свідчить про недостатню системність у реалізації державної політики на місцях у сфері розвитку спорту. За умов нестачі власної матеріально-технічної бази, для багатьох спортивних клубів і ДЮСШ можливість користування приміщеннями, що перебувають у комунальній власності, є критично важливою умовою для забезпечення безперервного освітнього та тренувального процесу.

26. Які заклади фізичної культури і спорту, на Вашу думку, мають пріоритетно розвиватися?
455 відповідей

У контексті визначення стратегічних пріоритетів у розвитку сфери фізичної культури і спорту було поставлено запитання щодо того, які саме типи спортивних закладів, на думку респондентів, мають розвиватися в першу чергу.

Як засвідчили результати опитування, переважна більшість респондентів (71%) вважають, що розвиток має бути спрямований одночасно як на дитячо-юнацькі спортивні школи, так і на спортивні клуби. Така позиція відображає усвідомлення потреби у комплексному підході до формування спортивної екосистеми, де обидва типи закладів відіграють взаємодоповнюючі ролі.

Водночас 22% респондентів надали перевагу саме ДЮСШ як пріоритетному напрямку розвитку. Це може бути зумовлено їхньою ключовою роллю у формуванні початкової спортивної підготовки/ Лише 7% опитаних вказали на необхідність пріоритетного розвитку спортивних клубів, що може свідчити або

про їх обмежене представлення на місцях, або ж про недостатнє розуміння їх потенціалу у розвитку масового та професійного спорту.

Загалом результати свідчать про домінування ідеї збалансованого розвитку інституційної бази спорту, за якого ДЮСШ забезпечують базову підготовку та виявлення спортивних талантів, тоді як спортивні клуби – можливість подальшого зростання, спеціалізації та участі у змаганнях.

Проведений якісний аналіз близько 313 відкритих відповідей на запитання **№27** щодо покращення роботи спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл дозволив виявити низку повторюваних тем і тенденцій, які відображають головні проблеми та потреби у сфері фізичної культури й спорту на місцевому рівні.

Аналіз відповідей респондентів показав, що найчастіше серед пропозицій щодо покращення діяльності спортивних клубів та ДЮСШ фігурує необхідність оновлення й зміцнення матеріально-технічної бази, включаючи спортивне обладнання, інвентар, ремонт приміщень та будівництво нової інфраструктури (зали, майданчики, укриття). Цей аспект згадувався майже в кожній другій відповіді. На другому місці за частотою – питання фінансування: респонденти наголошували на потребі збільшення фінансування з боку держави, місцевих бюджетів, а також потребі залучення спонсорських або грантових коштів. Зокрема, йшлося про забезпечення заробітної плати тренерам, фінансування змагань, закупівлю інвентарю, а також підтримку поїздок дітей.

Третім ключовим напрямом, який вказували учасники опитування, є кадрове забезпечення: брак кваліфікованих тренерів, низька мотивація через малі зарплати, відсутність молодих спеціалістів. Неодноразово порушувалося питання бронювання тренерів від мобілізації, що особливо актуалізується в умовах воєнного стану. Відповіді також вказували на потребу в оновленні навчальних програм, підвищенні кваліфікації тренерів та адаптації їхньої діяльності до сучасних умов, зокрема через діджиталізацію.

Серед інших поширених тем: потреба у створенні спортивних клубів або ДЮСШ там, де їх немає, розвиток комунікації з органами місцевого

самоврядування та батьками, впровадження єдиної нормативної бази, а також популяризація здорового способу життя серед дітей і молоді. В окремих відповідях наголошувалося на необхідності розширення переліку видів спорту, а також створення механізмів співпраці з бізнесом (патронат/меценатство).

Надалі, цій категорії респондентів, як і іншим учасникам опитування, було запропоновано надати власні **додаткові коментарі** щодо окресленої теми, аби глибше виявити актуальні проблеми та потреби у сфері фізичної культури і спорту на місцевому рівні.

Насамперед, серед ключових викликів респонденти найчастіше відзначали питання недостатнього фінансування. Йдеться як про загальне недофінансування закладів фізичної культури і спорту, так і про критично низький рівень заробітної плати тренерів, викладачів і керівників спортивних секцій. Крім того, батьки й представники громад акцентують на відсутності належної фінансової підтримки участі спортсменів у змаганнях, а також потребі в оновленні інвентарю, форми й матеріально-технічної бази. У цьому контексті респонденти вказують на необхідність залучення альтернативних джерел фінансування, зокрема грантів, коштів спонсорів та реалізації механізмів державно-приватного партнерства.

Другою масштабною проблемою є інфраструктурна незабезпеченість. Відповіді численних респондентів свідчать про гостру нестачу або неналежний стан спортивних об'єктів, особливо у сільській місцевості. У багатьох громадах тренування проводяться в орендованих приміщеннях, шкільні стадіони перебувають у занедбаному стані, а окремі громади взагалі не мають жодного профільного спортивного закладу. Серед нагальних потреб: будівництво або реконструкція фізкультурно-оздоровчих комплексів, спортивних майданчиків, басейнів, залів, а також облаштування укриттів у спортивних приміщеннях для громад, що перебувають у зоні бойових дій.

Значна частина коментарів стосується питання доступності спортивних послуг для дітей. Респонденти наголошують, що в умовах зниження рівня життя можливість безкоштовно займатися спортом залишається вкрай обмеженою. У цьому контексті важливою роллю наділяються саме ДЮСШ як заклади, які

забезпечують рівний доступ до занять спортом, особливо для дітей з числа ВПО, дітей із сімей у складних життєвих обставинах. У той же час, платні послуги приватних клубів стають недоступними для багатьох сімей.

Попри наявні труднощі, у ряді громад реалізуються позитивні практики – створення громадських організацій спортивного спрямування, запуск соціальних проєктів («Активні парки»), співпраця з федераціями, оновлення об’єктів інфраструктури, впровадження систем винагород для спортсменів і тренерів, незалежно від форми власності закладу. Це свідчить про наявність потенціалу до розвитку сфери фізичної культури і спорту за умови консолідованої державної та місцевої підтримки.

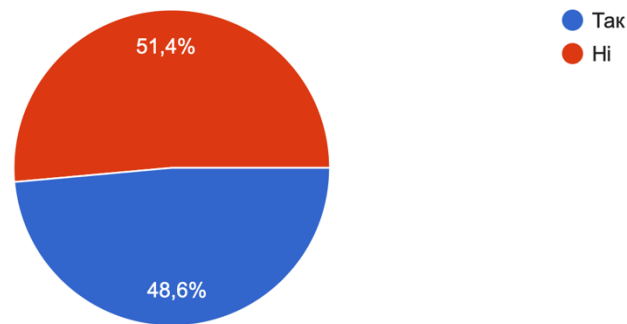
Таким чином, аналіз відповідей респондентів дозволяє дійти висновку, що найбільш актуальними завданнями в контексті вдосконалення діяльності спортивних клубів та ДЮСШ є: збільшення фінансування, розвиток і модернізація інфраструктури, нормативне врегулювання діяльності суб’єктів спортивної сфери, забезпечення рівного доступу до занять спортом та стимулювання професійної мотивації тренерів. Усі ці аспекти мають бути враховані в політиках державного і місцевого рівня, з урахуванням викликів, спричинених війною.

3.4. Узагальнені результати відповідей представників фізкультурно-спортивних товариств та їх відокремлених підрозділів

Наступна анкета мала на меті отримати думку представників фізкультурно-спортивних товариств, оскільки саме ці організації сприяють популяризації здорового способу життя, організації спортивних заходів та підготовці спортсменів.

5. Чи має фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте, власні спортивні споруди та інфраструктуру?

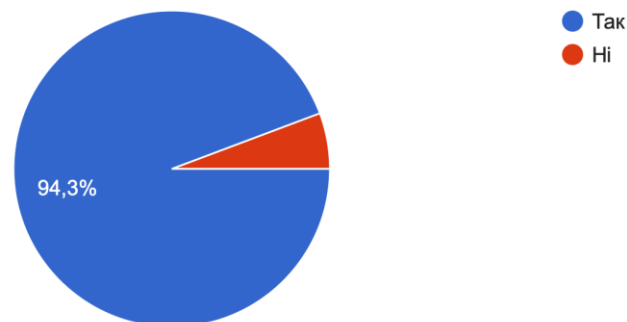
70 відповідей

Так, аналіз результатів опитування свідчить про майже рівномірний розподіл відповідей щодо наявності у фізкультурно-спортивних товариств власної спортивної інфраструктури. Зокрема, 48,6% респондентів зазначили, що товариство має у своєму розпорядженні спортивні споруди, тоді як 51,4% вказали на їх відсутність.

6. Чи отримувало фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте фінансову підтримку від органів державної влади або місцевих органів самоврядування?

70 відповідей

У межах дослідження було поставлено питання щодо отримання фізкультурно-спортивними товариствами фінансової підтримки від органів державної влади або місцевого самоврядування.

Аналіз результатів свідчить про високу частку державного або місцевого фінансування: 94,3% респондентів підтвердили, що їхні товариства отримували таку підтримку. Лише 5,7% зазначили, що не користувалися або не отримували фінансову допомогу з боку влади. Ці дані вказують на наявність сталого

механізму фінансування фізкультурно-спортивної діяльності, принаймні на рівні окремих організацій.

7. Якщо фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте, отримувало фінансову підтримку від органів державної влади або місцевих органів самоврядування, на що спрямовуються кошти, отримані вашим товариством?

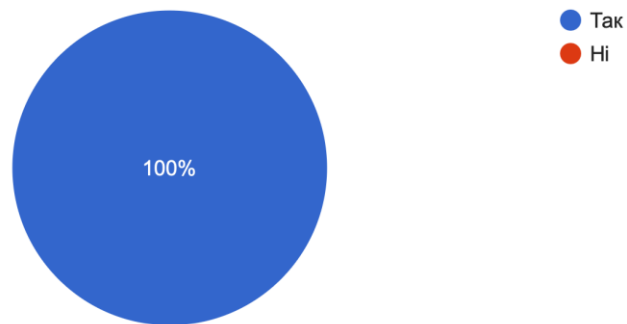

Наступна діаграма ілюструє розподіл напрямів використання фінансової підтримки, яку отримували фізкультурно-спортивні товариства. Найбільша частка (42,9%) респондентів зазначили, що кошти спрямовуються на організацію спортивних заходів, що свідчить про активну участь товариств у популяризації спорту серед населення. Значна кількість відповідей (27,1%) стосується розвитку дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ). Утримання спортивних споруд як напрям використання фінансування обрали 12,9% респондентів, що свідчить про наявні потреби у збереженні інфраструктурної спроможності для тренувального процесу. Водночас лише 2,9% повідомили про відсутність будь-якої фінансової підтримки, що вказує на відносно широку практику фінансування товариств з боку держави чи місцевого самоврядування.

Категорія «Інше» (14,3%) включала такі відповіді, як оплата праці тренерів і апарату організації, послуги зв'язку, а також поєднання кількох напрямів, зокрема: організація спортивних заходів, утримання спортивних споруд і розвиток ДЮСШ.

8. Чи організовувало фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте, фізкультурно-оздоровчі спортивні заходи та/або спортивні змагання?

70 відповідей

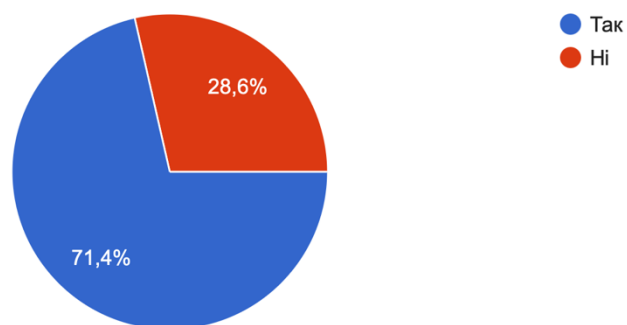

З метою оцінки практичної діяльності фізкультурно-спортивних товариств було поставлено запитання щодо їхньої участі в організації фізкультурно-оздоровчих заходів та/або спортивних змагань.

Результати опитування демонструють стовідсоткову залученість: всі 70 респондентів (100%) підтвердили, що відповідні заходи організовувалися. Така однастайна відповідь свідчить про високий рівень активності фізкультурно-спортивних товариств у реалізації своєї основної функції – сприянні масовій фізичній культурі та спорту. Цей показник також може слугувати підтвердженням їхнього потенціалу у розвитку спортивної інфраструктури, популяризації здорового способу життя та формуванні сталих локальних спортивних ініціатив.

9. Чи засновувало фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте, дитячо-юнацькі спортивні школи?

70 відповідей

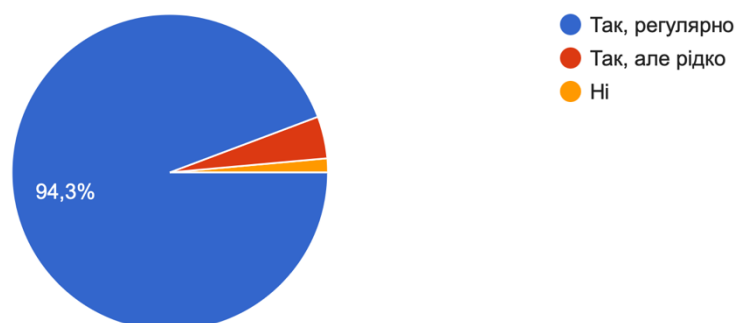

Ще одним важливим аспектом оцінки діяльності фізкультурно-спортивних товариств стала їхня участь у заснуванні дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Як свідчать результати опитування, 71,4% респондентів (50 з 70) зазначили, що фізкультурно-спортивне товариство, яке вони представляють, засновувало ДЮСШ. Водночас 28,6% (20 респондентів) відповіли негативно. Ці дані вказують на вагому роль товариств у створенні системи спортивної освіти для дітей та молоді. Висока частка позитивних відповідей свідчить про зацікавленість і спроможність товариств інвестувати в довготривалу підготовку спортсменів.

10. Чи співпрацює фізкультурно-спортивне товариство, яке Ви представляєте, із дитячо-юнацькими спортивними школами?

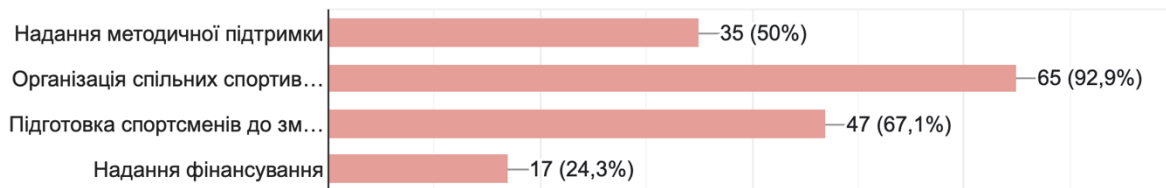
70 відповідей

У межах дослідження також було оцінено характер взаємодії фізкультурно-спортивних товариств із дитячо-юнацькими спортивними школами, як одним із ключових інституційних партнерів у системі фізичного виховання молоді.

Згідно з отриманими результатами, абсолютна більшість респондентів (94,3%) зазначили, що представляє фізкультурно-спортивне товариство, яке регулярно співпрацює з ДЮСШ. Лише 4,3% відповіли, що така співпраця має епізодичний характер, і лише 1,4% (1 респондент) повідомили про її відсутність. Така висока частка регулярної співпраці свідчить про налагоджену комунікацію між секторами спортивної підготовки, що є важливою передумовою для безперервного розвитку спортивного потенціалу дітей та юнацтва, а також забезпечення наступності у спортивній підготовці.

11. Які основні форми співпраці із спортивними клубами та/або дитячо-юнацькими спортивними школами використовує фізкультурн...авляєте?* (можна обрати кілька варіантів)
70 відповідей

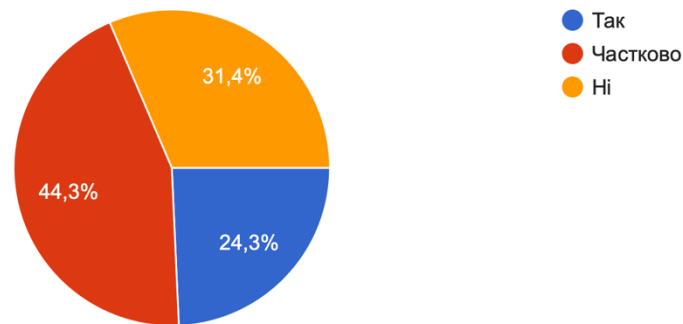
Результати опитування щодо основних форм співпраці фізкультурно-спортивних товариств із спортивними клубами та/або дитячо-юнацькими спортивними школами свідчать про багатовекторність такої взаємодії та активне залучення сторін до спільної діяльності.

Найбільш поширеною формою співпраці, за даними 92,9% опитаних (65 респондентів), є організація спільних спортивних заходів, що свідчить про високий рівень координації в питаннях масових подій та змагань. Підготовка спортсменів до змагань також є важливою складовою взаємодії, її зазначили 67,1% респондентів (47 відповідей), що вказує на тісну практичну співпрацю у сфері розвитку спортивного потенціалу. Надання методичної підтримки було вказане у 50% випадків (35 відповідей), що демонструє цінність експертної та освітньої допомоги для забезпечення якісного навчально-тренувального процесу. Натомість надання фінансування зазначили лише 24,3% опитаних (17 відповідей), що може свідчити про обмежені можливості фінансової підтримки або її несистемність.

Серед індивідуальних відповідей респонденти також зазначили такі форми співпраці, як використання спортивних споруд ДЮСШ, надання матеріально-технічної бази для проведення навчально-тренувальних занять та змагань, а також утримання спортивних залів. Ці відповіді вказують на потребу у забезпеченні доступу до спортивної інфраструктури, що є ключовим чинником для сталого функціонування системи фізичної культури і спорту.

12. Як на Вашу думку, чи забезпечують спортивні клуби необхідний рівень підготовки спортсменів для участі у національних та міжнародних змаганнях?

70 відповідей

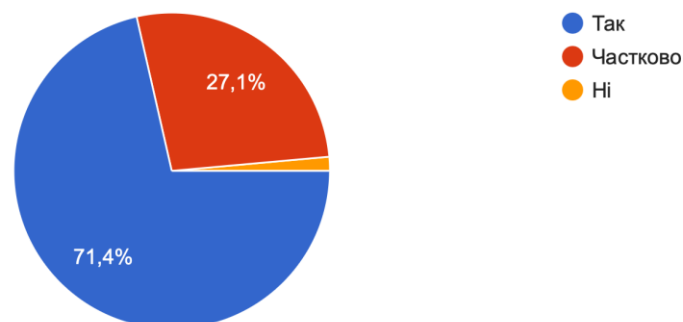

В межах питання №12 було з'ясовано бачення відповідної категорії респондентів щодо спроможності спортивних клубів забезпечити належний рівень підготовки спортсменів для участі у національних та міжнародних змаганнях.

Як засвідчили результати, лише 24,3% респондентів переконані, що спортивні клуби цілком забезпечують необхідний рівень підготовки. Найбільша частка (44,3%) вважає, що така підготовка здійснюється лише частково, а 31,4% опитаних висловили думку, що спортивні клуби не забезпечують належного рівня підготовки спортсменів для участі у змаганнях такого рівня. Отже, переважна більшість респондентів вказує на наявність певних обмежень або недоліків у діяльності спортивних клубів, які не дозволяють повною мірою реалізувати потенціал спортсменів у змагальній діяльності найвищого рівня.

13. Як на Вашу думку, чи забезпечують дитячо-юнацькі спортивні школи необхідний рівень підготовки спортсменів для участі у національних та міжнародних змаганнях?

70 відповідей

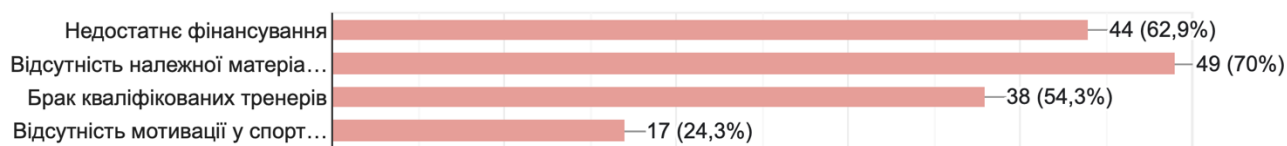

Оцінка якості підготовки спортсменів у дитячо-юнацьких спортивних школах є одним із ключових показників ефективності наявної системи фізичного виховання та спортивного резерву в Україні.

Згідно з результатами опитування, більшість респондентів (71,4%) вважають, що ДЮСШ забезпечують належний рівень підготовки спортсменів для участі в національних та міжнародних змаганнях. Водночас 27,1% респондентів зазначили, що такий рівень досягається лише частково, що може свідчити про нерівномірність якості підготовки в різних регіонах або видах спорту, нестачу ресурсів чи кадрового забезпечення. Лише 1,4% вважають, що ДЮСШ не здатні забезпечити необхідну підготовку спортсменів. Загалом результати свідчать про відносно високий рівень довіри до спроможностей ДЮСШ.

14. Як на Вашу думку, з якими проблемами стикаються спортивні клуби?* (можна обрати кілька варіантів)

70 відповідей

Результати опитування щодо ключових проблем, з якими стикаються спортивні клуби, окреслюють критичні виклики, що гальмують їх сталий розвиток і ефективне функціонування.

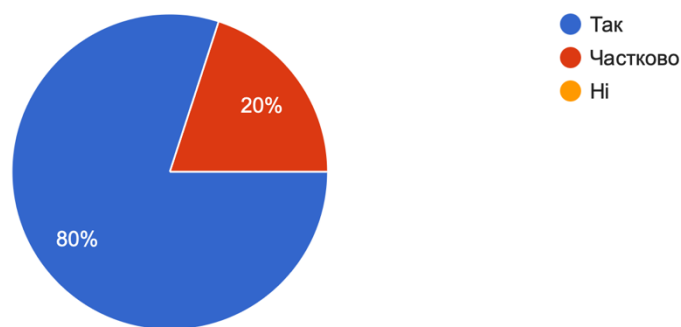
Найпоширенішою проблемою, яку вказали 70% опитаних (49 респондентів), є відсутність належної матеріально-технічної бази. Це свідчить про нагальну потребу у модернізації спортивної інфраструктури та забезпеченні клубів необхідним інвентарем і обладнанням. Другим за поширеністю викликом є недостатнє фінансування, на що вказали 62,9% (44 респонденти), що вкотре підтверджує системну нестачу фінансових ресурсів у спортивній сфері. Брак кваліфікованих тренерів став проблемою для 54,3% (38 респондентів), що підкреслює необхідність створення умов для підготовки, підвищення кваліфікації та утримання фахових кадрів. Водночас відсутність мотивації у спортсменів зазначена рідше – 24,3% (17 відповідей), проте цей фактор також

заслугує на увагу в контексті збереження інтересу до спорту на місцевому рівні.

Окрім основних варіантів відповідей, респонденти висловили і додаткові проблеми, зокрема: низький рівень заробітної плати, що прямо впливає на відтік кадрів та відсутність підтримки з боку органів влади.

15. Як на вашу думку, чи забезпечують дитячо-юнацькі спортивні школи належний рівень фізичного розвитку дітей та підготовки спортсменів?

70 відповідей

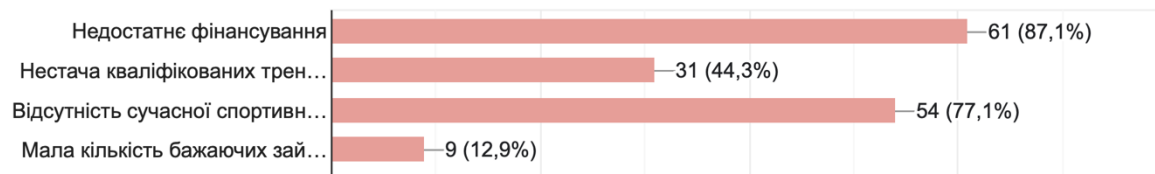

Для оцінки якості роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) було поставлено питання щодо їхньої здатності забезпечити належний рівень фізичного розвитку дітей та підготовки спортсменів.

Згідно з отриманими результатами, переважна більшість респондентів (80%) вважає, що ДЮСШ справляються з цим завданням належним чином. Водночас 20% опитаних висловили думку, що такі школи лише частково забезпечують необхідний рівень підготовки. Відсутність відповідей «ні» свідчить про те, що недовіра до системи ДЮСШ як такої не є поширеною серед респондентів. Загалом, результати демонструють високий рівень довіри до інституційної ролі ДЮСШ у фізичному вихованні молоді.

16. Як на Вашу думку, з якими проблемами стикаються дитячо-юнацькі спортивні школи?* (можна обрати кілька варіантів)

70 відповідей

Учасники опитування висловили одностайну стурбованість щодо ключових проблем, з якими стикаються дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ), що є важливою основою для формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту.

Абсолютна більшість респондентів (87,1%, тобто 61 особа) вказали на недостатнє фінансування, як основну проблему, що критично обмежує можливості шкіл у підтримці тренерського складу, утриманні інфраструктури та розвитку програм підготовки спортсменів. Не менш поширеною проблемою є відсутність сучасної спортивної бази — 77,1% (54 респонденти) наголосили на нестачі якісного інвентарю та умов для ефективного тренувального процесу. Нестача кваліфікованих тренерів є ще одним суттєвий виклик, який відзначили 44,3% (31 особа), що вказує на потребу в кадровій політиці, яка б забезпечила залучення та утримання фахівців.

Окремо респонденти вказали на низьку зацікавленість батьків у спортивному розвитку дітей та малу кількість охочих займатись спортом (12,9%), що частково може бути наслідком вищезгаданих факторів. Крім того, серед індивідуальних відповідей прозвучали важливі зауваги щодо відсутності цілісної державної спортивної політики, а також низького рівня оплати праці тренерів, що демотивує кадри та ускладнює кадрову стабільність.

17. Наскільки ефективними, на Вашу думку, є положення ст. 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»?

70 відповідей

У межах дослідження було проведено оцінку ефективності положень статей 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» з погляду представників

фізкультурно-спортивних товариств, що дозволило з'ясувати ступінь відповідності зазначених положень сучасним викликам і потребам сфери.

Результати опитування свідчать про переважно стриману оцінку: найбільша частка респондентів (40%) вважає положення ефективними, хоча й визнає потребу у незначних корективних змінах. Ще 24,3% вказали на часткову ефективність положень, акцентуючи увагу на суттєвих недоліках, які ускладнюють їх практичне застосування. Натомість 10% опитаних оцінили ці норми як дуже ефективні, тобто такі, що повністю відповідають сучасним вимогам, тоді як 8,6% визнали їх неефективними через невідповідність актуальним викликам і потребам сфери фізичної культури та спорту. Варто також зазначити, що 17,1% респондентів утримались від однозначної відповіді, пославшись на недостатність досвіду або інформації для формування обґрунтованої позиції.

У відповідях респондентів на питання щодо необхідних змін у законодавстві для покращення роботи спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл (**питання №18**) чітко прослідковується кілька ключових тематичних напрямів. Найбільш поширеними були заклики до посилення та стабілізації фінансування (згадано у понад 20 відповідях). Другою вагомою темою стали законодавчі стимули для залучення меценатів і приватного сектору, зокрема – через запровадження механізмів, подібних до польської моделі переказу частини сплачених податків на розвиток обраних організацій. Один із респондентів зауважив, що в Україні відсутня законодавча база для стимулювання залучення в спортивну галузь меценатів. Третій вектор відповідей стосувався нормативного розмежування функцій спортивних клубів і ДЮСШ, а також необхідності ліцензування діяльності клубів і визначення кваліфікаційних вимог до їх тренерів. Також висловлювалась критика на адресу державної політики, що, на думку респондентів, сприяє знищенню ДЮСШ, а не розвитку системи в цілому. У цьому контексті звучали заклики не руйнувати існуючі інституції, а навпаки – сприяти їх збереженню та оновленню.

Аналіз відповідей на питання щодо необхідних додаткових заходів для підтримки спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл (**питання №19**) засвідчив явну домінанту фінансово-інфраструктурного напрямку серед побажань респондентів. Абсолютна більшість учасників опитування акцентували на необхідності покращення фінансування. Відповідні відповіді охоплюють не лише базове фінансування на оплату праці, а й на участь у змаганнях, інвентар, покращення умов та розвитку спортивної інфраструктури.

Другий за поширеністю блок відповідей пов'язаний із потребою оновлення та розвитку матеріально-технічної бази. Водночас низка респондентів наголошує на необхідності реформ у законодавчій сфері, зокрема створення чіткої нормативної бази щодо функціонування та співпраці клубів, федерацій та ДЮСШ, спрощення бюрократичних процедур, внесення змін до Бюджетного кодексу, а також запровадження дієвих механізмів стимулювання (наприклад, фінансування на основі рейтингів результатів діяльності).

З-поміж менш масових, але важливих пропозицій варто виокремити потребу в залученні молодих спеціалістів, підвищенні престижу професії тренера, необхідність реклами клубів і шкіл, розширення державно-приватного партнерства та збереження ролі спортивних товариств.

Аналіз відповідей на питання «Що можна вдосконалити у співпраці спортивних федерацій із спортивними клубами та дитячо-юнацькими спортивними школами?» (**питання №20**) виявив кілька основних напрямів, які найчастіше згадували респонденти.

Найпоширенішими були заклики до посилення комунікації та взаємодії між федераціями, клубами та ДЮСШ. У багатьох відповідях йдеться про потребу у тіснішій співпраці, зокрема через обмін досвідом, спільні заходи, тренінги та семінари. Другою за частотою була критика формального підходу федерацій та акцент на необхідності зміни управлінських підходів. На думку опитаних осіб, у спортивних федераціях і спортивних клубах на керівних посадах повинні працювати фахівці спорту, а не «менеджери по зароблянню грошей».

Також багато відповідей порушували питання недостатнього фінансування і потреби у підтримці інфраструктури. Кілька респондентів наголосили на необхідності формалізації взаємодії, наприклад, через укладання договорів про співпрацю.

Загалом, думки опитаних вказують на потребу у комплексному перегляді підходів до співпраці: від адміністративної відкритості до практичної взаємодії та фінансової підтримки. Найбільше очікувань пов'язано саме з розширенням партнерства, спільною підготовкою кадрів та підвищенням професійного рівня учасників спортивного процесу. У додаткових коментарях респонденти висловили низку глибоких міркувань щодо нагальних проблем та потенційних напрямів удосконалення у сфері фізичної культури і спорту. Частина учасників акцентувала на необхідності законодавчого врегулювання питання фінансування фізкультурно-спортивних товариств, підкреслюючи, що чинна система побудови, функціонування та фінансування спортивної галузі є застарілою й не відповідає сучасним викликам. Звучала думка про те, що ДЮСШ мають залишатися базою розвитку олімпійських видів спорту, оскільки лише системний підхід та стабільність можуть забезпечити якісну підготовку спортсменів. У той же час спортивні клуби варто розглядати як простір для розвитку неолімпійських напрямів і залучення дорослого населення, зокрема в напрямках фітнесу та оздоровлення.

Численні коментарі звертають увагу на низький рівень оплати праці тренерів, відсутність справедливої тарифної сітки, проблеми з кадрами (зокрема методистами, медичним персоналом, адміністративним складом), а також на відсутність визнання тренерів як педагогічних працівників.

Окремі думки стосуються неприпустимості ліквідації ДЮСШ, бо саме ці заклади забезпечують необхідну інфраструктуру та кадрову спроможність для якісної підготовки спортсменів. Наголошувалося на потребі посилити державну політику популяризації спорту, запровадити відбір обдарованих дітей до шкіл вищої спортивної майстерності, забезпечити критичне фінансування

інфраструктури, а також розвивати системну і постійну співпрацю федерацій, спортивних товариств та ДЮСШ.

Узагальнено, більшість коментарів об'єднує прагнення до системних реформ, підвищення професіоналізму, справедливості у фінансуванні та визнанні значущості дитячо-юнацького спорту як фундаменту національного спортивного потенціалу.

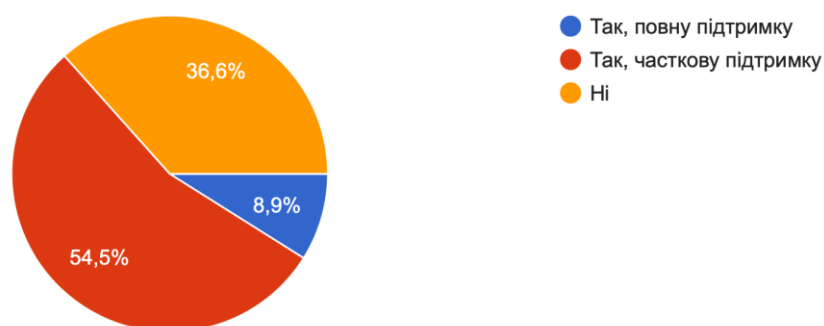
3.5. Узагальнені результати відповідей представників спортивних федерацій

Для цілісного розуміння практичної реалізації положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт», а також для врахування позиції ключових суб'єктів у сфері спорту, було проаналізовано відповіді, надані представниками спортивних федерацій. Їхня думка є надзвичайно важливою, оскільки саме федерації безпосередньо залучені до розвитку видів спорту, організації змагань, підготовки спортсменів та формування спортивної політики на національному рівні.

Представники федерацій, що охоплюють абсолютно різні види спорту, надали свої відповіді, за що Комітет висловлює щире подяку. Назви відповідних федерацій будуть оприлюднені в додатках до узагальнень у разі надання респондентами відповідного дозволу під час заповнення анкети.

5. Чи надає спортивна федерація, яку Ви представляєте, підтримку юним спортсменам для участі в офіційних міжнародних спортивних змаганнях з коштів федерації?

224 відповіді

Результати опитування про фінансову підтримку юних спортсменів свідчать про певні труднощі у забезпеченні участі молоді в міжнародних змаганнях за рахунок коштів федерацій. Лише 8,9% респондентів повідомили, що їхні федерації надають повну підтримку, тоді як понад половина (54,5%) зазначила, що така підтримка є лише частковою. Ще 36,6% опитаних вказали на повну відсутність фінансової допомоги з боку федерації. Такий розподіл відповідей засвідчує обмеженість ресурсів більшості спортивних федерацій, що, ймовірно, впливає на доступність міжнародного змагального досвіду для талановитих юних спортсменів. Це, у свою чергу, актуалізує необхідність пошуку додаткових механізмів підтримки, зокрема на державному чи партнерському рівні.

Надалі представникам спортивних федерацій було надано можливість висловити свою думку щодо основних проблем, які виникають під час організації спортивних змагань (**питання №6**). Відповідне питання передбачало три варіанти відповідей (недостатнє фінансування, відсутність належної інфраструктури, брак кваліфікованих кадрів) з можливістю обрати одну або кілька відповідей одночасно, а також можливість надати власний коментар у довільній формі. Загалом на це запитання відповіли 224 респонденти, що дозволило зібрати як кількісні дані, так і персоналізовані зауваження, необхідні для комплексного аналізу ситуації у сфері організації спортивних подій.

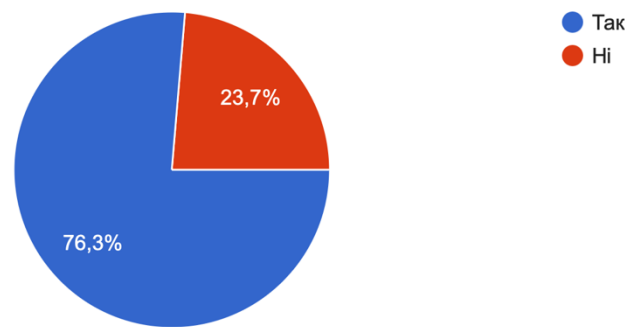
Так, переважна більшість респондентів (175 осіб) вказали на недостатнє фінансування як ключову проблему. Відсутність належної інфраструктури також була відзначена значною кількістю учасників – 133 відповіді, що свідчить про критичну потребу у покращенні матеріально-технічної бази для проведення змагань. Брак кваліфікованих кадрів як стримувальний чинник зазначили 56 осіб, що вказує на потребу у розвитку кадрового потенціалу спортивної галузі.

Крім того, у відкритих відповідях було висвітлено низку додаткових проблем, які не охоплюються трьома основними категоріями. Зокрема, респонденти відзначили повномасштабну війну в Україні, що унеможливорює звичну організацію змагань у певних регіонах, неефективну комунікацію між відповідальними суб'єктами; а також випадки скорочення бюджетів без

належних пояснень, що підриває передбачуваність та планування спортивних подій. Такий спектр проблем підтверджує необхідність системного підходу до реформування механізмів підтримки та організації спортивних змагань в Україні.

7. Чи бере спортивна федерація, яку Ви представляєте, участь у розробці програм розвитку спорту?

224 відповіді

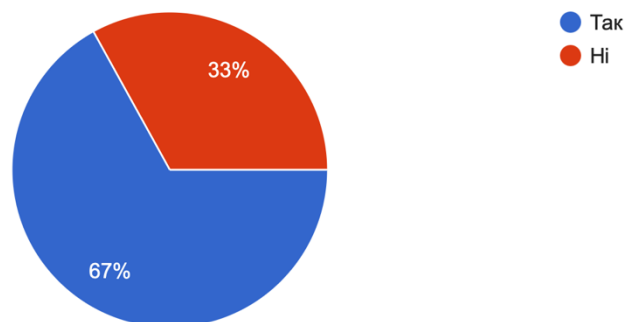

В межах питання про розробку програм розвитку спорту, 76,3% представників спортивних федерацій вказали, що їхня організація бере участь у розробці програм розвитку спорту, у той час як 23,7% респондентів зазначили протилежне. Такий розподіл демонструє високий рівень залученості федерацій у процес формування стратегічних документів, що свідчить про прагнення спортивної спільноти впливати на напрямки політики у сфері спорту. Водночас, майже чверть опитаних не мають такої можливості або не залучені до цього процесу, що може вказувати на асиметрію у взаємодії між державними структурами та окремими федераціями, а також на потребу в удосконаленні механізмів участі та представництва у формуванні політики у галузі спорту.

Наступний блок питань стосувався фінансування спортивних заходів.

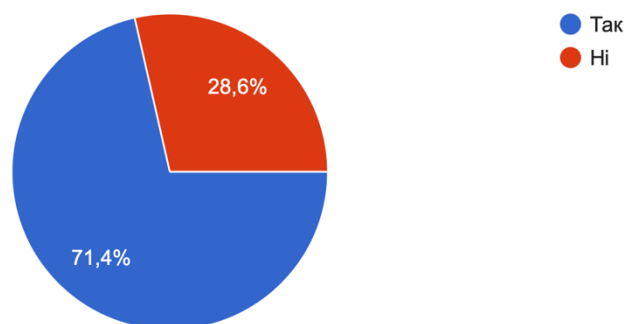
8. Чи фінансуються спортивні заходи з виду спорту, який представляє Ваша спортивна федерація, з державного бюджету?

224 відповіді

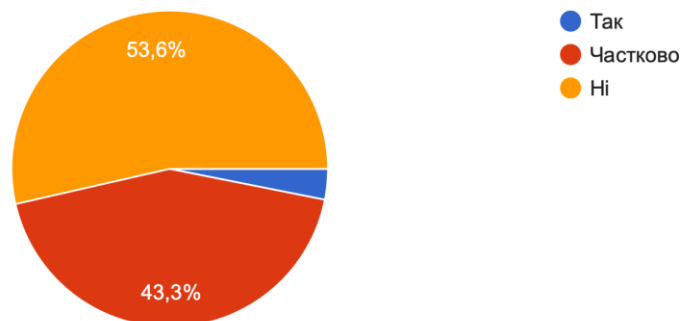
9. Чи фінансуються спортивні заходи з виду спорту, який представляє Ваша спортивна федерація, з місцевих бюджетів?

224 відповіді

10. Як на Вашу думку, чи є достатнім фінансування з державного бюджету для ефективного виконання завдань спортивною федерацією, яку Ви представляєте?

224 відповіді

Аналіз трьох діаграм, що стосуються фінансування спортивних заходів, дозволяє зробити кілька важливих висновків.

По-перше, за результатами відповідей на питання №8, 67% респондентів підтвердили, що спортивні заходи фінансуються з державного бюджету, тоді як 33% – заперечили це. Подібна ситуація спостерігається і в питанні №9: 71,4% опитаних зазначили, що мають доступ до фінансування з місцевих бюджетів, а 28,6% не отримують такого фінансування. Отже, наявність фінансової підтримки з боку держави і місцевої влади є досить поширеною практикою, однак далеко не універсальною.

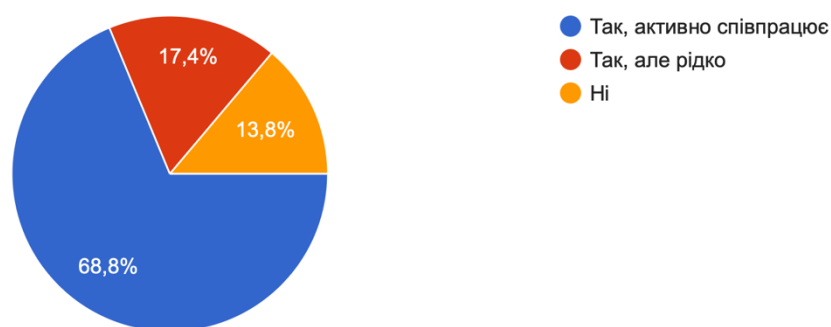
Водночас відповідь на питання №10 виявила глибші проблеми: лише 3,1% респондентів вважають, що фінансування з державного бюджету є достатнім для ефективного виконання завдань спортивною федерацією. Переважна більшість – 96,9% (43,3% відповіли «частково», а 53,6% — «ні») – вказують на недостатність фінансування.

Таким чином, попри формальну наявність бюджетної підтримки на рівні держави та громад, більшість спортивних федерацій не вважають її адекватною до поставлених завдань. Це свідчить про системну потребу в перегляді обсягів і механізмів фінансування сфери спорту, а також в оновленні критеріїв розподілу коштів, з урахуванням реальних потреб федерацій.

Окремий аспект опитування представників спортивних федерацій охоплював співпрацю спортивних федерацій із спортивними клубами та дитячо-юнацькими спортивними школами.

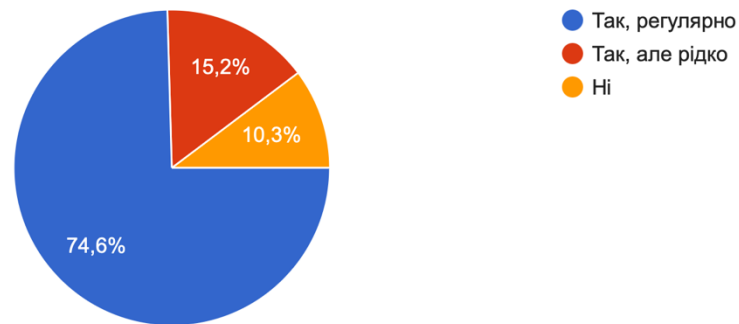
11. Чи співпрацює спортивна федерація, яку Ви представляєте, зі спортивними клубами, де займаються діти?

224 відповіді

12. Чи співпрацює спортивна федерація, яку Ви представляєте із дитячо-юнацькими спортивними школами?

224 відповіді

Аналіз результатів, у наведених вище діаграмах, свідчить про наявність значного рівня співпраці між спортивними федераціями, з одного боку, та спортивними клубами й дитячо-юнацькими спортивними школами — з іншого. Так, 68,8% респондентів повідомили, що активно співпрацюють зі спортивними клубами, ще 17,4% співпрацюють, але рідко. Лише 13,8% вказали на відсутність такої взаємодії. Водночас регулярну співпрацю з дитячо-юнацькими спортивними школами підтвердили 74,6% представників федерацій, ще 15,2% здійснюють таку взаємодію періодично, і лише 10,3% її не мають.

Ці дані свідчать про те, що для більшості спортивних федерацій взаємодія з інституціями дитячо-юнацького спорту є звичною та важливою практикою.

Таким чином, результати вказують на потребу у подальшому стимулюванні формалізованої та змістовної співпраці спортивних федерацій як з ДЮСШ, так і зі спортивними клубами. Це може сприяти більш ефективній побудові вертикалі розвитку спорту, забезпечуючи належний обмін інформацією, ресурсами та спільне формування програм підготовки спортсменів.

Результати відкритого питання (№13) щодо основних форм співпраці спортивних федерацій із спортивними клубами та/або дитячо-юнацькими спортивними школами (ДЮСШ) демонструють широку палітру взаємодії, що охоплює як організаційні, так і методичні аспекти. Загалом у дослідженні взяли участь 224 респонденти, кожен з яких міг обрати декілька варіантів відповіді або надати власну.

Найпоширенішою формою співпраці є організація спільних спортивних заходів – її відзначили 200 респондентів. Це свідчить про те, що федерації активно взаємодіють з клубами та ДЮСШ у проведенні змагань, турнірів, зборів, що є важливою складовою популяризації спорту, практичної підготовки спортсменів і формування спортивного календаря.

Другою за поширеністю є підготовка спортсменів до змагань — її обрали 165 учасників. Це вказує на те, що федерації беруть активну участь у координації та методичному забезпеченні тренувального процесу, у тому числі на базовому (дитячо-юнацькому) рівні. Надання методичної підтримки також має значну частку (107 відповідей), що свідчить про важливість освітньо-наукового супроводу спортивної діяльності.

Найменша кількість відповідей припадає на надання фінансування — лише 40 респондентів зазначили цю форму співпраці. Це підкреслює обмежені фінансові ресурси федерацій або нерозвиненість механізмів прямих фінансових трансферів на рівень клубів і шкіл.

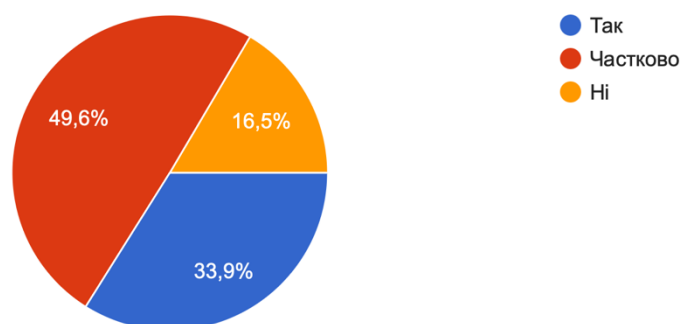
Персоналізовані відповіді респондентів суттєво деталізують картину співпраці. Серед них варто виокремити наступні напрями:

- популяризаційна діяльність, зокрема проведення заходів, спрямованих на поширення знань про конкретні види спорту;
- професійна підтримка, включаючи підвищення кваліфікації тренерів і суддів, підготовку тренерського складу, організацію семінарів і навчальних зборів;
- інституційна взаємодія, зокрема участь тренерів федерацій як викладачів у клубах і ДЮСШ, розробка навчальних програм, координація підготовки спортсменів до відбору у збірні команди;
- організаційно-адміністративна підтримка, така як допомога у підготовці до участі в міжнародних змаганнях, надання організаційних ресурсів, сприяння реабілітації спортсменів;
- мотиваційні заходи, зокрема заохочення тренерів і спортсменів, які демонструють високі результати.

Таким чином, картина співпраці між спортивними федераціями та базовими осередками підготовки кадрів є досить розмаїтою та функціонально багатогранною. Водночас отримані дані свідчать про потребу посилення фінансової спроможності федерацій для реалізації глибшої інтеграції, зокрема через системну підтримку матеріальної бази та персоналу клубів і ДЮСШ.

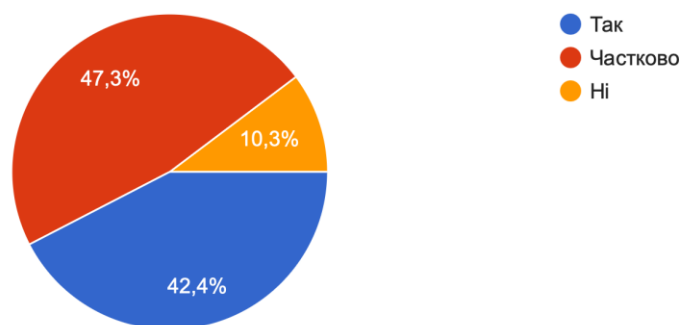
14. Як на Вашу думку, чи забезпечують спортивні клуби необхідний рівень підготовки спортсменів для участі у національних та міжнародних змаганнях?

224 відповіді

15. Як на Вашу думку, чи забезпечують дитячо-юнацькі спортивні школи необхідний рівень підготовки спортсменів для участі у національних та міжнародних змаганнях?

224 відповіді

Результати відповідей на запитання 14 та 15 демонструють порівняльне бачення представників спортивних федерацій щодо ефективності двох основних інституцій – спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл – у забезпеченні належного рівня підготовки спортсменів до участі у національних і міжнародних змаганнях.

Згідно з діаграмою 14, лише 33,9% респондентів вважають, що спортивні клуби забезпечують необхідний рівень підготовки. Водночас 49,6% вважають,

що це відбувається лише частково, а 16,5% респондентів прямо заявляють, що клуби не забезпечують належну підготовку. Ці дані свідчать про доволі критичне ставлення до спроможності клубного сектору як єдиної основи підготовки спортсменів високого рівня.

Дещо вищий рівень довіри виявлено до дитячо-юнацьких спортивних шкіл: 42,4% опитаних погоджуються, що вони забезпечують необхідний рівень підготовки (що на 8,5% більше, ніж у випадку з клубами). Разом із тим, переважна частина – 47,3% вважає, що школи виконують цю функцію лише частково, а 10,3% – не бачать у них такої спроможності.

Загалом, обидві моделі – як клубна, так і шкільна – отримали більше оцінок “частково”, ніж “так”, що свідчить про усвідомлення їхніх обмежень у контексті сучасних викликів та вимог до високоякісної підготовки спортсменів. Водночас порівняльна перевага ДЮСШ за кількістю позитивних відповідей може свідчити про те, що саме ці заклади залишаються більш структуровано інтегрованими у систему розвитку спорту.

Аналіз відповідей на наступне запитання “З якими проблемами стикаються спортивні клуби?” (питання №16) демонструє наявність системних викликів у функціонуванні цієї ланки сфери фізичної культури і спорту. Респонденти мали змогу обрати один або кілька із запропонованих варіантів відповідей, а також надати власний коментар у відкритій формі.

Найбільш поширеною проблемою, згідно з відповідями респондентів, є недостатнє фінансування – цю опцію відзначили 176 з 224 опитаних (78,6%). Такий показник свідчить про хронічну нестачу фінансових ресурсів, що унеможливорює розвиток інфраструктури, оновлення обладнання, гідну оплату праці фахівців і участь спортсменів у змаганнях.

Другим за поширеністю викликом є відсутність належної матеріально-технічної бази, на що вказали 174 респонденти (77,7%). Це підтверджує, що фізичні умови для тренувального процесу в багатьох клубах залишаються на низькому рівні, що безпосередньо впливає на якість підготовки спортсменів.

Третю позицію за значущістю займає брак кваліфікованих тренерів – 103 відповіді (46%). Дане питання є тісно пов'язаним із попередніми: низька оплата праці, відсутність гарантій зайнятості, а також відсутність чітких критеріїв професійного розвитку знижують привабливість професії тренера, особливо для молоді.

Менш поширеною, але водночас значущою проблемою стала відсутність мотивації у спортсменів, яку позначили 57 учасників опитування (25,4%). Вона може бути як наслідком нестабільної інфраструктури і відсутності змагальної практики, так і браком підтримки, стипендій або інших стимулів.

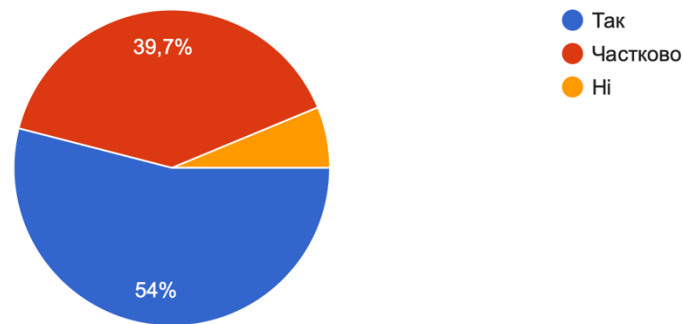
Додаткові коментарі респондентів деталізують вищезгадані аспекти. Звертається увага на відсутність мотивації в керівників клубів, особливо на початкових етапах їх становлення, що поглиблюється недоступністю інфраструктури та нестачею фінансової підтримки на місцевому рівні. Молоді тренери не зацікавлені працювати в умовах старої системи, зокрема через низьку заробітну плату, відсутність пільг (наприклад, відстрочки від мобілізації) та механізмів оцінки їх роботи.

Респонденти відзначають низьку якість роботи тренерів без відповідної освіти, що ставить під сумнів професіоналізм і безпеку тренувального процесу.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що діяльність спортивних клубів в Україні ускладнюється не лише через дефіцит ресурсів, а й через відсутність системної державної політики підтримки, недосконалу кадрову політику, низький рівень управлінської компетентності на місцях і відсутність нормативно врегульованої взаємодії з іншими суб'єктами спортивної сфери. Для розв'язання цих проблем необхідне комплексне реформування, яке має охоплювати як фінансову, так і кадрову, інфраструктурну та управлінську складові.

17. Як на вашу думку, чи забезпечують дитячо-юнацькі спортивні школи належний рівень фізичного розвитку дітей та підготовки спортсменів?

224 відповіді

У межах опитування також було досліджено, чи забезпечують дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ) належний рівень фізичного розвитку дітей та підготовки спортсменів.

Аналіз результатів свідчить про загалом позитивну оцінку ефективності діяльності ДЮСШ, проте із суттєвими застереженнями. Зокрема, 54% респондентів відповіли «Так», що вказує на визнання системності та дієвості роботи ДЮСШ у забезпеченні фізичного розвитку та спортивного зростання молоді. Водночас майже 40% опитаних (39,7%) обрали варіант «Частково», що сигналізує про наявність проблемних аспектів, які перешкоджають повноцінному функціонуванню закладів. Лише 6,3% респондентів вважають, що ДЮСШ не забезпечують належного рівня, що свідчить про низький рівень повного заперечення ефективності цих закладів.

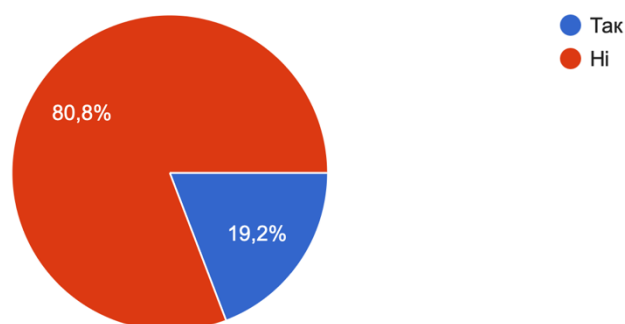
Таким чином, результати демонструють загальну підтримку існуючої моделі діяльності ДЮСШ, однак вказують на потребу в удосконаленні окремих напрямів їхньої роботи, зокрема в частині ресурсного забезпечення, кадрової політики та програмної модернізації.

У межах опитування респондентам було запропоновано відповісти на питання «Як на Вашу думку, з якими проблемами стикаються дитячо-юнацькі спортивні школи?» (№18), обравши один або декілька із запропонованих варіантів, а також за бажанням зазначити власну відповідь у відкритій формі.

За результатами опитування, однією з найпоширеніших проблем стала відсутність сучасної спортивної інфраструктури, яку відзначили 182 респонденти, що свідчить про гостру потребу в оновленні матеріально-технічної бази ДЮСШ. Недостатнє фінансування посіло друге місце серед зазначених проблем (173 відповіді), що також вказує на системну фінансову нестабільність установ. Нестачу кваліфікованих тренерів відзначили 93 особи, що підкреслює кадрову кризу в галузі, а малу кількість бажаючих займатись у ДЮСШ – 58 осіб, що може свідчити про зниження зацікавленості молоді у заняттях спортом або про недостатню привабливість умов. У відкритих відповідях респонденти вказували на низку додаткових факторів, що поглиблюють зазначені проблеми. Серед них – відтік дітей за кордон через війну, низька мотивація тренерів, відсутність відстрочок від мобілізації, низька оплата праці, а також недооцінка важливості спорту на державному та місцевому рівнях. Особливу увагу звернено на недосконалу систему оплати праці, яка не стимулює професійне зростання тренерів, оскільки «навантаження у 36 годин на тиждень – це максимум, який отримують і посередні, і найкращі тренери».

19. Чи здійснює спортивна федерація, яку Ви представляєте, фінансування спортивних клубів за рахунок власних коштів?

224 відповіді

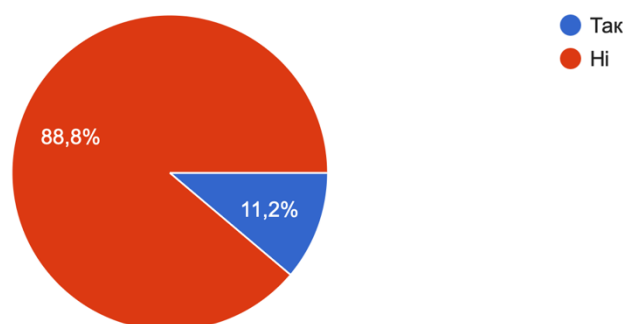

У межах опитування було з'ясовано, чи здійснює спортивна федерація, яку представляє респондент, фінансування спортивних клубів за рахунок власних коштів. Згідно з результатами, переважна більшість учасників опитування (80,8%) відповіли негативно, вказуючи на відсутність фінансування спортивних клубів з боку федерацій. Лише 19,2% респондентів підтвердили наявність такої

фінансової підтримки, що свідчить про її фрагментарний та вибірковий характер. Таке співвідношення демонструє низьку залученість федерацій до безпосереднього фінансового забезпечення клубів, що може бути пов'язано з браком інституційної та правової підтримки, а також обмеженими ресурсами самих федерацій.

20. Чи здійснює спортивна федерація, яку Ви представляєте, фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл за рахунок власних коштів?

224 відповіді

У ході опитування було поставлено запитання щодо участі спортивних федерацій у фінансуванні дитячо-юнацьких спортивних шкіл за рахунок власних коштів. Результати вказують на домінування негативної відповіді: 88,8% респондентів зазначили, що їхня федерація не здійснює фінансування ДЮСШ, що яскраво свідчить про відсутність системної підтримки таких закладів з боку федерацій. Натомість лише 11,2% опитаних підтвердили наявність такого фінансування, що вказує на поодинокі випадки залучення коштів федераціями до підтримки дитячо-юнацького спорту.

Отже, отримані дані свідчать про суттєвий дефіцит ресурсної участі федерацій у розвитку ДЮСШ, що, вірогідно, обумовлено обмеженими фінансовими можливостями.

21. Наскільки ефективними, на Вашу думку, є положення ст. 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»?

224 відповіді

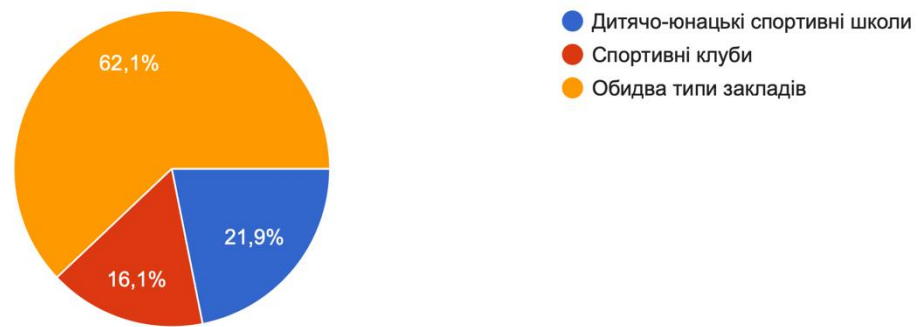

Результати опитування, представлені на діаграмі, ілюструють сприйняття респондентами ефективності положень статей 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Загалом, думки розподілилися досить рівномірно, однак з переважанням критичних оцінок. Найбільша частка респондентів (29%) оцінила положення як ефективні, проте зазначила, що вони потребують незначного доопрацювання. Це свідчить про загальне визнання працездатності норм, однак із застереженням щодо необхідності їхньої адаптації до сучасних потреб сфери фізичної культури і спорту.

Частково ефективними положення назвали 25,4% опитаних, вказавши на суттєві недоліки, які ускладнюють їхню реалізацію. Така оцінка відображає існування системних проблем у нормативному регулюванні, які вимагають глибшого перегляду. Ще 16,5% респондентів вважають норми неефективними, тобто такими, що не відповідають сучасним викликам і потребам спортивної галузі. Це свідчить про відчутний рівень незадоволення змістом чинного законодавства. 22,3% опитаних вказали, що важко відповісти на питання через брак досвіду або інформації, що може вказувати на низьку обізнаність представників спортивної спільноти зі змістом конкретних статей закону, або ж на складність їх інтерпретації. Лише 6,7% респондентів визнали положення дуже ефективними, тобто такими, що повністю відповідають сучасним викликам, що є свідченням низького рівня безумовного схвалення чинної законодавчої бази у цій частині.

22. Які заклади фізичної культури і спорту на Вашу думку мають пріоритетно розвиватися?

224 відповіді

Результати опитування щодо того, які заклади фізичної культури і спорту мають, на думку респондентів, пріоритетно розвиватися, демонструють чітку тенденцію до підтримки збалансованого підходу.

62,1% опитаних вважають, що обидва типи закладів – і ДЮСШ, і спортивні клуби – мають розвиватися одночасно. Це свідчить про усвідомлення важливості обох інституцій у системі спортивної підготовки. Лише 21,9% респондентів вважають, що першочергово мають розвиватися саме ДЮСШ. Це може свідчити про визнання їхньої ролі в масовому спорті та вихованні молоді, проте не як єдиної пріоритетної моделі. 16,1% надають перевагу спортивним клубам, можливо, через їхню оперативність, адаптивність до потреб конкретних видів спорту, або більш ефективну організацію роботи.

Таким чином, більшість опитаних виступають за інтеграційний розвиток обох моделей закладів, що вказує на потребу в комплексному підході до державної політики у сфері спорту, де ДЮСШ і спортивні клуби не повинні конкурувати, а взаємодіяти і доповнювати один одного.

В свою чергу, на основі аналізу близько 155 відкритих відповідей на запитання «Які зміни у законодавстві, на вашу думку, необхідні для покращення роботи спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл?» (№23), можна виділити низку ключових тематичних напрямів, що мають системний характер і потребують невідкладного нормативного втручання.

Абсолютна більшість респондентів підкреслює потребу в збільшенні фінансування спортивної сфери як з державного, так і місцевих бюджетів. Опитані особи запропонували наступні шляхи вирішення проблеми: закріплення обов'язкового відсотку бюджету громади на спорт, цільові субвенції для ДЮСШ, оновлення спортивної інфраструктури, відновлення безкоштовної диспансеризації спортсменів. При цьому, величезна кількість респондентів акцентує увагу на необхідності ухвалення Закону України «Про меценатство у спорті», що дозволить, на їх думку, запровадити податкові пільги для спонсорів, створити механізми державно-приватного партнерства, забезпечити офіційне визнання спонсорської допомоги як легальної складової фінансування.

У відповідях критично оцінюються обов'язкові вимоги щодо профільної освіти тренерів, що, на думку респондентів, обмежують доступ до професії для талановитих спортсменів. Пропонуються альтернативи у вигляді ліцензування тренерів спортивними федераціями, спрощення кваліфікаційних вимог для ігрових видів спорту, бронювання або відстрочка від мобілізації для тренерів-викладачів.

Крім того, багато відповідей містять заклики до врівноваження правового статусу ДЮСШ і клубів, надання спортивним клубам права на оренду державних/комунальних об'єктів за пільговими умовами, офіційного закріплення права на пряме фінансування клубів через федерації, а не тільки через органи управління. Респонденти також наголошували на необхідності викорінення корупційних практик при оренді залів та приміщень та спрощенні дозвільних процедур на проведення змагань та тренувальних зборів.

Численні учасники опитування також акцентували увагу, що чинне законодавство є застарілим і потребує комплексної реформи, зокрема перегляду Положення про ДЮСШ, ухвалення окремого закону про спортивні клуби, створення єдиної сучасної концепції розвитку спорту та оцифрування системи управління спортивними об'єктами і досягненнями.

Аналіз відповідей на питання (№24) щодо необхідних додаткових заходів для підтримки спортивних клубів і ДЮСШ свідчить про домінування фінансової

тематики. Найбільше респондентів наголошували саме на потребі збільшення фінансування, оновлення інвентарю, участь у змаганнях і загальну матеріально-технічну підтримку. На другому місці за частотою згадувань – підтримка тренерів. Вона включає пропозиції щодо підвищення заробітних плат, створення умов для професійного зростання, покращення умов праці. Третім пріоритетом виявилася інфраструктура: учасники опитування акцентували на будівництві нових спортзалів і баз, забезпеченні інвентарем та модернізації наявних об'єктів.

Натомість теми підвищення кваліфікації/освіти та організації змагань були згадані значно рідше, що може свідчити про сприйняття цих заходів як вторинних на фоні системних фінансово-матеріальних проблем.

Таким чином, провідні напрями підтримки спортивних клубів та ДЮСШ, за думкою респондентів, – це належне державне фінансування, мотивація та підтримка тренерського складу, а також розвиток спортивної інфраструктури. Решта аспектів – організація змагань, освітні заходи, реформи — мають важливе, але другорядне значення в контексті найбільш нагальних потреб.

Надаючи відповідь на наступне відкрите питання (№25), що стосувалось вдосконалення співпраці спортивних федерацій із спортивними клубами та дитячо-юнацькими спортивними школами, найбільш повторюваним проханням і очікуванням є посилення або справедливий розподіл **фінансування**. При цьому також пропонуються конкретні механізми, такі як пряме фінансування ДЮСШ/клубів із боку федерацій, паритетне фінансування, створення державної програми фінансового стимулювання клубів і шкіл, які готують спортсменів для національних збірних.

Чимало респондентів наголошують на важливості спільних стратегій розвитку (на 3–5 років), проведенні методичних семінарів, майстер-класів, курсів для тренерів та суддів, підготовці кадрів, створенні спільних навчально-тренувальних заходів. Це підтверджує запит на якісну підготовку спеціалістів та уніфікацію стандартів у галузі.

Також, опитані особи зазначили про посилення ролі федерацій як координатора, а не тільки «формальної інституції». Декілька відповідей

акцентували увагу на тому, що федерації мають стати платформою для об'єднання. Йдеться про потребу в ієрархічній та функціональній логіці, де федерації – не лише фасад, а центр підтримки, координації, методичного супроводу та контролю.

Окремо варто звернути увагу на низький рівень комунікації, що, на думку, респондентів могло б вирішуватись регулярними онлайн-заходами, створенням платформ для обміну інформацією, координацією заходів.

У останньому питанні анкети було запропоновано представникам спортивних федерацій надати додаткові думки в контексті теми опитування. Респонденти висловили широкий спектр думок, пропозицій та занепокоєнь, що свідчить про глибоке залучення спортивної спільноти до питань розвитку фізичної культури та спорту в Україні.

Найбільш часто респонденти наголошували на недостатньому фінансуванні спортивної галузі, зокрема дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), спортивних клубів і неолімпійських видів спорту. Пропонувалися такі рішення:

- Запровадження ефективного закону про спонсорство, який би мотивував бізнес інвестувати у спорт (через пільги з податку на прибуток).
- Запровадження адресного фінансування через кінцевого споживача (відвідувача/спортсмена).
- Покращення доступності фінансової звітності, спрощення регулювання та збільшення фінансової автономії федерацій.
- Будівництво нових спортивних споруд, зокрема залів для ігрових видів спорту, стрільбищ, центрів для масових змагань.

Чимало коментарів стосувалися необхідності гармонійного співіснування ДЮСШ і клубної системи, без штучного протиставлення. Одночасно висловлювалась критика клубної моделі як комерційної та витратної, яка може бути недоцільною для дитячого та масового спорту. Пропонувалося реформувати ДЮСШ не радикально, а вибірково, з урахуванням ефективності конкретних закладів.

Чітко простежується наголос на необхідності підвищення якості тренерського складу та умов їхньої праці, зокрема важливості забезпечення тренерам гідної заробітної плати, матеріального стимулювання, стипендій для спортсменів, оплати заохочень та страхування. Також, було отримано пропозиції щодо підвищення кваліфікації тренерів через заклади вищої освіти із видачею документів державного зразка, а не через «одноденні семінари». Окремі респонденти відмітили необхідність враховувати навантаження на одного тренера та встановлювати граничну кількість вихованців.

Декілька опитаних відзначили необхідність змін до законодавства, зокрема надати відстрочку від мобілізації для тренерів-чоловіків, переглянути систему призначення тренерів збірних задля уникнення непрозорих конкурсів, створення робочої групи для вдосконалення законодавства зі залученням представників національних видів спорту, надання виключного представницького права національним федераціям.

Кілька учасників критикували неефективну взаємодію з Міністерством молоді та спорту. Відзначалося, що федерації часто використовуються лише для легалізації витрат, але не залучаються до реального управління розвитком спорту, відсутність партнерських відносин між державою та спортивними структурами призводить до фрустрації серед активної спільноти.

Частина коментарів містили стратегічні ініціативи: розробка спільних планів розвитку виду спорту між федераціями, ДЮСШ та клубами з урахуванням регіональних особливостей, пропозиція профілізації інститутів фізичної культури за віковими періодами розвитку дитини (програма «ПанСер»), акцент на спортивний туризм та військово-прикладні види спорту, правове врегулювання спортивного покеру тощо.

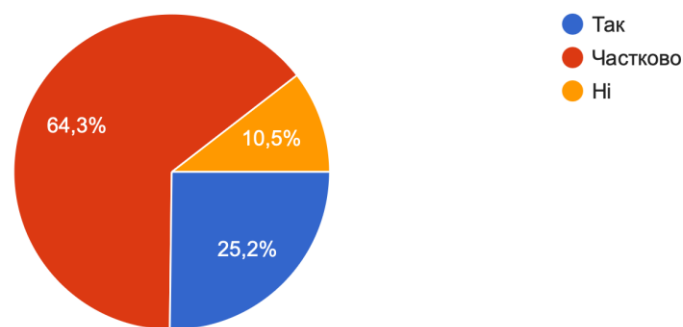
Зібрані коментарі підтверджують високу зацікавленість спортивної спільноти у всебічному реформуванні галузі. Учасники висловлюють як конкретні технічні пропозиції (фінансування, обладнання, закони), так і концептуальні бачення розвитку спорту, що охоплюють кадрову політику, ідеологію, міжінституційну взаємодію та популяризацію. Це свідчить про

високий потенціал для формування справді ефективної спортивної політики за умови відкритого діалогу між державою та представниками спорту.

3.6. Узагальнені результати відповідей науковців у сфері фізичної культури та спорту

Як вже було зазначено під час надання характеристики респондентів, науковців у сфері фізичної культури і спорту було залучено до опитування з метою врахування їхньої фахової експертизи, наукових напрацювань та бачення ключових проблем і напрямів розвитку галузі. Їхня участь дозволила сформувати більш обґрунтовану аналітичну основу для подальших висновків і рекомендацій.

7. Як на Вашу думку, чи сприяє законодавство України, зокрема положення згаданого Закону, розвитку спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл в Україні?
258 відповідей

Результати опитування засвідчують, що більшість респондентів (64,3%) оцінюють вплив чинного законодавства на розвиток спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл як частковий. Чверть опитаних (25,2%) вважає, що законодавство дійсно сприяє цьому процесу, тоді як 10,5% респондентів висловили думку про відсутність такого впливу. Отримані дані можуть свідчити про наявність різного досвіду застосування положень закону на практиці. Водночас, це є сигналом для необхідності глибокого вивчення прогалин та практичних недоліків реалізації відповідних положень Закону з метою їх подальшого удосконалення.

Наступне питання було присвячено наданню оцінки ефективності положень статті 9 та 10 Закону (питання №8). Відповідне питання мало

відкритий характер з метою забезпечення можливості надання науковцями розгорнутої та обґрунтованої відповіді щодо відповідного аспекту. Ознайомившись із відповідями респондентів, можна зробити висновок, що думки щодо ефективності положень статей 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» суттєво варіюються. Попри визнану ефективність положень Закону, яка представлена значною кількістю респондентів, ще більш помітною є група відповідей, які можна класифікувати як неоднозначні. Це свідчить про складність однозначної оцінки через численні зауваження до реалізації положень на практиці.

Значна частина респондентів зазначала про часткову ефективність, акцентуючи на потребі в доопрацюванні норм, забезпеченні фінансування та оновленні нормативної бази. Зокрема, декілька прихильників відповідної думки зазначили, що на практиці ефективність цих положень обмежується системними проблемами: недостатнім фінансуванням, обмеженою інфраструктурою, подекуди формальним підходом.

Водночас не бракувало критичних оцінок. Деякі респонденти вважають положення малоефективними або такими, що не відповідають сучасним викликам. З метою глибшого розуміння критичних позицій, загального сприйняття положень та формування обґрунтованих рішень щодо ефективності норм статей 9 і 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», доцільним є наведення окремих цитат із відповідей респондентів, які ілюструють ключові акценти й проблемні аспекти, озвучені під час опитування:

- «Статті 9 та 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» регламентують, відповідно, державну політику у сфері фізичної культури і спорту та повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в цій сфері. Вони відповідають європейським та міжнародним підходам. Проте, ефективність реалізації цих норм на практиці залежить від фінансування, кадрового забезпечення та міжвідомчої координації. Децентралізація та передача повноважень на місцевий рівень є перспективним кроком. Однак, без

чіткої системи моніторингу, методичних рекомендацій і належного ресурсного забезпечення, місцеві громади не завжди здатні ефективно виконувати ці функції. Також відсутня система оцінювання ефективності виконання цих повноважень, що ускладнює аналіз їх реального впливу»;

- «Ефективність реалізації цих положень значною мірою залежить від місцевих органів влади, фінансування, кадрового забезпечення. Законодавча база є прогресивною, але потребує підтримки місцевих органів влади щодо придбання сучасного обладнання або ж облаштування спортивних майданчиків Для підвищення ефективності цих положень необхідні чіткіші механізми реалізації, належне фінансування, контроль за якістю послуг та врахування сучасних потреб розвитку фізичної культури і спорту»;
- «Наразі, в умовах воєнного стану, дуже важко оцінити ефективність цих положень, оскільки першочерговим завданням є боротьба за незалежність та цілісність України»;
- «Положення статей 9 і 10 мають потенціал, але ефективність їх реалізації залежить від конкретних дій держави: фінансування, підтримки ініціатив на місцях, міжвідомчої координації та оновлення нормативної бази. Закон гарний за задумом, але його втілення потребує посилення»;
- «Сам факт законодавчо закладеного фінансування комунальних шкіл утворює антиконкурентні умови, в яких неможлива конкуренція за якість, особливо для тренерів, особливо для молодих, які розуміють, що дорога для реалізації їм закрита і знаходять себе в інших країнах з клубною системою. Тож поточні формулювання і модель фінансування, яка не змінюється з 90х років, утворює економічно несприятливий клімат для розвитку спортивних клубів, а з ними і масового спорту та спорту вищих досягнень»

Таким чином, попри позитивне сприйняття деякими респондентами відповідних положень Закону, загальний настрій опитаних науковців свідчить

про необхідність удосконалення зазначених положень Закону, в першу чергу, в практичному аспекті їх реалізації.

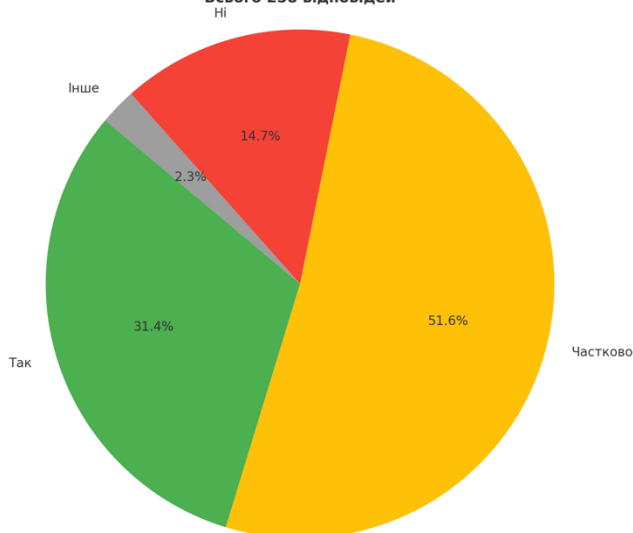
Наступне питання (№9) було спрямоване на з'ясування того, наскільки, на думку респондентів, дитячо-юнацька спортивна школа є ефективною формою закладу фізичної культури і спорту. Зокрема, досліджувалося, чи відповідає ця модель сучасним умовам та викликам, з якими стикається сфера фізичного виховання і спорту в Україні. Відповідне питання також мало відкритий характер, що дозволило респондентам висловити власне бачення ефективності діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Більшість респондентів висловились позитивно щодо ефективності ДЮСШ як форми закладу фізичної культури і спорту. Стверджувальна відповідь є найчисельнішою серед відповідей, що свідчить про загальне схвалення цієї моделі. На думку окремих респондентів, дитячо-юнацькі спортивні школи є традиційним фундаментом української системи спорту. Основною перевагою цієї форми було визначено фінансування, що дозволяє більшій кількості дітей та підлітків займатись спортом. При цьому, значна частина учасників надала відповіді з формулюванням «частково», акцентуючи на необхідності модернізації, перегляду структури та підвищення рівня фінансування.

Низка респондентів прямо вказали на недоліки системи ДЮСШ, вказуючи, що вона є застарілою, недостатньо гнучкою або не відповідає сучасним викликам. Так, науковці, що є прихильниками цієї думки вказали, що існування такої форми як ДЮСШ мало сенс в комуністичній країні, де все контролювала та забезпечувала держава, а в межах ринкової економіки та розвинутого громадянського суспільства система ДЮСШ не може бути ефективною. Серед основних проблем цієї форми було також зазначено відсутність або неналежний стан матеріально-технічної бази, неналежне фінансове забезпечення тренерів (викладачів), відсутність сучасних методик тренувань та інтеграції цифрових технологій, нездатність конкурувати з приватними спортивними секціями за рівнем матеріально-технічного забезпечення, гнучкістю підходів до тренувального процесу та рівнем індивідуалізації роботи з дітьми.

10. Як Ви вважаєте, чи достатньо чітко визначено роль спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл у системі фізичної культури та спорту?

Всього 258 відповідей

Наступна діаграма ілюструє розподіл відповідей на питання щодо чіткості визначення ролі спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл у системі фізичної культури та спорту (**питання №10**). Більшість респондентів (51,6%) обрали варіант «Частково», що свідчить про наявність неоднозначного або неповного розуміння нормативного статусу та функціонального місця цих інституцій. Лише 31,4% вважають, що роль визначено чітко, натомість 14,7% прямо вказали на її нечіткість.

11. Як на вашу думку, чи є механізми фінансування спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл достатніми для їх ефективної роботи?

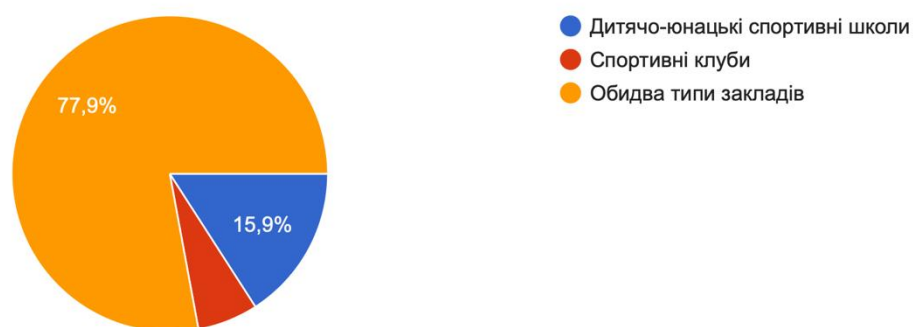
258 відповідей

Отримані результати демонструють чітку позицію більшості респондентів щодо недосконалості чинних механізмів фінансування: понад 63% учасників вважають їх неефективними ані для спортивних клубів, ані для дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Такий показник є однозначним сигналом для перегляду

фінансової моделі у сфері фізичної культури і спорту. Водночас лише 18,6% респондентів позитивно оцінили існуючі механізми фінансування для обох категорій установ, що свідчить про обмежене поширення успішних практик і, ймовірно, нерівномірне застосування ресурсного забезпечення на місцях.

12. Які заклади фізичної культури і спорту, на Вашу думку, мають пріоритетно розвиватися?
258 відповідей

На підставі наведених результатів можна зробити висновок, що переважна більшість респондентів (77,9%) вважають, що пріоритетного розвитку потребують як дитячо-юнацькі спортивні школи, так і спортивні клуби. Така позиція свідчить про усвідомлення взаємодоповнюючого характеру цих типів закладів у загальній системі фізичної культури і спорту, а також необхідності забезпечення комплексного підходу до розвитку спортивної інфраструктури в Україні.

Наступне відкрите питання (питання №13) мало на меті з'ясувати думку науковців, які аспекти функціонування спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл потребують покращення. Аналіз відповідей дозволив виокремити кілька ключових тенденцій:

- Домінуюча проблема – фінансування. Абсолютна більшість респондентів вказали на хронічну нестачу фінансової підтримки як з боку держави, так і з місцевих бюджетів. Це призводить до застарілої інфраструктури, обмеженого доступу до інвентарю та низьких заробітних плат тренерів.
- Матеріально-технічна база. Значна частина опитаних наголошує на необхідності оновлення спортивної інфраструктури, ремонту приміщень, закупівлі сучасного обладнання. Типовими є відповіді щодо поганого

стану спортзалів, нестачі або застарілості обладнання, відсутності нормальних умов для тренування (вбиральнь, душів тощо).

- Кадрове забезпечення та кваліфікація. Часто згадується потреба у постійному підвищенні кваліфікації тренерів, стимулюванні молодих спеціалістів, оновленні навчальних методик.
- Доступність та соціальна справедливість. Респонденти вказували на нерівність доступу до занять спортом, особливо у сільських районах та серед малозабезпечених сімей. Респондентами пропонувались заходи на підтримку інклюзивності, безкоштовного доступу до секцій і змагань.
- Адміністративні та нормативні аспекти. Частина респондентів звернула увагу на неефективність чинної нормативно-правової бази та пропонувала її реформування. Висловлювались також думки щодо доцільності реорганізації або навіть ліквідації ДЮСШ у їх нинішньому форматі.
- Необхідність реформ. У низці відповідей зазначено потребу модернізувати управлінські підходи, стимулювати приватно-державне партнерство, залучати інвесторів, упроваджувати сучасні цифрові рішення. Окремо було відмічено необхідність затвердження прозорих критеріїв фінансової підтримки.

Таким чином, узагальнюючи результати, можна дійти висновку, що ефективне функціонування ДЮСШ та спортивних клубів потребує комплексного вдосконалення. Найчастіше називані проблеми охоплюють чотири ключові сфери: фінансування, інфраструктура, кадрове забезпечення та доступність. Ці сфери мають бути пріоритетними в подальших реформах законодавства та державної політики у сфері фізичної культури і спорту.

Традиційно, перед завершенням опитування науковцям було запропоновано надати будь-яку інформацію, що є релевантною в аспекті дослідження ефективності реалізації положень статей 9 та 10 Закону «Про фізичну культуру і спорт». На основі аналізу відповідей на відкрите питання щодо додаткових коментарів респондентів можна зробити висновок про глибоке занепокоєння фахівців станом сфери фізичної культури і спорту в Україні.

Ключова тема охоплювала недостатність фінансування. Цей аспект згадувався в абсолютній більшості відповідей та стосувався необхідності збільшення фінансування як для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, так і спортивних клубів, проблеми низької оплати праці тренерів, що демотивує фахівців, впливає на якість тренувань та провокує відтік кадрів до приватних установ.

Також, чимало коментарів стосувалися поганого матеріально-технічного забезпечення. Особливо актуальною ця проблема є для невеликих міст та сіл України, в яких у переважній більшості відсутні басейни, криті спортивні зали, стадіони тощо.

Деякі науковці у додаткових коментарях продовжували критикувати застарілість дитячо-юнацьких спортивних шкіл, зазначаючи, що вони не справляються з сучасними викликами і є морально застарілою спадщиною. Загалом, необхідність використання сучасних технологій, створення персоналізованих програм також неодноразово згадувалась у відповідях респондентів. Поруч із цим, порушувалась проблема відсутності фізичного виховання у закладах вищої освіти, необхідність запровадження як обов'язкової дисципліни.

Частина думок стосувалася відсутності комплексного підходу, формального виконання законів, відсутності контролю якості. Також згадувалося про нестачу безкоштовних секцій, низьку мотивацію молоді, відсутність програм утримання спортивних талантів, а також проблему мобілізації тренерів-чоловіків у умовах повномасштабного вторгнення російської федерації.

Респонденти продемонстрували глибоке розуміння системних проблем сфери фізичної культури та спорту в Україні. Їхні коментарі не лише фіксують болючі точки, а й містять конкретні пропозиції щодо змін. Значна частина відповідей має цінність для формування політики, ілюструючи, що ухвалення рішень має базуватися на фаховому діалозі, а не лише адміністративному підході.

3. Попередні висновки та порівняльна характеристика результатів опитування

Проведене опитування шести ключових груп стейкхолдерів – батьків, діти яких займаються у спортивних клубах та/або дитячо-юнацьких спортивних школах, фахівців у галузі фізичної культури і спорту, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, фізкультурно-спортивних товариств, спортивних федерацій та науковців, дозволило сформулювати комплексне та багатовимірне бачення поточного стану, викликів та перспектив розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні. Аналіз відповідей виявив як спільні больові точки, так і специфічні акценти кожної групи, що є критично важливим для розробки ефективної державної політики.

Загалом, проведене дослідження виявило значну конвергенцію думок між усіма категоріями респондентів щодо ключових проблем та викликів, з якими стикається галузь фізичної культури і спорту в Україні.

Усі шість категорій респондентів переважно **оцінюють ефективність** реалізації положень чинного законодавства на розвиток спортивних клубів та ДЮСШ як часткову. Це свідчить про наявність прогалин, недосконалість або неефективність механізмів реалізації норм на практиці. Законодавство має потенціал, але його повноцінна дія ускладнена системними проблемами.

Найбільш універсальною тезою, що прозвучала в оцінках усіх без винятку респондентських груп, є **системне недофінансування** сфери фізичної культури і спорту, зокрема дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних клубів, заходів з масового спорту та утримання інфраструктури. Усі категорії – від батьків до науковців – підкреслюють, що рівень забезпечення сфери не дозволяє реалізувати навіть базові завдання галузі, не кажучи вже про її стратегічний розвиток. Водночас це недофінансування не є рівномірним – особливо вразливими залишаються сільські території, малі громади та окремі території, які наближені або знаходяться безпосередньо у зоні бойових дій.

Батьки у своїх відповідях акцентують увагу на власному фінансовому навантаженні, підкреслюючи, що значна частина витрат на заняття спортом,

інвентар, участь у змаганнях, транспорт та страхування лягає саме на них. При цьому, вони сприймають ДЮСШ як основну і часто єдину форму доступу дитини до організованого спорту, хоча й наголошують на тому, що матеріально-технічне забезпечення шкіл не є задовільним.

Представники органів влади підтверджують наявність структурних проблем, зокрема відсутність у багатьох громадах спеціалізованих підрозділів з питань фізичної культури і спорту, а також дефіцит управлінських та фінансових ресурсів. Вони демонструють певний розрив між формальними вимогами законодавства та наявними інституційними можливостями реалізації політики на місцях. Оцінюючи положення Закону як такі, що потребують оновлення, респонденти з цієї групи також вказують на брак міжвідомчої координації, складність процедур отримання фінансування та відсутність державного партнерства у вирішенні інфраструктурних проблем.

Поміж тим, всі категорії респондентів визначили фінансування **найбільш критичною проблемою**. Це свідчить про системну та глибоку кризу фінансування, яка є першопричиною багатьох інших проблем: застарілої матеріально-технічної бази, низьких зарплат тренерів, відтоку кадрів, обмеженості доступу до спортивних послуг.

Іншим наскрізним викликом, що відзначається в усіх групах, є **невідповідність матеріально-технічної бази сучасним потребам**, особливо у невеликих громадах. Відсутність системної державної підтримки модернізації інфраструктури на місцях призводить до зменшення кількості якісних і доступних послуг з фізичного виховання і спорту, погіршення охоплення дітей і молоді, зниження рівня фізичної активності населення загалом.

В свою чергу, фахівці галузі (тренери, викладачі) виявляють більшу поінформованість про зміст положень Закону та висловлюють **занепокоєння з приводу низьких заробітних плат та відсутності системного підвищення кваліфікації**. Особливо критично сприймається практика щодо оренди спортивних приміщень та обмежений доступ до змагальної діяльності, що напряму впливає на мотивацію як тренерів, так і самих спортсменів. Водночас ця

категорія найчіткіше артикулює потребу в реформах ДЮСШ – як щодо програмної модернізації, так і зміни кадрової політики.

При цьому, інші категорії респондентів також вказали на проблему низької мотивації фахівців у галузі фізичної культури і спорту та залучення молодих талановитих фахівців, що, в першу чергу, пов'язано з низьким рівнем заробітних плат, застарілою матеріально-технічною базою та бюрократизацією системи.

Окремої уваги в контексті опитування є **функціонування дитячо-юнацьких спортивних шкіл**. Усі категорії переважно оцінюють ДЮСШ як достатньо ефективну форму закладу. Жодна з груп не закликає до повної ліквідації ДЮСШ, натомість пропонуючи їхню адаптацію до сучасних умов, оновлення програм та залучення інновацій. Лише окремі представники наукової спільноти висловили думку щодо того, що ДЮСШ є радянською спадщиною та не відповідають сучасним умовам розвитку держави.

Щодо **ролі спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл**, то близько половини респондентів з усіх груп вважають, що роль спортивних клубів та ДЮСШ визначена частково. Це свідчить про невизначеність або неповне розуміння нормативного статусу та функціонального місця цих інституцій. При цьому, переважна більшість респондентів з усіх категорій (понад 70-80%) вважають, що пріоритетного розвитку потребують як дитячо-юнацькі спортивні школи, так і спортивні клуби. Це свідчить про розуміння взаємодоповнюючого характеру цих закладів та необхідності комплексного підходу до розвитку спортивної інфраструктури. Спортивні федерації додатково вказували на різну роль ДЮСШ (олімпійські види) та клубів (неолімпійські, масовий спорт).

Науковці, що брали участь в опитуванні, запропонували найбільш комплексний, критичний і концептуально обґрунтований погляд. Вони наголошують на формальності чинного законодавства, його невідповідності сучасним викликам та відсутності ефективних механізмів імплементації. Особливу увагу приділено потребі структурної трансформації ДЮСШ як інституції, запровадженню орієнтованих на результат моделей фінансування, а

також необхідності нормативного розмежування функцій різних інституцій (ФСТ, федерацій, клубів, шкіл).

Спортивні федерації, у свою чергу, орієнтовані передусім на підготовку спортсменів високого рівня та організацію навчально-тренувальних зборів. Вони чітко усвідомлюють обмеження, з якими стикаються у частині автономності, доступу до фінансування та правового статусу у формуванні політики. Федерації наголошують на складності у взаємодії з місцевими органами влади, фрагментарності підходів до розвитку спорту у регіонах, а також на потребі створення єдиної національної цифрової платформи для реєстрації спортсменів та змагань.

Однак, абстрагуючись від проблематики відсутності належного фінансування, застарілості матеріально-технічного оснащення та кадрових ресурсів, більшість батьків, а відповідно й їхні діти, загалом висловлюють задоволення якістю тренувального процесу та педагогічними підходами викладацького складу.

Неможливо також оминати вплив воєнного стану, який, як зазначають представники всіх категорій респондентів, суттєво позначається на фінансуванні сфери, евакуації населення, доступності спортивних послуг, безпеці учасників та збереженні кадрового потенціалу. Серед окремих відповідей респондентів часто згадувалось про відсутність укриттів біля спортивних об'єктів, а також відсутність законодавчого механізму надання відстрочки від мобілізації або бронювання фахівців у сфері фізичної культури і спорту (викладачів, тренерів).

Окремі респонденти наголошували також на недостатній популяризації спорту та фізичної культури серед молоді: відсутність комплексних програм залучення молоді та населення до активного способу життя, особливо на місцевому рівні.

У підсумку, аналіз відповідей шести респондентських груп демонструє високий рівень консолідації щодо ключових системних проблем, таких як хронічне недофінансування, слабка інфраструктура, відсутність кадрової

політики, обмежений доступ до занять спортом, формалізм нормативної бази та розмитість функціонального поділу між суб'єктами сфери. Водночас наявна диференціація у баченні джерел проблем і способів їх розв'язання: батьки мислять категоріями доступності, викладачі та тренери – гідною оплатою праці та необхідністю практичного функціонування системи; органи влади – управлінської спроможності, організації – інституційного статусу, федерації – ресурсного забезпечення та координації, а науковці – стратегічного переосмислення моделі політики.

Для подолання виявлених проблем та забезпечення сталого розвитку фізичної культури і спорту в Україні необхідний комплексний та системний підхід, що охоплюватиме всі рівні управління та взаємодії. Так, респондентами запропоновано ряд рекомендацій, направлених на посилення ефективності реалізації окремих положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт»:

- збільшення фінансування галузі та оптимізація фінансових механізмів;
- розробка та впровадження прозорих, сучасних та гнучких механізмів розподілу фінансових ресурсів, що враховуватимуть ефективність роботи закладів, якість надання послуг та результативність;
- залучення позабюджетних коштів: стимулювати залучення приватних інвестицій, спонсорської допомоги, розвитку державно-приватного партнерства через податкові пільги та інші механізми;
- забезпечення гідної оплати праці тренерів та інших фахівців, переглянути тарифні сітки, запровадити системи премій за високі досягнення, що дозволить утримати та залучити кваліфіковані кадри;
- зменшення адміністративного та звітного навантаження на спортивні організації та тренерів;
- створення безпечних та інклюзивних умов для занять спортом у всіх регіонах України, включаючи сільську місцевість, з урахуванням потреб дітей з особливими потребами та вимог безпеки в умовах воєнного стану (наявність укриттів);

- запровадження обов'язкових та системних програм підвищення кваліфікації для тренерів та фахівців, орієнтовані на сучасні методики тренувань, психологічну підготовку та застосування інноваційних технологій;
- розробка програм стимулювання та підтримки молодих фахівців для їхнього залучення до роботи у сфері фізичної культури і спорту;
- модернізація дитячо-юнацьких спортивних шкіл, зберігаючи їхню роль як основних закладів для початкової підготовки спортсменів та розвитку олімпійських видів спорту, адаптувавши їх до сучасних вимог (оновлення програм, матеріально-технічної бази);
- розвиток системної співпраці між ДЮСШ, спортивними клубами, фізкультурно-спортивними товариствами та федераціями для забезпечення безперервної підготовки спортсменів та популяризації спорту;
- розробка та реалізація широкомасштабної державної програми популяризації здорового способу життя та занять фізичною культурою і спортом серед усіх верств населення, особливо серед дітей та молоді;
- забезпечення доступності спортивних послуг для дітей із соціально вразливих категорій та ВПО;
- розробка та реалізація програм швидкого відновлення зруйнованої спортивної інфраструктури;
- створення спеціальних програм підтримки для тренерів та спортсменів, які постраждали від війни, включаючи психологічну підтримку та адаптацію.

Системні проблеми у сфері фізичної культури і спорту в Україні є глибокими та взаємопов'язаними, але їхнє вирішення є критично важливим для здоров'я нації, розвитку людського капіталу та майбутніх спортивних досягнень. Консолідовані зусилля уряду, місцевих громад, спортивних організацій та громадянського суспільства на основі вищезазначених рекомендацій можуть забезпечити якісний стрибок у розвитку галузі, створивши умови для залучення

більшої кількості українців до активного способу життя та формування нової генерації спортсменів-переможців.